

ఎంబెరుమానారు సర్వేశ్వరునికి శ్రియఃపతిత్వము కలుగఁ జేసి య
తన సంబంధమైన శ్రీవైష్ణవజాతి కల్పవములంద్రోసి పావనము చేసిరనియు
శ్రీభాష్యముచేసి స్తోత్రముచేయఁ బడిన యెంబెరుమానారు శ్రియఃపతిని
నిత్యమును ముగళా ధానము చేసి రనియు మఱియు నెంబెరుమానారు
శ్రియఃపతి కైంకర్య సామ్రాజ్య మేలినవారనియు శ్రీపెరుంబూధూరికిఁ గ
ర్తవ్యమైన యాసూరి కేశవాచార్యుల తిరువంశము వర్ణనమగునటుల యవతా
రమైనదియు శ్రియఃపతి మనంబునకు నిష్ఠమైనకైంకర్యము లాచంద్రతారా
రగముగ నిలిపిన వారనియు పెరియపిరాట్టికి నదృశమైన కృపగలవారని
యు కూరత్తాల్వారులును తిరుక్కరు కైవరాళి పిల్వసుపీరు మొదలైన
వారికి నాదాయ్యులైనదియు నిట్టిభాష్యకారు లెంబెరుమానారు జీయరు
హృదయంబునఁ బూర్ణులుగా మేచేసియుండిరని లక్ష్మణార్యు లానతిచ్చి
రి॥ (ఎంబెరుమానారులు సర్వేశ్వరుని కిష్టమైన కైంకర్యములు చేసిరని యా
నతిచ్చి వారి యవతారమునుండ నానతిచ్చుచున్నారు) .

సీ॥ భూత పురాధ్యక్ష భూసు రోత్తమ కేశవాఖ్యత నూ జేలయా
కువారె । చైత్రమాసార్ద్ర గ్రీక్ష సంభూతవిశ్రుత వేదాంతతత్వాగ్ర విమలవ
రిత । భాష్యకారయతీంద్ర భాగవతోత్తమలభ్యరామానుజలక్ష్మణార్య! ప్రీ
తిరంగేశ్వరార్చిత విభూతిభ్యయ తేజోబలాక్రాంత దివ్యకేశ । చతురయెం
బెరుమానారె సర్వలోక! దేశికోడయవరు నామధేయదయను మమ్మీరక్షిం
పవచ్చిన మాధవ్రండవు! దిక్కునీవను లక్ష్మణదేశికుండ॥

తా॥ శ్రీ పెరుంబూధూరి యందు బ్రాహ్మణోత్తముండైన యాసూరి
కేశవాచార్యులకు గుమారుండై యీయాల్వారు తిరునామము గలిగిన
వారనియు చైత్రమాసమున నార్ద్రాశ్రమం దవతరించి సకలమైనవా
రు వేదాంతమును నెఱుంగునట్లు శ్రీభాష్యముచేసిరనియు అందువలన శ్రీ
భాష్యకారులై జీయరులై ను గ్రేష్ఠులైనవారయిరి పెరియనందిగారిచేత
రామానుజులని దాగ్యరామ మునుండ బడి భాగవతోత్తములకేళఁ దలుచు
గా సేవింపఁ బడిరనియు తిరువరంగ పెరియార్లయరు వలన ద్వయాధికా
మును లభించుకొను నపుడు లక్ష్మణమునియు దాగ్య రామము చక్షుసరియు
నెంబెరుమాన్ల తనవైభవము గటాక్షించి యుభయ విభూతులు మీలితముఁ
జేసితిమని యుడయ వరులని యానతిచ్చిరనియు నిటువలె నేర్పరియైతయెం
బెరుమానారు సర్వలోకములకు గర్త యుజయవరనియు నివి మొదలైన లి

రునామములు గలిగి మమ్మురక్షంపవచ్చిన మాధవుడే గనుక దీక్షి- మహా-
త్ముడే కానిమఱిలేరని లక్ష్మీకార్యలానతిచ్చిరి॥ (ఎంచెరుమానారు తిరునా-
మముల వైభవము లానతిచ్చి సన్నధిని సెప్పడును సేవించుచుండెడి పెద్దల
తిరునొలకకము లెకరిమీంద నానతిచ్చుచున్నారు॥).

సీ॥ దాంతి సప్త శతశ్రీదండ సన్యాసులు లేమ చుట్టులను బ్రబం-
ధములు చదువ । వెనుదగిలి పండ్రెండువేల యేకాంగులు బహు భంగుల
ను దమపనులుసేయ । స్థిరచతు స్సప్తతి సింహాసనస్థులై యాచార్య లీలా-
కమాక్రమించి । కపిసేన భంగిని గణనక శక్యమై విష్ణుభక్తులు భూమివెల్లి విఱి-
య । భాష్యకారులు వేద విధములు దీర్చి । కూరనాధాదులును దాము గూ-
డిభగవ । దనుభవానంద మగ్నులై యనవరతము । నుండరని చెప్పే లక్ష్మణ
యోగివరుడు॥

3

తా॥ ఎంచెరుమానారు చుట్టు ప్రక్కలను ఏడు నూటుల త్రిదండ సన్యా-
సులు దివ్యప్రబంధము లద్యయనములు చేయుదురనియు పండ్రెండువేల యే-
కాంగులు బహు విధములైన కైంకర్యములు సేయుదురనియు ఆచార్య పు-
రుషులగు డెబ్బదినాలగు సింహాసనస్థులును నీ లోకమాక్రమించి రసయు-
గృహస్థులైన శ్రీవైష్ణవులును దిరునామధారులును గపిసేనవలె లెక్కకె-
క్కువనై విష్ణుభక్తులు భూమినివెల్లి విఱిసి రసయు నీతీరున భాష్యకాగలి-
శిష్యులీ గూడుకొని వేదాంతార్థము నెఱుంగ వేదవేత్తల భ్రమలుదీర్చిరని-
యు కూరత్తాభ్యారులును దామును గూడి భగవంతుని కల్యాణగుణముల
నుభవించు చుండిరని లక్ష్మీకార్యలానతిచ్చిరి॥ (ఎంచెరుమానారు శిష్యసం-
ఖ్యనానతిచ్చి డెరుమాళ్ళు సర్వేశ్వరుడెంచెరుమానారు నాశ్రయించిన
యా చరణములుమీద నానతిచ్చుచున్నారు॥)

సీ॥ వరద రంగేశ్వర వనశైల పతులును యాదవ వృషభా చలాధి-
పతులు । కోరితిరుక్కురుం గుడి నంబిశిష్యులై యపుడాచరించిన యాద-
రణులు । రక్షమూఁక బ్రహ్మరాక్షస శారదాప్రభృతులు నూర్జితచాప్లు-
ణులును । నాథయామనపెరియనంబి ప్రభృతులైనపూర్వులు సమకలఘ్న-
సురులును । వేనుకభట్టరు వేదాంతి వీరుమొదలు । బయలువెట్టిన దివ్యప్ర-
భావమెఱిగి । మగ్నులై భాష్యకారుల మహిమఁదగిలి । యామనెప్పుడు
లక్ష్మణ యోగివరుడు॥

౪

తా॥ సంచెరుమాళ్ళును దేవప్పెరుమాళ్ళును దిరువేంగడ ముడయాను

జెల్వపిళ్ళ రాయఁడును అశేషులును దిరుకురు గుడి నంబియు వీరుమొదలైన వారర్చావతారమైన శ్రీయఃపతి యెంచెరుమానారు పట్టనాచరించిన యాచరణములు మూఁగనురక్షించినదియు బ్రహ్మరాక్షసునకు ముక్తిఁబ్బినదియు శారదను గటాక్షించినదియు నద్వైతవాదులనడి బ్రాహ్మణుల గట్టినదియు శ్రీమన్నాథమునును శ్రీయశవందారులును బెరియనంబిగారు మొదలైన మహాత్ములును సను కాలమందు బ్రాహ్మణులును వెనుక భట్టరును నంజీయరును వీరు మొదలైనవారు బయలుపెట్టిన దివ్యప్రభావ మెఱింగి వారికృపకు మగ్నుడై యెంచెరుమానారు జీయరు తగిలియుండు నెప్పుడని లక్ష్మణార్చ్య లాసతిచ్చిరి॥ (ఎంచెరుమానారు వైభవమానతిచ్చి కొంచెపు జాతులకుఁ బ్రపత్తియే సాధనమని మీఁద నానతిచ్చుచున్నారు॥)

సీ॥ నిష్కర్షిత కేవల సన్నిహిత ప్రపదనవిద్యా క్రమవిశిష్ట విష్ణు భక్తి । రూపసాధననిష్ఠ రోష మత్సరహీన సజ్జన బృంద సంస్తవ విశేష । సన్నత త్రిఘనన సమృతజ్ఞానాది పరిపూర్ణ నిజకృపా పాత్రసభిల । సంరక్షణోచిత సౌకర్యగుణజాల సంకీర్ణ నిర్మల చారుహృదయ । భక్తజనమోదదాయక పాపహరణ । చతురచతురక్షరొపేత సరసనామ । ధేయయఃకలనాయక దివ్యమహిమ । దెలిపిచెప్పుచు లక్ష్మణ దేహికుండ॥

తా॥ కొంచెపు జాతులు హెచ్చుజాతులను నాశ్రయించినఁ బ్రపత్తికిసమమై యొక్కటే ఫలము నిచ్చుననియు విష్ణు భక్తికి సాధనాంతరములైన కోప మత్సరములు మాని సజ్జనులచేత స్తోత్రము చేయఁబడియుండురనియు మూఁడులోకములకు సన్నతమగునట్లు జ్ఞానాదిగుణములచేతఁ బరిపూర్ణమైన నిజకృపకుఁ బాత్రులైరియు సమస్తాత్మలను రక్షించెడి కొలకు సౌకర్యమైన కల్యాణగుణముల సమూహము గలవారనియు నిర్మల హృదయులైన తమదాసులకు మోక్షమొసంగు వారినియు సమస్త పాపములను నేర్పున నాశనముఁ జేసెడు చతురక్షర మంత్రమునకుఁ గర్తమైన దేరునామ ముగలయెంచెరు మానారువైభవము తెలిపిరిలక్ష్మణార్చ్యలానేచిరి॥ (ఈ వీరునఁ జతురక్షర మంత్రమునకుఁ గర్తమైన యెంచెరుమానారు వైభవము లాసతిచ్చి యెంచెరుమానారును జక్రవర్తినిగా మీఁద నానతిచ్చుచున్నారు॥)

సీ॥ ధార్మిక లక్ష్మీక దాస్యాభి ధాఖిల సామ్రాజ్య గురుజనో సవేధి పిత । స్వానురక్తకాంతి సంఘవాదినమేత ఘనతరనన్యాసి గజనమూహరమ్యసదాచార్య రథిక సమావృతదాంత భాగవతపదాతివర్గ । సహితజాచా

ర్య చరణమాలివిరాజమాన దిగంతరమహితకీర్తి ॥ పాదుకీభూత కూరేశ
పాలితామ్య ॥ తాత్రయాభిల జనలోకయతవరాఖ్య ॥ సార్వభౌమునీకృప
యాశ్చ సంపదలకు ॥ మూలమంచెప్ప లక్ష్మణ మునివరుండ ॥ ౬

తా॥ శ్రియోపతి చాస్య సువేదు పేరుగల సర్వగాభ్యమునకు గురువులు
పట్టాభిషేకముఁ జేసివ యెండెరుహానారణ్యమెడు రాజు సింహాసనము నం
దుఁ గూర్చున్న వారయలు అమర క్షతైన యేకాంగులవెడు గజ్జముల సమూ
హమును సన్యాసులఁజేయెడి యేనుఁగుల సమూహమును నాచార్యులునును
నెడి రథములును శ్రీవైష్ణవులయెడి కాల్పలమును దమ శిష్యులకు మీఁదుగా
నున్న పెరినునందిగారు మొదలైన యాచార్యులు కీటమును గూరేశాదు
లు పామకలును శ్రియోపతి యాశ్రితులైన సర్వజనులకు నిష్ఠమైన ఫలమును
విచ్చిపాలించెడి గుతిరాజును చక్రవర్తి కృపయాశ్చ సంపదలకు మొదలని
లక్ష్మణామ్యలాసత్పరి॥ (ఎ యెరుమానాదును జక్రవర్తిగా నానతిచ్చి సూ
ర్యసామ్యునిగామీఁద నానతిచ్చుచున్నారు॥

సీ॥ సార్వభౌగహదీప సహితభాష్యముఖ ప్రబంధగోసాహ స్రభా
సమూహ ॥ దుర్మితౌశ్చేష దుర్వాదితామిత్ర నాశనగజ్జననశిభోధ ॥ హే
తుస్సమాదలా హీన పర్యంకకథ్యేయ నారాయణ దివ్యసహిత ॥ విధ్వం
సితాశ్చేష విద్యస్స విబంధన భాష్య కారసమాఖ్య భానువంశ ॥ తాత్రవైష్ణవ
భూపాలకాలగుప్త ॥ దద్భూయోన్య సాధీపఁదరముగాదు ॥ వేదబాహ్యకు
దృష్టిమర్శినుతతతికి ॥ నుచు లక్ష్మణమునివరుం డానతిచ్చు॥ ౭

తా॥ వేదాంతసార వేదాంతదీపములు మొదలైన శ్రీభాష్యాదిప్రబంధ
ములనెడి సహస్రకణముల సమూహముగలిగియు విరోధులై దుర్వాదులై
న యితర ముముక్షునెడి చీకటి నాశనమాయె నయియు సాత్వికులైన వారి
ముఖములనెడు పద్మములు వికసించెను సూర్యుని మండలమునందు శేష
పర్యంకుఁడై నారాయణుడు దివ్యసహితతో వేంచేసియుండునయి నక
లక్ష్మీనవారికిని సూక్ష్మఁడై యెండెరుమానా రుదయమైయు తను సంబంధ
సంబంధులయెడి సూర్యవంశమందు లక్ష్మీ శ్రీవైష్ణవరాజులచేత నీదర్శన
మనెడు నయోధ్యఁదాల్చిచియేలుటగాని యితరమైన వేదబాహ్యులకుఁ గదృ
ష్టిమర్శినుతులైన యితరయోధులకు నాయయోన్య సాధీపఁ దరముగాదని
లక్ష్మణామ్యలాసత్పరి॥ (ఎ యెరుమానాదును సూర్యమండల సామ్యునిగా
నానతిచ్చి తీరాల్చి సామ్యునిగామీఁద నానతిచ్చుచున్నారు॥)

సీ॥ పరిశుద్ధతత్వార్థః బహుపయఃపరిపూర్ణ సురిభి విశేషార్థసాక్షిమూ
ల । నరసుతశతవైరి నాథయామునపూర్ణ కౌస్తుభాదిమణి ప్రకాశసుభగ
పూర్వవత్సాగ్ధోక్త భూరిసత్వసమృద్ధ చతురమక్రోద్ధృత స్థానవపుల । కల్యా
ణగుణగణా క్రాంతయత్తిప్రవాఖ్య నారాయణాలయ సప్రవిబుధ । యక్తగు
రుపజ్ఞినామపయోధిమధ్య । మహిత యతిరాజా జేరెడు మానవులకుం । ద
త్తుపాపాత్రచేళికాప్తాచువృత్తి । సాధనంబునె లక్ష్మణా చార్యవర్కుడు॥ ౮

తా॥ పరిశుద్ధమైన తత్వార్థములనియెడి బహుళమైన పాలుపరిపూ
ర్ణముగా సింధీయున్నదనియు నందులోపలి విశేషార్థములనియెడు తెరలుగ
లవనియు నమ్మకాదులును శ్రీమత్పరమగునును శ్రీయశ వందారు
లును ననేమి కౌస్తుభము మొదలైన దివ్యరత్నములు వుట్టెనుయు మంత్రార్థ
మనెడి చంద్రుడును అవ్యయమును బుట్టెననియు నర్జునైన యాత్మలును న
నెడిముగ్ధములు గలిగినవనియు కల్యాణగుణములు నిండుకొనిన రామానంజ
లను షేరుగల నారాయణుండనియును శ్రీవైకుంఠమైన గురువరంపరయనెడి
సముద్రచుధ్యమన నుండుననియు నిట్టి మహత్వములు గల యెంద్రుమానా
రును జేరెను మనుష్యులకు వారి కృపకుం బాత్రుడై య చార్యునికి నిజమైన
శేషత్వ పారతంత్ర్యాదులే యాయాశ్చుత సాధన బని లక్ష్మణార్కులానతి
చ్చిరి॥ (ఎందెరుమానారు వైభవము క్షీరాబ్ధిపావ్యంబుగానానతిచ్చి శ్రీరా
మావతార సామ్యంబుగా మీద నానతిచ్చుచున్నారు॥

సీ॥ హరిదాస్య యజ్ఞవిఘ్నపాద్య విద్యాకృతాటకోత్పాటన దశాధి
కం । గామాదిదుర్గయ ఖరదూషణాది సిర్యాపణ గామచంద్రాశ్వయం
కు । నాశితేజ్జ్ఞాని రాజ్యాపహృద్దుర్లాభ వాలి నాశనరఘువంశజునకు । నా
త్మాఖ్య సీతాపహార కృద్దుర్జ్ఞేహ రావణసంహారరాఘవునకు । నఖిలశరణా
గత విభీషణా భయప్ర । ధానకాకుఘ్నసకుసిద్ధవాన్మికునకు । భావ్యకారునకె
ప్పుడు పరివశుండు । జేవుడనిచెప్పె లక్ష్మణ దేశికుండు॥

తా॥ శ్రియఃపతి దాస్యమనెడి యజ్ఞవిఘ్న మాచరించెడి విద్యయును తా
టకను నాతాటకసుతులను సంహరించిన శ్రీరామచంద్రుండనియు కామా
దివోషములనెడి ఖరదూషణాదుల సంహరించిన రఘునాయకునియు తమ్ము
నాశ్రయించిన వారిజ్ఞానమనెడి రాజ్యమును నహరించిన యధర్మపరుం
డైన వాలిని సంహరించిన రాఘవుండనియు అశ్మయనెడి సీతాదేవిని దు
ర్జ్ఞానముచేతల గొంపొనిన రావణుని సంహరించిన రామభద్రుండనియు

సమస్తాత్మలను విభీషణాదులకు సభయమిచ్చిన దాశరథియనియు కాకుష్ఠవంశమున నవతరించిన ధార్మికుండైత శ్రీరఘునాయకుండు శ్రీభావ్యకారుల కెప్పుడును బరవశుండనియు ఆ యెందరుమానారు దేవుండు లక్ష్మణార్కులానతిచ్చి॥ (ఎందరుమానారు వైభవము రఘునాయకునిగా వణించి యానతిచ్చి కాకుష్ఠవంశమున నవతరించిన గాజులు దిగ్విజయంబు చేసిన శ్లో॥ ఎందరుమానారు భూమిని సంచరించి వాదులను గల్చి సాధువుల రక్షించె నని మీద నానతిచ్చుచున్నారు॥)

సీ॥ పట్నహ సవ్యయ స్వానుగై కాంతులు స్థిరవతుస్సప్తత దేశికులును । సప్తకతోన్మనఃసర్వాసి బృందంబు వలయితానంత సదైవ్విష్ణవులును । వినుతింపదాము దిగ్విజయంబు జేయుచో దాదనంగతి భూమిపావనముగ । సంవరిండుచు తదవ్వందేహమడిగిన ప్రామాణికులనెల్ల బదిపఱచి । వామలను దరకశలముల వైష్ణవత్వ । మునకుసమృద్ధిబుట్టించుమునివరేబ్బ । శేషసేనేను లక్ష్మణుజేరి బ్రతుకు । డనుచులక్ష్మణమునివరం దానతిచ్చు॥ ౧౦

తా॥ పండ్రెండువేల యేకాంగులును దెబ్బది నాలుగు సింహాసనస్థులును నేమనూలుల జీమాకులును తెకకలేని శ్రీవైష్ణవులగుడి తాము దిగ్విజయంబుజేసిననియు తమ శ్రీపాదస్పర్శలచేత భూమి భావనము జేసి రక్షించిరనియు తత్వసందేహమడిగిన ప్రమాణికులకు దత్వసందేహములు దీర్చిరనియు వామలనెడి శత్రువులను దరకచ నెడి శరములం ద్రుంచిరనియు శ్రీవైష్ణవత్వమునకు సమృద్ధిబుట్టించిన మునిశ్రేష్ఠుండైన యెందరుమా నారనియు తిరువంతాళవారును సేన మొదలియభ్యురును నితండే చేరి బ్రతుకుండని లక్ష్మణార్కులానతిచ్చి॥ (ఎందరుమానారు శిష్యులును దామును భూమి దిగితి త్త్యవేస్తలైన పెద్దలకు దత్వార్థములు ప్రసాదించిరని యానతిచ్చి యెందరుమానారును నిజే పసామ్యునిగా నానతిచ్చుచున్నారు॥)

సీ॥ శతకోపముఖ గురుజనభక్తి సిద్ధాంజనోస్థిలితా లోక వోపయోగి । సుస్మృత ద్రావిడ శబ్దరూపో భయ వేదాంతవతు రుద్వీతణమున । గూఢాచ్యుతస్వణా కుంభసంపూర్ణ సద్గుణరత్న నిజేపగుప్తిబాచి । యంతయుచోసిక హర్షంబుతోనెది నిజమనోమయకోశ నిలయమందు । దాచేయతిరాజుతా మహూదారుండగుట । సద్గుణకుసీయ దామునునభవంప । సతనిషంక్రులగని కొల్చు నకడె ధన్యు । డనుచు లక్ష్మణముని వసుందానతిచ్చు॥

తా॥ నమ్మశ్శార్వర్యం మొదలైన గురువులయందు భక్తి యనియెడు సిద్ధాంజనముచేత బాడబడిన మహామోగియ్యయు సంస్కృత ద్రావిడ రూపమైన యుభయ వేదాంతములనెడి తిరునయనములచేత శ్రియఃపతి యనెడు సువణకాండములో గురువుల రహస్యములనెడి దివ్య రత్నములు నిందియెవ్వరికిని గానరాకుండ నిక్షేపించిన. ౨. త్వేషముం బూచి రనియు సంతోషముతో సంతయును నెద్ది తమ మనస్సనెడి శ్రీ కోశమందుంచిరనియు నెందెరుమానారు తా మహాపాకారుండు గనుక దాచినది యడిగిన వారికి నిచ్చుటకును దా ముభవిండుటకును గర్తవ్య యుండిరనియు నతని మంత్రులైన శిష్యులనుగవి కొలిచిన యతండ్రి ధన్యుండనుచు లక్ష్మణార్కులాన తిచ్చిరి॥ (ఎందెరుమానారనియెడు నజనకాండు రహస్యములనియెడి ౩. త్వేషమేత్తి తామనుభవిండుచును నడిగిన వారికే బ్రసాదించునని యానతిచ్చియు త్తారకత్వము మీద నానతిచ్చుచున్నారు॥)

సీ శ్రీశభక్తి శరారి సేవాభిరక్త బాచి ధార్మికశ్యము బాచి దయయుంబాచి । సర్వతత్వజ్ఞాన సాధనశాస్త్ర ప్రవర్తకత్వముంబాచివాసింబాచి । యార్జునోపదేశాది లబ్ధాఖిలదేశి కత్వముంబాచి తృప్తిబాచి । యత్తారకత్వోపయుక్తగుణములంబాచి వరవరద త్రసంపదలంబాచి । సకలదేశిక వరుల నిశ్చయముం బాచి । తమకు నెందెరుమానారే దైవమనుచు । నాశ్రయించియు దమవారి కందఱికిని । నతండు గతియను మా లక్ష్మణార్కులెపుడు॥

౧౩

తా॥ శ్రియఃపతి యందు భక్తి గలిగిన నమ్మశ్శార్వర్యం సేవయందు భక్తాశిష్యములు చూచియు ధార్మికత్వమైన దయను బూచియు సకలతత్వజ్ఞాన సాధనములైన శాస్త్ర ప్రవర్తకముం బూచియు బూర్వుల కన్న సితని వాసిం బూచియు సకలచార్యులలోపల నాత్మకు హితవైన రహస్యము ప్రసాదించెడు నాచార్యత్వముం బూచియు నందువలన సకలార్జుల తృప్తిబాచియు సత్తారకత్వానుగుణమైన గుణములం బూచియు పరులదోషములుచూడక తాము కృపచేత నిత్య సుపదలగల రహస్యములు బయలుదేసిరనియుం బూర్వులందఱును బోయిన పోకంబూచియు దమకు నెందెరుమానారే దైవమనుచు వా మాశ్రయించి తమవారి కందఱికిని నతండు గతియని లక్ష్మణార్కులానతిచ్చిరి॥ (ఎందెరుమానారును త్తారకత్వము నానతిచ్చి ప్రథమ మధ్యమ చరమ పర్వముల స్వరూపము మీద నానతిచ్చుచున్నారు॥)

సీ॥ ప్రథమ పర్వము తుభ ప్రద గురు పీఠిగా భగవదం ఘోర్వ
ము ప్రవణుడగుట । మధ్యమ పర్వంబు మాధవ పీఠిగాఁ దద్ధాన జనదా
స్య ధర్మియగుట । జరమపర్వము విష్ణు సంశిత పీఠిగా నిజగురు గాన్త్రైక
రతుండగుట । దేవదేవతదీయ దేశిక త్యాక్యత పూర్తికి భాష్య కృష్ణామి
యగుట । బూర్వులందఱు యతిరాజ పూర్ణ కృపకు । బాతు లగుచుండె
ద్ధానభావవిధిత । వైభవాచార్య నిష్ఠలై వసుధలోన । నుండురని చెప్పె
లక్ష్మణ యోగివరుఁడు॥ ౧౩

తా॥ ప్రథమపర్వ మాచార్య పీఠిగా శ్రియఃపతి చరణముల యందుఁ
బ్రావణ్యము గలిగియుండుటయ్యే మధ్యమ పర్వము శ్రియఃపతికిఁ బ్రీతి
గా శ్రీవైష్ణవులకు దాస్యముచేసుటయ్యే జరమపర్వము శ్రీవైష్ణవ పీఠి
గా నాచార్యుని దాస్యమునకు నాడఁబడి చేసుటయ్యే శ్రియఃపతియు
శ్రీవైష్ణవులును నాబాధ్యుండును వీరి పూర్వులకల్గు నెంబెరుమానారే కర్త
యని పూర్వాచార్యు లందఱును యతిరాజ సుపూర్ణ కృపకు బాతులగు
చుండి వారి దాసులై వైభవముల ననుభవించి యాచార్యభిమాన నిష్ఠలై
యాధూనిలో నుండురని లక్ష్మణాచార్యు లానతిచ్చిరి॥ (ఈతీరుండ బ్రథమ
మధ్యమ చరమ నిష్ఠల తారతమ్యముల నొనరిచ్చి పూర్వు లెంబెరుమానారు
నాశ్రయించి కడతేరిరనిమీద నానతిచ్చుచున్నారు॥)

సీ॥ ఎఱుంగని యర్థంబు లెఱింగించు టకుఁ దానె సర్వ జగత్పదా
చార్యుండయ్యె । భగత్పరాచార్య పరి తంత్రతకుఁదానె కరుణ దదియా
గ్రగణ్యుండయ్యె । శాస్త్రోక్తలక్షణ సామ్యాగ్ధములఁ దానె సద్వినిర్భితశేష
శాయియ్యె । నాచార్యతను దదీయాకారతను విష్ణు భావంబు ననులోక
భగ్తయ్యె । ననుమఁ బూర్వులు యతిరాజనాశ్రయించి తమ్మువమ్మిననా
రికాతని నెమాపి । తమకుఁబూపిన యాచార్యుఁ దగిలిమాతు । రనుచులక్ష్మణ
మునివరుం డానతిచ్చు॥ ౧౪

తా॥ ఎఱుంగనియర్థముల నెఱింగించి నందువలన సర్వజగత్తులకు నాచా
ర్యుండాయెననియు శ్రియఃపతియందు నాచార్య పరతంత్రతచేతను శ్రీవై
ష్ణవులలో మున్నెన్నఁ దగిన వారనియు శాస్త్రోక్తలక్షణముల సామ్యాగ్ధ
ములను నిశ్చయించి శేషశాయియైన శ్రియఃపతి యితండె యనియు నాచా
ర్యత్వమందును శ్రీ వైష్ణవత్వమందును శ్రియఃపతిత్వ మందును సీమూఁటి
కిని నేలికయాయెననుచుఁ బూర్వు లెంబెరుమానారు నాశ్రయించిరనియు

పెద్దకావ్యమైనయెంతయుమానారు. జేయరు తమ్మునమ్మినవారిక నతనిసే
చూపిరనియు తమకుం జూపిన యాదార్యుని మఱువకుండ దగిలి యుందుర
నిలక్ష్మికౌర్యులొనరిచ్చిరి॥ (యెంతయుమానారు వైభవమానతిచ్చి శ్రియఃప
తికిని నమ్మకతో వారికిని నెంతయుమానారును వీరికి నయిక్యత మీద
నానతిచ్చుచున్నారు॥)

సీ॥ శ్రీక పరాంకుశ శ్రీ భాష్యకాంతు నాత్మయు శేహంబు
నంఘులుగను । భావించి వస్తు ప్రభావంబు గలివారి మైక్యతయును జూపి
యందులోన నాశ్రయించిన గార్యమగుటకు సంఘమించుక లేకుంట
నెఱిగి పూర్వ । లంఘియుగ్గు స్థానమందున్న యతిరాజె రక్షకుండాతం
దెమోక్షమునకుం । గర్తయని పట్టుబోటును ఘటకులైన । కూరకరుకేశ్వ
రావి వస్తువనరును । సకవిసేవించి తత్పరస్సరము గాను । బట్టువరు
లక్ష్మికౌర్యులు పట్టి ప్రి॥

తా॥ శ్రియఃపతిని నాత్మ స్వరూపముగా నమ్మకతోవారు తిరుమేనును
గా నెంతయుమానారు చరణములుగా నీమూటిమైక్యతం బాచి భావించి
వస్తుప్రభావంబు గనుగొనవలెననియు నందులోన నాశ్రయించిన గార్య
మగుటకు సంఘమించుక లేకుండ బూర్వులెఱిగి కదా పాదద్వయస్థాన
మందున్న యతిపతి రక్షకుండాతందె యియు మోక్షమునకుం గర్తయతం
దు పట్టుబోటు ఘటకులైన కూరత్తాత్పాదులు తిరుకొరై కైప్పిరార్ పి
ల్లాను మొదలైన గురువులను నామార్గ మండేసేవించి లక్ష్మికౌర్యులు పట్టిన
ట్టమోటియు బుట్టువరనిలక్ష్మికౌర్యులొనరిచ్చిరి॥ (యెంతయుమానారు సకలా
స్థలకుం గర్తయని యానతిచ్చి పూర్వులతనివైభవము బయలుపట్టించి మీద
నానతిచ్చుచున్నారు॥)

సీ॥ స్వ ప్రబంధంబందు శతవైరి యెవ్వరి యవతారమున గలియుడం
గుననియె । నెవ్వరివైభవం బెఱిగించె నీశ్వరుం డర్చావతారమై యన్ని
చోట్ల । నాథయామున పెరిగెనచి ప్రభృతులైనదేశకులెవ్వరిదీ ప్తిగనిరి॥ భా
రతియునుమాంబ్రహ్మరాక్షసుడును నెవ్వరినద్భావ మెఱుంగఁజెప్పి రట్టి
యతిరాజుపూర్వారసవతరించి । మనలక్షించవేంచె సమస్తజాలర । కేరీబ్ర
తుకుండుమీరనిచెప్పచుండు । రాస్త్రులైనట్టి మా లక్ష్మికౌర్యులెపుడు॥

తా॥ నమ్మకతోవారు తామానతిచ్చిన దివ్య ప్రబంధమైత తిరువాయి
ముగ్ధియందు నెవ్వరి యవతారిమున గలియుగ దోషవడగనని యానతి

తెలిసిపట్టి । వరవరమున యతీశ్వర కృపాపాత్రులడై శృంగారవరమ సంస్థానియగుట । యెఱింగిన వారికి నెవ్వరుద్దేశ్యము చాిత్ర్యము సులభులు చాిత్రకులును । నుడయివరెకొక మఱియును నొకరుగలరె । పక్షపాతంబు లేక సద్భావమెఱింగి । బ్రతుకవలెనని జనులకుం బరమహితము । తెలిపి శిష్యుల లక్ష్యులు దేశికుండు॥

కా॥ యెందరుమానారు శ్రీయఃపతికి నాత్మగాను నమ్మారోవారులు తిరుమేనుగాను నెందరుమానారు తిరువడిగళు గాను నైక్యము తేనుకొని యీ మూడు పితములు దృఢమని తెలిసి పెరియజీయి నెందరుమానారు లధికులనుచు వారి కృపకుం బాత్రులడై వారి దాస్యమునకు ననుకూలముగాను జరమాధి కారులై యుండిరనియు నీ విధమెఱింగిన వారికి నెవ్వరుద్దేశ్యములును చాిత్ర్యములును సులభులును చాిత్రకులును నెందరుమానారే కాని మఱి యొకరు లేరనియు పక్షపాతంబు లేక యభిష్ట మెఱింగి బ్రతుకవలెనని జనులకుం బరమహితము తెలిపరని లక్ష్యకారులైనది॥ (ఈముగ్గురియందును నెందరుమానారు సంపూర్ణముగా నుండిరని యానతిచ్చి మఱియు వారిమహిమలు మీద నానతిచ్చుచున్నాడు॥)

సీ॥ శ్రీమ దచ్యుత పాద సేవాభిరతిని దత్తరపగాయక పాద భుక్తులై । యభిలషేచాంత సూక్తార్థంబులరయఁగా ఘనతర శ్రీ భావ్యకారులై । యుక్తయవరతిన్న నుభయ విహతులు రంగియియ్యంగ యతిరాజులై । పరసమృద్ధికినన్య పర దుర్గతికిగాను దర్శనకర్తలు ధామకములును । నయిరి యెందరుమానారు లధికులనుచు నమ్మి రామానుజాహ్వయునరులపాడి । పారిజాతంబు గురువరుభ క్తితోడ । గొలువుఁడనిచెప్పి లక్ష్యులు గురువరుండు॥

కా॥ శ్రీయఃపతి తిరువడిఘనయందు నన్యంత ప్రేమగల నమ్మారోవారుల తిరువడిఘన యందు భక్తి గలవా రెవ్వరనియు సమస్తచేచాంత సూత్రములుదీసి యర్థములఁజేసి శ్రీభావ్యమానోచ్చి నందులన శ్రీ భావ్యకారులైరనియు నుభయ విహతులు రెండను నెందరుమాళ్ళు ప్రసాదించఁగా నుడయవరులైరనియు పరసమృద్ధికోటకుం బరులనుగ్గతులఁ బూచి రక్షించెడు కర్తయనియు నిట్టి గుణములు గలిగి దర్శన కర్తలై ధాత్రికులైన యెందరుమానారు మతము నమ్మి రామానుజులనెడి తిరువామము నరుల పాలికి కల్ప కృత్మైన యాదారులకి సేవసేయుండుని లక్ష్యకారులైనది॥ (ఎందరుమానారు

జైనవము కల్పవృక్షసామ్యముగా నానతిచ్చి నడచుచు యమ్మాళువార
మీద నానతిచ్చుచున్నారు॥)

సీ॥ అర్థిరదామారి యమ్మాళు పరుణేక బయనమై దోవుచో భ
క్తులైత । శిష్యులనలుగురు శ్రీపాదములయొద్ద సేవించి సాతముంక జెప్పమ
నిన । బరమపూరుష పాదభక్తి ప్రపత్తులు దుష్కరజ్యముమీకుం దోచెనేని ।
రామానుజార్కులే రక్షకులనినన్ని సేవించు దివియె విశేషమనుచుం । జరమమం
దానతిచ్చిన జవహితంబు తానె దయచేసి యిది భూరిభానముగను । నతనితి
రునామ సంకీర్తనాకృతిగను । చెలిపిచెప్పెను లక్ష్మణదేశికుండ॥ ౨౦

తా॥ నదామారి యమ్మాళు పరమపదమునకు వేంచేసెను సమయముం
దు నలుగురు శిష్యులు శ్రీపాదముల యొద్దకుండ సేవించి యీ యాళ్లకు
నింక పాతవానతిచ్చు విన్నపముం జేసుకొని రజయు శియఃపతి చరణము
లయందు భక్తిప్రపత్తులనిప్రయాసములైయుండును మీరుకడ తేరవలసి యుం
డెనని రామానుజార్కులే రక్షకులని నన్ని సేవించుడియిది శాస్త్ర సిద్ధమను
చుం జరమకాలము నానతిచ్చిన జవహితంబు తామె కృపచేత నిదిభూరిదా
నముగ నాతని తిరునామ సంకీర్తనలుగా నానతిచ్చిరని తక్కువార్కు లానతిచ్చి
రి॥ (నదామారి యమ్మాళు తమ శిష్యులకు నెందరుమానారు తిరువడిఘట
బాపీరని యానతిచ్చి ముముక్షులక్షణము మీద నానతిచ్చుచున్నారు॥)

సీ॥ బహుమతి భీ మూలమీ ప్రకృతి సంగతియని మొదలెఱిగిన దా
ముముక్షు వగుట । కమల జాడ్యైశ్వర్య కైవల్య వాంఛ నిర్ములమై చెడిన
ముముక్షు వగుట । ప్రకృతి సంబంధంబు చాసి నిరవధి నిత్య మదమంద
దలంచ ముముక్షు వగుట । పుణ్య పాప క్రియల్ పుట్టు హేతువులని మును
మాని నపుడు ముముక్షు వగుట । యృథ పంచకమున్నట్టై యరసితనకుం దగిన
సాధన సాధ్య సంస్థాన మెఱింగి । యుచితపాతకారి లక్ష్మణయోగి కృపను ।
మునివ రేణ్యునిజేర ముముక్షు వగుట॥ ౨౧

తా॥ బహుమతిభూయం గలుగఁజేసెడి ప్రకృతియొక్క సంగమముని యె
ఱింగి నపుడె ముముక్షుండనియొ బ్రహ్మాంద్రాదుల మైశ్వర్యమును గైవల్య
వాంఛను నిర్ములముగాఁ జెడిన యపుడు ముముక్షుండౌట యనియొ ప్రకృతి
మైన హేతు సంబంధము నెడవానిన యధికమైన సంబోధముం దలంచుచే
ముముక్షు వనియొ పుణ్య పాప రూపమునైన క్రియలు పుట్టుటకు హేతువు
ని యధి మానిన యపుడె ముముక్షు వనియొ నర్థపంచక మున్నట్టై యెఱింగిన

ముముక్షువనియు తనకుండగిన సాక్ష్యసాధనముల నిలుకడ వెఱిగిన ముముక్షువౌట యనియు నాశ్చర్యకు హేతుడైన యుచితపరుండగునక యెంచెరు మానారు జేయరు కృపను నామహత్కృణిజేసినయపుడె ముముక్షువని లక్ష్మణార్య లానతిచ్చిరి॥ (ముముక్షు లక్షణ మానతిచ్చి శరీరసంబంధులమీది భ్రమ మానవలెనని మీద నానతిచ్చుచున్నారు॥

సీ॥ కర్మ నిబంధనా గతు కాన్విత లను బంధువు లని తానె భ్రమ నినట్టి । తల్లి తండ్రిలభార్య తనయుల సహజుల సంబంధులను బ్రాణముల గురుల । దనవన్నె మదిలోన దలచు గృహక్షేత్ర పనుధన భాగ్యసంపదల విడిచి । యవియెల్ల నాతాయనా హ్వయుండేయని మనసుతో దలపోసి మఱి గివట్టి । యభి వస్తువులను నతఁగనుచు । నిర్భయంబునదిరుగాడ నేర కున్న । గురువరుండగు యతిరాజు గొలిచినన్ని । యుండ వలెననె లక్ష్మణ మోగివరుచు

౨౨

తా॥ కర్మను కూలముగా వచ్చిన శరీర సంబంధువులను సంబంధువులని భ్రమనినట్టి తల్లి దుడుద్రును భార్య పుత్రులను సహజులను నిచ్చి పుచ్చుకొన్న సంబంధులను బ్రాణపదమైన జెలి కాండ్రును దమతమ పెద్దలను నివితనవని మదిలోన దలచు భ్రమలును గృహక్షేత్రములును బాండిసులును దనకుండగిన ధనభాగ్యములను నివిమొదలైన సంపదలును నివియన్నియు నారాయణుడే యని మనస్సునం దలపోసి మఱిగివట్టి యుండవలె ననియు నకల వస్తువుల యుండను శ్రయఃపతిని గనఁగొని నిర్భయంబున దిరుగాడ నేరకున్నను నాచార్య శ్రేష్ఠులయిన యెంచెరుమానారును గొలిచి నన్ని యుండవలెనని లక్ష్మణార్య లానతిచ్చిరి॥

గద్య॥ ఇది ముముక్షుజనకల్పకంబును మహా ప్రబంధంబునందు యతీంద్రులై భవప్రకాశ ప్రకరణంబులో శ్రీమంగళాశాసన ప్రయోజనైక భావవర్ణనం బును లక్ష్మణముని తద్విషయనామాను సంధానంబుడే నడు ప్రకారంబునుదత్త మాశ్రిత శ్రీవైష్ణవసమృద్ధియు నర్చనతారామ్యుల ప్రభుత్వము తద్వైభవం బుబయలుజేసిన ప్రకారంబును భక్తిప్రపత్తిప్రాధికారి జనస్తుతి విషయగణా కరత్వంబును జతురంగ బలసమేత సార్వభౌమ సామ్యంబును సూర్యసా మ్యంబును క్షీరాబ్ధి మధ్యస్థిత నారాయణ సామ్యంబును రాఘవ సామ్యంబు ను దిగ్విజయ ప్రకారంబును నిక్షేపోద్ధరణ ప్రకారంబును దక్షపాశ్యత్వ హేతు ప్రకారంబును బర్వత్రయ నిరోపాస్యత్వ ప్రకారంబును భగవద్భాగ

వతాచార్యత్వ పూర్తియైన దమపాశ్యత్వంబు పూర్వమును సంధించెడి ప్రకారంబును జ్ఞానినామగ్రే సరత్వంబును నేతద్విషయ వరవరముని నీ ప్రకారంబును దద్దివ్యనామ హేతుప్రకారంబును భక్తిప్రపత్త్య శక్తజన సేవ్యత్వంబును ముముక్షుజనలక్షణంబును శర్య సులభోపాయత్వ వర్ణనంబును నన్నది పంచమ ప్రకరణము॥

అమృత శతకోప యతిరాజ వరవర నిజగురుభ్యోనమః.

శ్రీమతేరామానుజాయనమః.

ము ము క్షు జ న క ల్ప క ము.

షష్ఠమ ప్రకరణము.

శరీర సంబంధులు మొదలైన పదార్థములయందు భ్రమ మానవ
తెనని యానతిచ్చి శరీరమందు నీయాత్మ యుండి విడిచి పోయెడు
విధము మీద నానతిచ్చుచున్నారు॥

సీ ॥ వాగ్వియోదులు వచ్చి మనసున గూడ మనసును బ్రాణ
సంబంధియైనఁ । బ్రాణంబు వ్యాపక భావంబు చాలించి భూతసూక్ష్మ విష్ణు
పురుషుఁ జేరఁ । బురుషుండు నట్లతద్భూత సూక్ష్మేంద్రియ ప్రాణాదితో
పరమాత్ముఁ జేర । భోగమోక్ష నిదాన పుణ్యపాప క్రియా పాసనన్యా
సామబంధ విహిత । హృద్విదర్శిత నాడీ ప్రయాణగతిని । నియత మార్గాను
సారియై నిరయనాక । నిత్య వైకుంఠ భోగాది నియతి దేహఁ । దగుచుభో
గించునని లక్ష్మణార్కులని॥

తా॥ కర్మేంద్రియములై డనుమనస్సునఁగూడి యామనస్సుకర్మేంద్రియము
లజ్ఞానేంద్రియములఁ గూర్చుకొని ప్రాణముతో సంబంధించుననియు ఆ ప్రా
ణము శరీరమందు వ్యాపించినఁ గార్యముచాలించి యిన్నిటిని గూర్చుకొని సూ
క్ష్మమైన పురుషునిం జేరుననియు ఆ పురుషుండైన యాత్మ యింద్రియములను
బ్రాణములను గూర్చుకొని పరమాత్ముఁ జేరుననియు భోగించుటకు మోక్షము
ను స్వర్గ సరకములును గట్టకేసియు సర్వాపరాధములకును ద్వయము విహిత
మైయున్నది గనుక పరమాత్ముడైన శ్రియఃపతి కృపాదృష్టిచేత నీచేతసుండే

త్రోవబోవక నీతిసరుండు నరకమందును స్వర్గమందును వైకుంఠ మందును నిందుకుఁ దగిన దేహములెన్ని యాయాగతుల భోగించునని లక్ష్మణార్జునా నుఁ తిచ్చిరి॥ (శరీరము విడిచిన ప్రకారమును నాయాగతులకుఁబోయెడు మార్గము ను నానతిచ్చి శరీరమెత్తు విధము మీద నానతిచ్చుచున్నారు॥)

సీ॥ భుక్తావశిష్ట తత్పణ్య పాపక్రియా యుక్తుడై గగన సంయుక్తుఁడగుచు । నాదిత్యకీరణ సంఘాకృష్టహిమజాల యుక్తుడై మేఘసంయుక్తుఁడగుచు । పషాంబుపాత సంవర్ధిత సస్యాది యుక్తుడై ధాన్య సంయుక్తుఁడగుచు । నన్నాన్ని భోగ్య పదార్థాని పురుష సంయుక్తుడై శుక్ల సంయుక్తుఁడగుచు । యోనిలోఁ జొచ్చి గర్భంబులోన దేహి । వెనుకనొనని పంచాగ్ని విద్యుఁడెప్పె । జీవుఁ డీలోకమునఁ బట్టినేను నవుడు । ననుచు లక్ష్మణ ముని వరుం దానతిచ్చు॥

తా॥ స్వర్గ నరకాదుల ననుభవించి కించి తీర్చు శేషమతోడ సియాత్మగూడి నిలిచెననియు అయాకాశ మందుండిన సూర్య కిరణములఁగూడి మంచున సంబంధించి మేఘమతోఁ గూడెననియు వర్ష ముతోఁగూడి సస్యాదుల యందుఁ బ్రవేశించి వృద్ధిబొంది ధాన్యాదులయందు గూడియుండుననియు అన్నము మొదలైన పదార్థములఁగూడి పురుషునియందుఁ బ్రవేశించి శుక్ల మందుఁ గూడుననియు ఆ శుక్లము యోనిలోఁ జొచ్చి గర్భంబులో దేహము వృద్ధి బొంది జన్మించునని పంచాగ్ని శాస్త్రముఁ చెప్పెననియు జీవు డీలోకమునఁ బట్టినప్పుడని లక్ష్మణార్జునానతిచ్చిరి॥ (ఇటువలెనాత్మజన్మించు విధమానతిచ్చి యీ దేహము చేరసాలగా మీద నానతిచ్చుచున్నారు॥)

సీ॥ దేహంబు చేరసాల దేహ సంబంధులు తనచేతి సంకెలఁ దగులువారు । కాలిసంకెలవాంకార మమతలురెండు వలయంబు లజ్ఞత వాటిచీల । బ్రతుకఁ జూచెడునాశ బంధమెత్తుగఁగట్టి చేపట్టినడిపించు విచిత్రాధు । పంచేంద్రియంబులు బాధకుల్ వారికిఁ బరిధానముభోగ్య పంచకంబు । తన్నునొప్పించుమనసునైఁ దరువుకాండు । అప్పుచేరనుంచి బాధల నలయువాండు । తప్పులోఁ గొని యతిగాజు తన్నుఁ గాచు । దేవుఁడని చెప్పె లక్ష్మణ దేశికుండు॥

తా॥ దేహమే చేరసాలయనియు దేహసంబంధులు తనచేతి సంకెల దగులు వారనియు కాలిసంకెల్ల హంకార మమకారములు రెండను వలయములనియు లజ్జనము వాటి చీలయనియు తానుబ్రతుకఁ జూచెడు నా

శ యాసంకల్పకు నెత్తుగాఁ గట్టిన చినికి త్రాడనియు పంచేంద్రియములు బాధలపెట్టి కివాని కాండ్రనియు పంచేంద్రియముల వ్యాపారములు వారికి బరిధానమనియు నీవీరునఁ జెరసుండిన యాత్మకు నునస్సుపై దరువుకాఁడనియు నీబాధలచేతఁ బడఁగా దిక్కువీనికి లేదని యెంబెరు మానారువేంచేసి యీతప్పులులోఁగొని చెరవిడిపించిన జైవమని లక్ష్మణార్యుల నతిచ్చిరి॥ (చెరసుండిన యాత్మను నెంబెరుమానారు విడిపించి రక్షించిరని యానతిచ్చి సంసారము మహా సముద్రముగా మీద నానతిచ్చుచున్నారు॥)

సీ ॥ సంసార మతిఘోర సాగర మాశలు పెనునీరు హఠముతో పెద్దసుళ్లు । మలయు కామాద్య హమ్మమతలు గ్రాహంబులు క్త తాపత్రయ మూర్ఛిమాల । చిత్త వికారంబు శీఘ్రవాయుతోఁ ఛ మొలికెడు దేహమందోటివాడ । పోషక దారక భోగ్యంబు లందులో గురుతుగాఁ గొని వేసుకొన్నసరుకు । నోడనెక్కిన బేహరిజాడనాత్మ । మునుఁగకద్దరిఁజేరఁచా మ్రొక్కుకొన్న । జైవమాచార్యుడై వచ్చి తన్నుఁ గాచు । ననుచు లక్ష్మణ ముని వరుం డానతిచ్చు॥

౪

తా॥ సంసారమనియెడి మహా సముద్రమునకు నాశలే నీళ్లనియు సంతోషములే పెద్దసుల్లనియు కామక్రోధ లోభ మోహ మదమత్సరంబులు మకరకచ్చపాది జంతుపులినియు తాపత్రయములనియెడి తెఱలు గల వశియు చంచల మనస్సనియెడు సముద్రమందఁ దీవ్రగాలి కలదనియు దేహ మనియెడు నోటివాడ యా సముద్రమునందు నడుచుచున్నదనియు దారక పోషక భోగ్యంబులు తనకుఁ గావలసి కొనివేసుకొన్న సరుకులనియు నోడ నెక్కిన వతఁకునివలె నీచేతనుండు తనకు జైవమైన దేవతను గూర్చి నీయొడ సముద్రములోపల మునుఁగక యావలి దరిఁజేరెనేని యింత మాత్రము నీకుఁ గానుక యిచ్చెదనని మ్రొక్కుకొన్నట్లు యీయొడ గడలేరె నన్నట్లు చేతనుని సంసార సముద్రమునుండి కడతేర్చుటకుఁ దన దోషములు కానుకగాఁ గైకొన్న జైవమాచార్యుడై వచ్చి తన్నుఁ గాచునని లక్ష్మణార్యుల నతిచ్చిరి॥ (సంసారము సముద్రముగా నానతిచ్చి యాసంసారమే యడవిలోపలి పొదయని మీద నానతిచ్చుచున్నారు॥)

సీ ॥ అతిఘోర సంసార మడవిలోపలి పొద నుష్ట దేహంబును దొడ్లపుట్టు । విషయ పంచకమందు విషయుక్త సర్పంబు బుద్ధింద్రియంబులు పుట్టకూట్లు । శబ్దాదిభోగ్యతా సర్పంబునకు విష మాహేయ విషయ భోగాశ

కాటు । అనుభవించుట విషంబంతట యెక్కుట మోహంబు తా మూర్ఖము
నిగిపడుట । విషయ భణిదత్తుడైయున్న వీడు బ్రతుక । ననువు చింతించి
నాండు సంయమనరేండు । కొక్కడె మాంత్రికుడని చూచి యుడయవరు
చెప్పి లక్ష్మణముని తమ శిష్యులకును॥

తా॥ అతిఘోరమయిన సంసార మడవిలోపలి పొద యనియు ఆ పొద
లోన జేహమనెడి దొడ్డు పుట్టు యున్నదనియు పంచేంద్రియముల నెడి విషమ
తోగూడిన పాము ఆ పుట్టులో నున్న దనియు అంతఃకరణమైన మనోబుద్ధి
చిత్రహంకారములు పుట్టుకొల్లనియు నీ పంచేంద్రియముల వలని విషయము
లనెడి భోగమా సర్వము కాఁడనియు అనుభవమనెడి విషము శరీర మంత
కైవసనియు మోహమనెడి మూర్ఖచేత విషమెక్కి శరీరము మఱచె ననియు
నీ పాము చేతం గాటుబడి యున్న వీడు బ్రతుకు ననువు చింతించిన
వాం డెఱుగుమానా కొక్కండె మాంత్రికుడైన విష వైద్యుడనియు
డయవరులే తమ శిష్యులకు దిక్కిని లక్ష్మణార్కులానఁచిరి॥ (సంసారమ
నెడి సర్పముచేత గడ్డు వై యున్న చేతనుని నెంచెరుమానారు మాంత్రి
కుడై బ్రతికి వేసని యానఁచి స్త్రీలభోగము ప్రత్యక్ష నరకమని మీఱ
నానతిచ్చుచున్నాను॥)

సీ ॥ సంతత జ్ఞాన ప్రసరణ కారణ బుద్ధి కన్నులు జ్ఞానంబు కనెడి
దృష్టి । కామంబు కన్నుల కాంచాది దోషంబు నిబిడ దృష్టియుం గామినీ మ
యంబు । పురుషార్థమా యవతి భోగంబు దానిక ఘనసాధనమ కృత్య కర్మ
కరణ । మంగుండుగాన దానజ్ఞాన సరణిని నడచి చేరెడి చోటు నరకమని
చు । సుగుచిరజ్ఞాన దర్శన సుభగ్నడైన । భావ్యకారుల వెనువెంట బాయ
న్న । వారి వెంటనె తాచోయి వాసభూమి । నుండు ననిచెప్పి లక్ష్మణ
యోగివరుండు॥

తా॥ ఎప్పుడును నాత్మను బుట్టిర జ్ఞానమునకుం గారణమైన బుద్ధి యనెడి
కన్నులచేత జ్ఞానమునుగ నెడి దృష్టి యున్నదనియు నా కన్నుల దృష్టి కామంబు
గప్పి యిచ్చబుట్టించి కన్నులం గానరొక దోషమునిండి దట్టమై స్త్రీలయందు
నిలిచె ననియు నందున ఫలము స్త్రీలం గూడి భోగించునది యనియు దాని
గావలసినచి చేయరాని కార్యములు చేసు ననియు నిన్ని విధముల గిన్నుల
గలిగి యుండగా గుడ్డివాడాయె ననియు దాను బోయెడు తోవదా
రూపమైన నరక మనియు నివి తెలిసి సుజ్ఞానమైన చూపు గలిగి త్రీభావ

కారుల వెనువెంటఁ దాఁ బోయి వానభూమియైన పురమ పదంబుఁ జేరునని లక్ష్మణార్జునానతిచ్చిరి॥ (ఈ జ్ఞానగుణములు గలిగియుండిన యాత్మకు నజ్ఞాన గుణములు పుట్టించి స్త్రీలయందఁగూడిన మనస్సుచేత నరక మనుభవించఁగా నెందెరుమావారు నలబంధ నలబంధులను గడలేర్తురని యానతిచ్చి దేహ మనిత్యమని మీఁద నానతిచ్చుచున్నారు॥)

సీ॥ పొదుగు దేహము నిరు బుగ్గగా యని చూచి కలుములు మెరు పులుగానెచూచి । తనలోడివారు ముందరఁ బోవఁగాజూచి తాపత్రయ క్షణ తతులఁజూచి । దినములు వోవఁగా దెఱనాయువనిచూచి కర్మసంగతి బంధకముగఁచూచి । గర్భజన్మాది సంక్రమణ సప్తావస్థలందు వచ్చేడు దుఃఖ మరసిచూచి । సుజనుఁ డిహలోక పరలోక సుఖములందు । నానల్పియుమా నితానాత్మ నెఱింగి । మోక్షయత్నంబు సేయుఁదా మోసపోక । చతురుఁ జ్ఞానన లక్ష్మణౌ చార్మకవరుఁడ॥ 2

తా॥ చ్ఛామాంసాదులైన సప్తధాతువుల చేతఁ బొదుగఁబడిన దేహ ము నీటిబుగ్గయనియు ఆదేహమునకు వర్ధకమైన సంపదలు వాన మెరుపులని యు తనతోడఁ గూడినవారు తనకన్నమునుపు చనుదూరఁయు తాపత్రయదుఃఖ ముల ననుభ వింతురనియు దినములు చనిపోవఁగా నాయుస్సు తరిగిపోవునని యు పుణ్యపాప రూపములైన కర్మములు కట్టివేసుననియు గర్భ జన్మదావ్య కొమార యావన వార్ధక మరణాదులైన సప్తావస్థలయందును వచ్చేడు దుఃఖ ముల ననుభ వింతుననియు నిన్నికార్యములును జ్ఞానాధికులైనవారుచూచి యీ లోకములోని దుఃఖములను బరలోకములోని దుఃఖమును మనస్సునఁ బెట్టిక రోసి తానాత్మ నెఱింగియు మోసపోక మోక్షయత్నంబు సేయునేర్పరి యు తంజెమని లక్ష్మణార్జు నానతిచ్చిరి॥ (దేహమనిత్యమనియు దేహవర్ధకమైన ప దార్థము లనిత్యములని యానతిచ్చి యజ్ఞానములు మూఁడు పోయి దివ్యజ్ఞాన సంపన్నుడై యుండునని మీఁద నానతిచ్చుచున్నారు॥)

సీ॥ జ్ఞానాద్యనుదఁగు నజ్ఞా జ్ఞాన మదిముందు దేహజ్ఞ భేదంబు తెలియనవుడు । అన్యథాజ్ఞాన రూపాజ్ఞాన మీయాత్మ శితికంఠముఖదేవ శే వచనియుం । దనకుఁదాఁ గర్తరితలఁచిన యజ్ఞానమది దానె విపరీతమాత్మక నుడు । లక్ష్మీశశేషత్వలక్షణం బెఱింగిన నజ్ఞానములు మూఁడు నడఁగిపోవు । భానుర ప్రభుఁడేకటి పాసినట్లు । జ్ఞానమదయింప నజ్ఞాన సరణిజెడును । మూల మార్ద్రాకృపయని ముదముతోడ । నానతిత్తురు మాలక్ష్మణౌ

య్యలెపుడు॥

తా॥ జ్ఞానగుణములుగల యాత్మలకు దేహాత్మజేదములు తెలియనిది యొక యజ్ఞానమనియు అన్యథాజ్ఞాన రూపాజ్ఞాన రూపములైన బ్రహ్మరుద్రాదిదేవతలు మొదలైన దేవతాంతరములకు శేషమనునది యజ్ఞానమొకటఃయొక తనకుఁ దాగర్తయని తలంచునది యాత్మకు విపరీతమైన యజ్ఞానమొకటఃయొక సీమాఁ దజ్ఞానగుణము లడఁగిపోయే టట్లనియు సూర్యుని వలనఁ జేఁకటిపోయినట్లయింపదేశమువలన జ్ఞానమువ్రట్టి సీమాఁడ జ్ఞానములు చెడునఃయని యిన్నిటికిని సదాచార్యుని కృపముదలని వంతోషముతోడ లక్ష్మణార్జునానతిచ్చిరి॥ (అజ్ఞానములుమూఁడు సజ్జానోదయమువలన నడఁగిపోవునని యానతిచ్చి యానజ్ఞానమనెడి వృక్షమును మీద నానతిచ్చుచున్నారు॥)

సీ॥ దేహంబు తానని దేహ సంబంధులు తలవారలనుభ్రామ తనకుఁగలుగఁ నజ్ఞాన తరుచీడమదితాన మొలకమై యథాకామావేత్ లభ్యదెపుట్టి । బ్రబలి బహువిధప్రయో పాప శాఖలుగల్గి సుఖదుఃఖఫలములఁ జూపుచుండ । భ్రామ సమూలముగాను బాసిపోయినఁగాని సంసారవృక్షంబు సమయదనుచు । నాన్న దేహంతిక్తమై యచ్చునునకు । శేషమగుచుండెదద్రాసశేషమగుటఁ తెలిసియతపత కర్పించఁ దీరునన్దియు । ననుచులక్ష్మణమనివరుండానతిచ్చు॥

తా॥ దేహముతానఁయు దేహసంబంధులు దనవారనెడి భ్రామ తనకుఁగలిగినేని యజ్ఞానమనెడు వృక్షమున విస్తృతంపాదించి పాదించేసి చేసిన మొలక పుట్టెనఁయు నగ్రక మాదులనెడు జలముపోసి పెంచెనఁయు నానాఁటికిఁ బ్రబలి బహువిధములైన కొమ్మలుపుట్టెనఁయు బుణ్యపాపములనెడి వృక్షమునకుఁ బ్రధానమైన కొమ్మలను సుఖదుఃఖ ఫలములను జూపుచుండ ననియు నీభ్రామసమూలముగా వేళ్ళతోఁ బెరికివేసిన నజ్ఞానమనెడి వృక్షము ననుసరింపునఁయు నీయాత్మ దేహమునకు వేత్తయిండు నఁయు గ్రియఃపతికి శేషమైయుండునఁయు నీతిరునఁ దెలిసి యెంతెరుమానాగుఁకుఁ దన యాత్మకు సమర్పించిన భ్రామదీరునని లక్ష్మణార్జునానతిచ్చిరి॥ (అజ్ఞానమనెడి వృక్ష మెంతెరుమానారు సంబంధమున నశించిపోవునని యానతిచ్చి గ్రియఃపతి యొక్కఁ జాయమాన కటాక్షముమీద నానతిచ్చుచున్నారు॥)

సీ॥ హరిసర్వ సముద్యుతై యందలి నొకమాటు ముక్తఁడైన ముగియులీల । యనియొక్కొక్కఁడె చేయుయాద్యచ్చి కాదులఁ గొన్నిపావు

త్రుగ్ధుగాఁ గూర్చివీరి । జాణుమానావస్థ చల్లఁగాఁ జూచిన సాత్వికుఁడైవ్యవ
 చారిగాక । యభిముఖుఁడై వైష్ణవాకారుఁడై హరితేష్ఠ నాచార్యులఁ జే
 రినపుడు । తానుగృతకృత్యుఁడౌవాఁడు తన్నుఁజేరి । సహజక్రైంకర్య సాం
 చ్ఛాజ్య కాలియగును నపుటఁ జేసియు గురువరు నాశ్రయింప । మోక్ష
 మనిచెప్పె లక్ష్మణ మునివరుండు॥ ౧౦

తా॥ శ్రియఃపతి యొకఁడౌమోటు నకలాత్మలను ముక్తులఁ జేసేనేలీల
 ముగియునని యొకఁడు చొకఁడుచేసెడు మాద్యచ్ఛిక ప్రాసంగిక మానుషం
 గికము లనియెడి సుకృతములు గల్పించియు నీచేతనుజ్ఞానమాన కటాక్ష
 ముచేతఁ జల్లఁగాఁజూచిన స్వాతికుఁడైతన్న సప్నతంపించుననియు అమీ
 ద నభిముఖుఁడయి శ్రీ వైష్ణవాసక్తుఁడై విశ్వాసముగలిగి వారాసతీయఁ
 గా నాచార్యుని జేరువనియు నప్పుడు తానుగృతకృత్యుఁడౌననియు నిట్టి
 యాశ్చర్యమునకు జేరువనియు జేరి నిశ్చయక్తులతోడ సహజ క్రైంకర్య సాం
 చ్ఛాజ్యమునకు నర్హుఁడౌననియు నగుటఁజేసి యాచార్యుని నాశ్రయింప
 మోక్షమని లక్ష్మణాద్యు లానతిచ్చిరి॥ (శ్రియఃపతి నిహేతుకజాణు
 మాసకటాక్షము నానతిచ్చి పరులదోషములు చూడక తనదోషములే చూడ
 వలెనని మీఁద నానతిచ్చుచున్నారు॥)

సీ॥ తనదోషములఁ బరస్థలగుణములఁ జూడ నను వైన సుజ్ఞానమను
 రితపుడు । భ్రమిమదీకనార సంబంధ బంధువులుగా దేహసంబంధులఁ జెలిసినపు
 డు । అధికపరాధ్యు వయాసర్థములఁజూచి తనవనిమిలోనఁ దలచినపుడు । నిం
 దాస్తుమిటతన్ను నెందఱు సేసిన నీరెంటికిని నర్థ మెఱుంగనవుడు । హేయభ
 ర్మగుఱునీధులు నెఱింగినపుడు అర్థకామ పరాపేక్ష లడఁగినపుడు । తానెమో
 ట్టాధికారి యీగరణిలోన ననుచులక్ష్మణ మునివరు డానతిచ్చు॥ ౧౧

తా॥ తనదోషములను బరస్థల గుణములను జూడనొడఁబడిన సుచిజ్ఞా
 నమనియు బంధువులయెడ దేహసంబంధులని భ్రమపడక నారసంబంధు
 లని నిశ్చయించవలె ననియు అధికమైన యున్మత్తములు పరులకువచ్చేనేని యా
 యున్మత్తములు తనవనివనప్పుడఁ దలచినపుడనియు నిందెలును స్తుతులను ద
 న్నునెందఱు సేసినను నా రెంటికిని నర్థ మెఱుంగనవానవలె నుండవలెననియు
 హేయభవకామే నీర్థభవకామని యెఱింగినపుడనియు నర్థకామాదులమీ
 డను బరమపదమునందు నపేక్ష మానవలెననియు నప్పుడు తాను మోక్షాధి
 కారి యీభూమిలో ననుచు లక్ష్మణాద్యు లానతిచ్చిరి॥ (మోక్షాధికారికి

విలక్షణమైన నిలుకడ నానతిచ్చి దేవ తాంతరములచేత నీయాశ్వు నశింపఁగానే లినహండు రక్షించునని మీఁద నానతిచ్చుచున్నారు॥)

సీ ॥ అవ్యధాప్రతి పక్షి యనురావణనికేత సహృద్యులైన యీ యాత్మసీత । సంహారస్థాగరి సంవృత దేహాఖ్యలంకలోకోక సంలగ్నయగు చు । శారీరబంధురక్ష ప్రీతిచేనొచ్చి సజ్జనప్రజజాతి సక్తిజేరి యింటుకేళి కాఖ్యాంజనే యోక్తికన్యత్రార్థముననాథు మహిమఁజేసి । యెదురచూ డుగ యతి శేఖరినకులుండు । నిజజవంబులతో వచ్చిఁబులకత్తు । నాకేమనిరిం చికోనిపోయి నాశ్రుఁడగుచుఁ । దృష్టకౌంసనె లక్ష్మణదేశకుండు॥ ౧౨

తా॥ దేవతాంతరమును రావణునిచేతఁ దని యాశ్వునియెడి సీతాదే విని నత్తుకొనిపోయి దేవనియు సంగార మనియెడి సముద్రముచేతఁ జుట్టఁబడి నదేహమనియెడి లంకలోపలను జెరసంపఁగాఁ జాలదుఃఖముతోడఁ గూడి యుండెనియుఁ దనశరీర సంబంధులను రాక్షసప్రీతిచేత నొచ్చి గుదిల బాధల బడియున్న సమయమున సజ్జనులనియెడు త్రిజట సరవలయా సక్తి వలనను వారువెరువకుమని విన్నపము సేయఁగా నప్పుడప్పుడు దుఃఖము శాంతమైనటులున్న నంతటరాచార్యుఁ డనెడి హనుమంతుండు ముద్దుటుంగరము సమర్పించి యేలివవాని మహిమ లేకాంతమున విన్నవించెననియు నాసీతా దేవి తనకు నాథుఁడైన శ్రీకృష్ణునాయకునిరాక కెదురు చూచుచుండె ననియు నొకెరుమానారనియెడు రావణచంద్రుఁ డాసముద్రమను నింకించి రావణ కుంభకణాది సమస్తరాక్షసులను సంహరించి సీతాదేవిని గుఱకొనితిరిగి యయోగ్యకుం బుష్పకారూఢులై వేంచేసి ఁట్టాభిషేకముఁ జేసికొని సుఖ ము లనుభవించుచుండిరని లక్ష్మణదౌర్భ్య లానతిచ్చిరి॥ (ఈయాత్మ దేరనుం డఁగా నాచేరవిడిపించి యేలునని యానతిచ్చి పరిభవపరులను సుపకారులు వీరెయింమీఁద నానతిచ్చుచున్నారు॥)

సీ ॥ తాడన పరలోక్తి శరణాదులుతన్నుఁ బరిభవించుచు నున్నఁ బరులఁజూచి । దేహంబునేనని తెలిసినా దీయాశ్వు వేణునితెలియని వెట్టు లనుచు । నవ్వివోధిని నలికెడిదిమనపనియనిమెచ్చితా పరిణమించి । యీ త్రేక్యకృందగు హరిగదాచించుననియొర్పి మఱియునతండువీరి । తన కుఁగాఁ జెరచకుండంగ దయయుఁజేసి । తనకు సుపకార కులుగానె కలఁచి నపుడు । బైష్ణవతత్వంబు నిదిదాంతి వలనఁ గలుగు । ననుచుఁ జక్ష్మాముని పదం చానతిచ్చు॥ ౧౩

తా॥ కొట్టు పెట్టు మొరకైన శరీర బాధలు పెట్టి తన్ను బరిభవించిన పరు
ల బాధింపుడు చేసామును నామాన్నియును వేటి తెలియని పెట్టివారల
నియు అశ్మకుశరీరమువిరోధి యీవిరోధిని దండించునది మనము చేసెడు
సేతయని వాకేచేసిన మంచిదని సంతోషముగా నుండవలెనయ్యె వారి
యందు సంతోషముగానుండి యీయశ్మకుశ గర్జనైన శ్రియఃపతి గదా
చింకించుననియురోద్ధి వేటియు దాసునికొఱకు పట్టివారిని శిరబి వలదని
యిశుడు విన్నపము చేసుననియు తనదనుజేత దనకు వీరుపకారులు గా
నే తలంచినపుడును శ్రీవైష్ణవత్వమీదాంతి గుణములవలన గలుగునని లక్ష్మణౌ
ర్యులానతిచ్చిరి॥ (పరిభవమరుల సుపకారకులుగాఁ దలంచి దాంతిగుణముల
తోడ శ్రీవైష్ణవుల మండవలెనని యానతిచ్చి యీగుణము లుంటకు హే
తువు మీద నానతిచ్చుచున్నారు॥)

సీ ॥ శ్రీశభక్తి విరక్తి సిద్ధపాదనవృత్తి యుద్ర సర్వోపాయ శూన్యత
లును గలిగిననుండటం గలుగుదాంతి విశేష జనిత గుణములు సంభవించు వై
ష్ణవశ్మవిదియు వర్తరచేడు దన్ను బరిభవించెడు దుస్వభావులందు । ట్టెం
తసంతోషోపకార సంస్కృతిదయా స్థితములజేసి నిశ్చిత్తుఁడౌట । యట్లుగా
కున్న భక్తియేకాయనునకు । నల్పవిషయవిరక్తి దిగంబరునకు । గడమరెండు
ను గేవల కర్మబద్ధు । లకును గలదట్టిదాంతియో లక్ష్మణౌర్యు॥ ౧౪

తా॥ శ్రియఃపతియొక్క తరువడిఘరి యందు భక్తియు విరక్తియు సిద్ధ
ధమకము నడకయను గలిగి యుద్రములైన సర్వోపాయముల విషవ వలెన
నియు నామీదాంతి విశేష గుణములును గలిగి యుండుననియు శ్రీవైష్ణవ
త్వ బిటువలెననియు నానడతచేడి తన్ను దూషించిన దుర్బుద్ధి కరులయం
దునోర్పును సంతోషమును సుపకార స్ఫురియు దయతోఁగూడిన చిరునవ్వు
ను గలిగినిశ్చిత్తుడై యుండవలెననియు నటువలెగాకుండేనేని భక్తియే
కాయనునకు గలదనియు నల్పవిషయ వైరాగ్యము దిగంబరునకు గలదని
యు గడమదాంతి ట్టెంతులును రెండును గమఃజ్ఞానములనెడి వైవల్యప
రులకును గర్మబద్ధులకును గలదని అశ్మణౌర్యు లానతిచ్చిరి॥ (దాంతి ట్టెం
తులు శ్రీ వైష్ణవులకి నుండవలెనని యానతిచ్చి శ్రీ వైష్ణవలక్షణములను మీ
ద'నానతిచ్చుచున్నారు॥)

సీ ॥ కేవలాచార్య సత్కృపచేత మొదటను బంచ సంసారసం
పదబింది । యర్థసంపకతత్వ యాభాత్యవిజ్ఞాన తత్ఫలాకార త్రితయ

ముగలిగి । యభిజన ప్రఖ్యాత్యహంకార ముఖ్యోక్త తత్తత్రయాపేక్ష తగు
లుమాని । పరదోష నిజగుణ ప్రకటోక్తులను బరస్తునింపలునుమాని నుగతి
జెలిసి । తత్పర స్వచ్ఛహృదయుండై తగిలినట్లు । విష్ణువైష్ణవ నిజగుర్వనిన
యదాన్య । మెఱిగితనశక్తికొలదిని నెఱుఁగుసేయ । మంచిదనిచెప్పి లక్ష్య
ణ మొనవరుండు॥

తా॥ సంసార నివృత్తకమైన తిరుమంత్రప్రబుండైన యాచార్యుల కృప
చేతఁ బంచ సంసారాదులును నూర్చు వుండములును దిరువారాధనమును
లభించవలెనని స్వస్వరూప పరస్వరూప పురుషాస్వరూప ఉపాయస్వ
రూప విరోధి స్వరూపము ననియెడు సర్వపంచకముల నెఱుంగవలె ననియు
నాత్మకుయధార్థమైన జ్ఞానముగలిగి స్వరూపమునకు ఫలితమయిన శేషత్వపా
రతంత్ర్య కైంకర్యములు మూడును గలుగవలెననియు ఆభిజాత్యమును భ్యా
తియు నహంకారమును వీనియందపేక్షలను బుట్టింపఁగల యాషణత్రయ మం
దపేక్షలను మాని యుండవలెననియు పరులగోషములను దన గణములను బ్ర
కటన చేయకుండవలె ననియు పరులను స్తోత్రము చేసెడుననియు పరులను నిం
దించుననియు మాని యుండవలెననియు మంచిమార్గము జెలిసి నిత్యసహజ
యందుఁ దత్పరస్వచ్ఛ హృదయుండై తగిలినటుల శ్రయఃపజయిండును శ్రీవైష్ణ
పురుషుండును సదాచార్యుని యందును భయము భక్తి గలిగి దాన్య మెఱిగి
తన శక్తికొలది యెప్పుడు కైంకర్యపరుండై యుండుట మంచిదని లక్ష్యణా
ర్యులొనరిచ్చిరి॥ (శ్రీ వైష్ణవత్వ లక్షణములును నడతలును నొనరిచ్చి యే
కాంతిపరమై కాంతిపరుల నెఱింగినవారి యభిమాన నిష్ఠుండై యుండవలెనని
మీఁద నొనరిచ్చుచున్నారు॥)

సీ ॥ జడదేవ తాంతర శబ్దాదులను రోసి విష్ణు భక్తినిజేరు వైష్ణవం
డు । మాధవాంఖ్యద్వయ సాధనుండై యన్య మేకాంతిమాని లక్ష్మీకుఁ జే
రు । స్వస్వామి సంబంధ సాధన విష్ణుడై చేరుబరమైకాంతి శ్రీరమణుని ।
నేకాంతియునుబర మైకాంతియునుముఖ్య లందులో నధికుని నాశ్రయించి ।
తదభిమానంబె తనకు సాధనముగాను । దలంచి ఫలమును దగనువలెననుగా
ను । నుండురభిమాన నిష్ఠులై యోగిపురుషు । లనచు లక్ష్య మొనవరుం
డానతిచ్చు॥

తా॥ అయోగ్యములైన దేవతాంతరములయందు శేషపడక శబ్దాదులైన
విషయములనురోసి విడువవలెననియు విష్ణు భక్తిని దృఢముగాఁజేరిన శ్రీవైష్ణ

పుండు ద్వయమే యుపాయముగా నుండిన వాడై యన్యమైన యేకాంతిమే
లునిడిచి శ్రియఃపతిని జేరుననియు తనకు నేలిన కర్తలనెడి సాధన నిష్ఠగల
వాడైన పరమైకాంతి శ్రియఃపతిని జేరుననియు ఏకాంతియును బరమైకాం
తియును నిందులో ముఖ్యులై యుధికులైనవారిని నాశ్రయించి వారియభిమాన
మేతనకు ఫలముగాఁ గని యాఘలము విడువక యనువర్తనగలిగి యుండునొ
కానొక మహాత్ముండని లక్ష్మణౌర్య లానతిచ్చిరి॥ (ఏకాంతి పరమైకాంతిప
రుల సహజాసము మంచిదని యానతిచ్చి పరతంత్రునికే దనయాత్మములు
మానవలెనని మీద నానతిచ్చుచున్నారు॥)

సీ ॥ ఈశ్వర పరతంత్రుఁ డీయాత్మ తానని యరని స్వయత్నసా
ధ్యములుమాని । యాత్మాపహర రూపాపరాధము తీర మంత్రతత్త్వం బాక
మాటునుడివి । యనుమతి రప్పించి యాత్మేశ్వరుండు దాని తన కిష్టముగన
న్ను దన్నుజేర్చు । ననిశ్చయించిన యతఁడీశ్వరునిజేరి యానంద నిర్భయం
దగుచునుండు । నిజట నచటను నెచటను నితనికతండు । భర్తయునునంతరా
త్మయు చాలకుండును । నతని కేతండును జేహంబు నాలుగనుక । యనుచు
లక్ష్మణ మునివరుం డానతిచ్చు॥

౧౩

తా॥ శ్రియఃపతికి బరతంత్రుఁడీ యాత్మముని యెఱింగి తనయత్నము
వలన సాధించితి ననెడి తలంపు విడువవలెననియు దనయాత్మను దానియప
హరించిన సపరాధములు తీరిపోయేటట్లు తిరుమంత్రతత్త్వ మొకమాటుచ్చ
రించి యామంత్రము ప్రసాదించినవారి యనుమతితో నందలి యర్థమును వి
ని యనుష్ఠించిన మాహాత్ముండనియు శ్రియఃపతితానె తనకష్టముగల దానుని
దన్ను జేర్చుకొను ననియు మహా విశ్వాసముగల యతండు శ్రియఃపతిని జే
రి యానందనిర్భయం డామెననియు నతం డికొడకొడ నెకొడనైనను ని
తనికతండు పెనిమిటియు నాత్మకు నంత గ్యామియు బరిపాలించెడువా
డును నతం డె యనియు నతనికేతండు శరీరమును భార్యయునునై యుండు
నని లక్ష్మణౌర్యలానతిచ్చిరి॥ (మంత్రార్థకరమైన యనుష్ఠానముగల మహా
త్ములను శ్రియఃపతి తెన్నగా నేలునని యానతిచ్చి సాధనాంతరములు మానవ
లెనని మీద నానతిచ్చుచున్నారు॥)

సీ ॥ సర్వేశ్వరుని నమ్మ జాలక తాఁగొన్ని సాధనాంతరముల జరి
పెడినది । హనుమంతు నింద్రజిత్రస్త్రంబుజేఁ గట్టి విశ్వసించగ నొచ్చు విధ
మువచ్చు । నపచారములు దన్ను నంటకుండగ మెలగి తప్పించుకొని పోవఁ

దలఁచఁడేని । యభివన్యఁ డాపూర్వహమందుఁ జొచ్చేవల వెడల నేరక నమ
య విధము వచ్చు । దప్పదీరెందు విష్ణుములో తప్పనేని । చెప్పనేటిక మో
క్షంబుచేతిలోని । దప్పవాఁడింలె లక్ష్మీకుఁ డనుడు దయను । దెలియఁ జె
ప్పును లక్ష్మణదేశికుండు ।

౧౮

తా॥ శ్రియఃపతి చాసుందై యభవన్మృత్యుకాలక తాఁ గొన్ని సాధనాం
తరములఁ జేయుచుండెనేని హనుమాంతుని నింద్రజిత్తు దన బ్రహ్మస్త్రమునఁ
గట్టియాయస్త్రమును విశ్వసించక తవయత్నములైన మోక్షులఁ గట్టిరనియు
నా మోక్షులస్వర్గవలన బ్రహ్మస్త్రము విడిచిపోయిన లంకఁ గాల్చి తిరిగి న
ముద్రమువాఁటి జానక మోగక్షేపము రాఘవునకు విన్నపముఁ జేసినటుల
నియు భగవ ద్భాగవతాచార్యపంచరములు దన్నుట కుండునటు తప్పిం
చుకొని మెలఁగ వలెనని తలంపకుండెనేని యభివన్యఁడు పూర్వహమలోఁ
జొచ్చి యావల వెడల నేరక యాపూర్వహమలోనే శ్రవసి పోయి నట్లనియు
నీరెందు విష్ణుములును దప్పదు అటుల దప్పనేని చెప్పనేల మోక్షంబు
చేతిలోని దయ యశ్రియఃపతి యితనికి నప్పులవాఁడై యుండునని కృపచేతను
లక్ష్మీకార్యు లానతిచ్చిరి ॥ (అపచారములకు వెరచి యుండెనేని సులభ
మున సుగతిని జేరుచు యాతిచ్చి ప్రవత్తిపరులైన శరణాగతుల వైభవ
ముమీద నానతిచ్చుచున్నారు)

సీ ॥ సత్రు-మఁ నిరతులు సాంఖ్య యోగజ్ఞులు భక్తులు నననెందుఁ
బ్రబలునైన । శరణాగతాచ్యుత జనవైభవముఁ బొడ నందులోఁ గోటి
బాగాహితయును । లేదిందుడుమరత్వాది వైషవ్యంబు గలదది తత్ప్ర
సంగములుమాని । భరసమర్పరణఁ జేయు భగవత్ప్రసన్నుల నెఱిగి వారభి
మానమించుకైనఁ గలుగ వర్తించ నేర్చిన ఘనులఁజేరి । సేవఁ జేయుచు నుం
డెను చేతనులకు । మోక్షమరచేతి దైయుండు ముందుగానె, కొదువలేదనె
లక్ష్మణ గురువరుండు ॥

౧౯

తా॥ కర్మజ్ఞుల భక్తిప్రభక్తి మొదలగునుపాయములలోఁ బ్రబలమైన శర
ణాగతుల వైభవములలోఁ గోటిక నొక భాగమునకు నా యుపాయాంతరము
లుసమముగాలేవనియు నందుకు నశక్తియు నసాప్రమమును గలదుగాన నాప్ర
సంగములువిడిచి తవయాత్మను సమర్పణముఁజేసెడి ప్రసన్నముల నెఱిగివారి
యభిమాన మించుకంతైనను గలుగవర్తించ నేర్చిన ఘనులఁజేరి సేవఁ జేయు
చునుండెను చేతనులకు మోక్షమరచేతిదై యుండును ముందుగాఁ గొదువ

లేదని మహిషతోడ లక్ష్మణార్కులానతిచ్చిరి॥ (ప్రసన్నులైన వారి మహిమ
లానతిచ్చి సుజనులైన మహాత్ములను మీద నానతిచ్చుచున్నారు॥)

సీ॥ లక్ష్మీశ్వరుడే దైవ మీత్మై తలంబున సులభుండు ననువారె
సుజనులిచట । శ్రీవైష్ణవులేమాకు సేవ్యులెందును నని శుభముగోరెడు
వారెసుజనులిచట । హరికివైష్ణవులకు నారగింపులుజేసి సుఖము జేసెడు
వారెసుజనులిచట । నెందెరుమానారె యీయర్థముల నెల్లఁజూపం దెలిసి
ననారె సుజనులిచట । ననుచు సుజనుల వెదకి తానందుఁ గూడి । మోక్షమందు
గల్గి యపచారములకు వెరచి । భగవదనుభవ కైంకర్యపరుండు నగుచు । నుం
డవలెనని లక్ష్మణ యోగివరుండు॥ ౨౦

తా॥ ఈ భూమిలోఁగల శ్రియఃపతే దైవము సులభుండతం దె యెసిన వారు
సుజనులై భూమియందనియు శ్రీవైష్ణవులే మాకు స్వాములని వారి సేవలును
వారి శుభములును గోరెడినారె సుజనులనియు శ్రియఃపతికిని శ్రీవైష్ణవులకును
నారగింపులుజేయించి సంతోషము చేసెడువారె సుజను లిచటయనియు నెం
దెరుమానారు చూపిన యీ యర్థముల నెల్లఁ దెలిసిన వారె సుజనులయై
సుజనులవెదకి తానందుఁగూడి మోక్షమందు రుచిగలిగి యపచారములకు వె
రచి భగవదనుభవమందుం కైంకర్యపరుండు నగుచు నుండవలెనని లక్ష్మణార్కు
లానతిచ్చిరి॥ (సుజనులైన మహాత్ములవైభవము నానతిచ్చి ప్రకృతివికారము
పోయినఁ దనయాత్మస్వరూపమును నెఱుంగునని మీద నానతిచ్చుచున్నారు॥)

సీ॥ ప్రకృతి వికార విప్రతిపత్తి పోయినఁ బంచ విశణ్ణాత్మ భావ
మెఱుంగు । నెఱింగి స్వాతంత్ర్యంబు లితనికి లేకున్న విష్ణు శేషత్వైక వేష
మమరు । నమరియపాయంత రాసన్ మానిన సిద్ధసాధన వరణ సిద్ధి గలు
గుఁ । గలిగి యువైశ్వర్య కైవల్య భ్రమదీర భగవదంభు ద్వయ ప్రాప్తి జే
రుఁ । జేరితాభోక్త ననుకున్న శ్రీశునిష్ఠ । మైన వృత్తియు సిద్ధించు ననుచు
దయను । దాచవ కటువలె నాత్మహితంబు జెప్పు । చుండు నెప్పుడు లక్ష్మణ
యోగివరుండు॥ ౨౧

తా॥ ప్రకృతి వికారములు పోయియుండేనేని యిరువది యయిదవ వాఁ
డని తనయాత్మ నెఱుంగు ననియు నెఱింగిన వెనుక స్వతంత్రం బితనికి లేకుండ
నేని వైష్ణవ శేషత్వమునకు వేష మమరుననియు నమరేనేని యపాయంతర
ములుమీఁది యాశఘానిన సిద్ధ సాధనమైన ప్రాప్య ఫలము చేరయోగ్యతగలు

గుననియు గలిగియు వైశ్వర్య కైవల్యములయందు భ్రమలు చీరి శ్రియఃపతి తిరువడిఘళుచేరి ప్రాప్తిఁబొందుననియుఁ జేరి తానుభోగించెడి కర్తయనకు న్ను శ్రియఃపతికి నిష్ఠమైన కైంకర్యము సిద్ధించుననియు మహాకృపతోడ దాచక నిటువలె నాత్మకు పాతపానతిచ్చిరని లక్ష్మణార్కులానతిచ్చిరి॥ (ప్రకృతి గుణములు పోయినఁ దన యాత్మస్వరూపముఁ గానవచ్చునని యానతిచ్చి శేషత్వ పారతంత్య్ర కైంకర్య ఫలము మీఁద నానతిచ్చుచున్నారు॥)

సీ ॥ దేహంబు తనకు విధేయమై నప్పుడె రుచి జేయు గాకున్న రోయఁ జేయు । చత్తుంబు రోచిషురంచైన యప్పుడె రుచి జేయుఁ గాకున్న రోయఁ జేయుఁ । బుష్పంబువాసన పూర్ణమై నప్పుడె రుచి జేయుఁ గాకున్న రోయఁ జేయు । నట్లు శేషత్వ పారతంత్య్రములు గలిగి । శేషి కలెశయ పరుడైన చేతనుండె । భగవదనుభవ యోగ్యుడై పరంగులేక । యున్న గాదనె లక్ష్మణ యోగివరుడు॥

తా॥ తన దేహము యవ్వనమై యుండెనేని రుచించి యుండు ననియు వార్ధక్యమై యున్నప్పుడు రోయఁ జేయుననియుఁ బాలు మధురమై యున్నప్పుడు రుచించి యుండు ననియుఁ బాలు నీరై నప్పుడు రోయఁ జేయుననియు రత్నమునకుఁ బ్రకాశము గలిగినప్పుడు రుచించి యుండుననియు లేనప్పుడుచిన్న యుండుననియుఁ బుష్పమునకుఁ బరిమళము గలిగి నప్పుడు రుచియై యుండుననియు లేనప్పుడుచిన్న యుండ దనియు నటువలెనే యీ చేతనునికి శేషత్వ పారతంత్య్రములు గలిగినప్పుడు శ్రియఃపతికి నతిశయపరుడై యుండుననియు లేకున్నప్పుడర్హుండు కాండని లక్ష్మణార్కులానతిచ్చిరి॥

గద్య॥ ఇది మఃముఖజనకల్పకంబను మహా ప్రబంధంబునందు శరీరావసాన కాలంబున నాత్మ యుతక్రమించెడి ప్రకారంబును నుతక్రమించి స్వర్గనరకా ద్యనుభవంబుఁజేసి కమః శేషంబుతోడ నీలోకంబునకు వచ్చి మనుష్యాదియోగుల జన్మించెడి ప్రకారంబును సంసార క్రూర్యాను సంధానంబుఁ జేయవలసి చేసెనుని జెనున్న వాసినిగా నముద్రములొక బద్ధవాసినిగా సర్పదష్టునిగా నంధునిగా ననుసంధించెడి ప్రకారంబును దేహస్థిత్యాదులయ నిత్యత్వాను సంధానంబును జ్ఞానోదయా న్యధా జ్ఞాన విపరీతజ్ఞాన రూపజ్ఞాన త్రయ లక్షణంబును సంసార వృక్షమాల మహంకార మమకారంబు లనియును భగవత్ సత్యాత్మమే సంసారోత్తరణ హేతు వాయన మోక్షాధికారి లక్షణంబును బద్ధాత్మలకు లంకారుద్ధ సీతా సామ్యంబును

ముముక్షువు నజ్ఞానులు పరిభవించి నప్పటి యను పంధాన ప్రకారంబును దాంతి జుల త్తొంత్యాది గుణము క్త వైష్ణవత్వం బనియును నాచార్య కృపను బంచ సంసారాది లాభప్రాప్తి మంచి దనియును వైష్ణవ యేకాంతి పరమై కాంతి లక్షణంబును భార తంత్య్రాను పంధాన ప్రకారంబును సాధనాంతర ప్రవృత్త్యాపచార క్రౌర్యంబును నుపాయాంతరఃస్థులకును శరణాగతులకును సంతర మహదంతర మనియు నుజన లక్షణంబును బ్రకృతి వికారాది ప్రతిపత్తులు పోయిన స్వరూప ప్రకాశ లక్షణంబును శేషత్వ పారతంత్య్రంబులు గలిగిన యాళ్ళ భగవ దనుభవయోగ్యుడనియు నన్నది వస్తువు ప్రకరణము.

అచ్యుత శతకోప యతిరాజ వరవర నిజగరుభ్యోనమః.

శ్రీమతేరామానుజాయనమః.

ముముక్షు జ న క ల్ప క ము.

సప్తమ ప్రకరణము.

శేషత్వ పారతంత్య్రంబు గలిగిన యాళ్ళభగవదనుభవయోగ్యం దగునని యానతిచ్చి యచ్చి వేంకటా చార్యులును లక్ష్మణాచార్యులును దమ్ము గటాక్షించినది మీద నానతిచ్చుచున్నారు॥

సీ ॥ ఆచ్చి వేంకట లక్ష్మణాచార్యులను వార విద్వరికగ్రాడ నుండి హితవు జెప్పి మాధవాంఘ్రిద్వయ సాధన సాధ్యులై కరుణతోడ దామయికుడికివచ్చి మైబ్బవ ర్తమ నన్న మిక్కిలి కృప జేసి యందునొక్కఁడు మంత్ర మానతియ నర్థంబు మఱియొక్కఁడ నానతిచ్చుట జేసి శ్రీశాంఘ్రిని వీరి జితఁడజేతు నట్లుగాకున్న శతవై యతివరాఘ్ని త్రైవంగావలెగాని వేఱన్యులైన నారమాధీశు సంబంధ మానతిచ్చి కాచిరక్షించు క క్తియొక్కనికె గలఁడె॥

తా॥ ఆచ్చి వేంకటా చార్యులును లక్ష్మణాచార్యులును మిక్కిలి కృప యొంచి హితవుజెప్పిరనియు శ్రీయశస్తి తిరువడిఘళు రెండును రెండురూ

పములై ప్రాప్యఫలమును సాధించ సమర్థులైన వారుతామె యిక్కడకి వేరి చేసేరనియు నీచ వర్తనుండైన దాసుని గృహజేసి యాయుద్ధరిలో నొకర య మంత్రమాన త్రియఁగానొకర రథమానతియఁగాఁ దపకులభించెననియు నా రిద్దరిని శ్రియఃపతి తిరువడిఁగుళేయని తప్పక నానుఁడు చించును నటువలె గాకున్న నమ్మొల్వగులును నెంచెనుమానాకులును వీరిదవు రైనఁగా వలె గాని వేటన్యలైనను నా శ్రియఃపతి సంబంధమానఁబ్చి కాచిరక్షించు శ యొకరికి గలదా యని లక్ష్మణార్జు లానఁబ్చిరి॥ (అచ్చి రామానుజయ్య గారు అచ్చి వేంకటాచార్యుల వైభవమును లక్ష్మణాచార్యుల వైభవమును నానతిచ్చి శ్రియఃపతి వైభవము మీద నానతిచ్చుచున్నారు॥)

సీ॥ కారణంబై యాళ్ళ గలిగించి యటు మీద రక్షకండై యనా తరముగాచి । శేషియై భర్తయై జ్ఞేయమై స్వామియై ప్రాప్తకంబును సర్వ బంధువులును । నాధారమును నంత రాత్మయఁ బ్రాప్తకంబు భోక్తయును దివ్య పురుషుఁ డొకఁడే । యాత్మార్థియై దేశి కాకారుఁ డగునని సూచించు మంగళ సూత్రమొకటి । కంఠగ్నము హృదయ సంగతమఁజేసి । యాళ్ళ యువగ్గంబుగొంపోయి యచ్చుతాడ్య । నిలయుమనఁజెట్టిభోగించు నిత్యము క్ర । యుక్తముగఁ జేసి లక్ష్మణ యోగివరుఁడు॥

తా॥ కారణ భూతుండైన శ్రియఃపతి యాయాళ్ళను దమ తిరుమేను నంచే కలిగించుననియు నాయాళ్ళకు రక్షకండై యనవరతమును నేడవాయ కయుండి రక్షించుననియు నీయాళ్ళకు శేషియై భర్తయై జ్ఞేయమైస్వామి యైయుండిఁ బ్రాప్తకమును సర్వవిధ బంధుండనియు నాధారమును నంత రాత్మయును ప్రాప్తకంబును భోక్తయును దివ్య పురుషుఁ డొకఁడే యనియు నాదివ్య పురుషుండైన శ్రియఃపతి యాళ్ళల రక్షించెడి కొఱకు నాచార్యుం డైవచ్చి యాళ్ళకు మంత్రమనెడి మంగ సూత్రము గట్టి మనస్సునకు నొడబా టుపుట్టించి యాయాళ్ళలను గొంపోయి శ్రియఃపతి తమ కునికిపట్టైన దివ్యలో

కమునం శ్చే నిత్య ముక్తులలోఁ గూర్చి సకల విధ కైంకర్యములును దపకు నిష్ఠముగాఁ గొన నవధరించునని లక్ష్మణార్జులానఁబ్చిరి॥ (శ్రియఃపతి యా యాళ్ళల గలిగించి తానె యాచార్యుండై వేంచేసి రహస్య ముతదేశము చేసి పరమ పదమునఁ జేర్చునని యానతిచ్చి ద్వయముయొక్క వైభవము మీద నానతిచ్చుచున్నారు॥)

సీ ॥ సర్వాశ్శలకుఁ దల్లి సర్వేశ్వరుని పత్ని గాతునిఁ గాయని
కనులఁ గొలిచి సౌశీల్య వాత్సల్య సౌలభ్య ముఖగుణ సాగరుండగు స్వామి
చరణయుగము సాధనంబునమ్మి సర్వథాలక్ష్మి విశిష్టవిగ్రహ జగచ్చేషికొఱ
కు నిష్టకైంకర్యంబు లెఱింగిచెప్పినరీతిఁ జేసిసంతోషింపఁ జేతుఁ గాఁగ నా
కు నేననిచేసిన నష్టించును । ననుచుఁ జెప్పెడి మంత్రతత్పర మెఱింగి । మా
ధ వేష్టులుఁ జేయులక్ష్మణ మునీంద్రు । కరుణగలిగిన నిహపరగతులుగలవు॥ ౩

తా॥ సకలాత్మలకుఁ దల్లియై శ్రియఃపతికిఁ బత్నియై పతిని నెడచాయని
యా పెరియనిరాట్టి బురుషకార భూతురాలని కొలువ వలెననియు సౌశీల్య
వాత్సల్య సౌలభ్యములు మొదలైన కిల్యాణ గుణములకు సముద్రుడైన
శ్రియఃపతి చరణములు కొలువ వలెననియు వీరిద్దరి సేవలును ఫలమొనమ్మి యె
ప్పుడా శ్రీదేవిగూడి వేంచేసియున్న విగ్రహము కొఱకు నిష్టమైన కైంకర్యం
బు లెఱింగి చేయవలెననియు నీరీతిఁజేసి సంతోషముఁ జేతుఁగాని నాకు నేనని
చేసిన నిష్టించుననియు ననుచుఁ జెప్పెడు మంత్రార్థ మెఱుంగ వలెననియు
శ్రియఃపతికి నిష్టముఁ చేసెడు నాచార్యుని కృప గలిగెనేని యిహపరగతులు
గలవని లక్ష్మణార్థులనతిచ్చిరి॥ (శ్రియఃపతిని ద్వయము వలన నెఱింగి యా
చార్యకృపకుఁ బాత్రులైన వారికి నిహపరగతులు గలవని యానతిచ్చి చరమ
శ్లోక మహిమ మీద నానతిచ్చుచున్నారు॥)

సీ ॥ యోగ్యతా పాతక యుక్త ధర్మము లెల్ల రుచి వాసనలతోడ
రోసివిడిచి యుపదేశవైసనన్నొకరని నిరపాయసాధనంబు గనమ్ము సర్వశక్తి
యుక్తుడననమ్మి యున్న నిన్నిప్పుడె మోక్షవిరోధి నిర్ముక్తుఁడేతు । దుఃఖంబు
మాని సంతుష్టుండ వగువని యర్జున వ్యాజ్ఞాన నగ్గుదాది హితవుఁ జింతించి
యపుడు సర్వేశ్వరుండు! ఆనతిచ్చినచరమార్థమాయతీంద్రు! దెఱింగిచెప్పంగ
మనదాఁక నిపుడు వచ్చె । దెలియుఁ దీదియనె లక్ష్మణ దేశికుండు॥ ౪

తా॥ యోగ్యములై యుండియుఁ బాతకములై యుండెడి ధర్మములను
వాసనతోఁ గూడ నేవగించి విడువవలె ననియు నిట్టి యుపదేశము చేసెడు
నన్ను నొకరనిబట్టి నీవలన నొకటి కావలసి యుపదేశించుట గాదు నమ్ము
మనియు నేను సర్వశక్తిగలవాడనియు నమ్మియున్న నిన్నిప్పుడె మోక్షవిరోధ
ములైన బంధములు బోగొట్టి నిర్ములుగుఁ జేతుననియు దుఃఖముమాని సంతో
షచిత్తుండవుగమ్మని యర్జున వ్యాజ్ఞముగా శ్రియఃపతి యానతిచ్చిన యర్థ మగ్గు
దాదులు మొదలైన పామరుల రక్షించవలెనని యుపదేశమనాదు హితము

దలంచి యానతీయఁగా మనదాఁక వచ్చెఁగాన నీయర్థము తెలియఁదని లక్ష్య
కార్యలాసకతచిహ్ని॥ (చరమశ్లోకమై భవమానతచిహ్ని రహస్యత్రయముఁజూకె
గోప్యమును ముఁగ నానతిచ్చుచున్నాను॥)

సీ ॥ ఉపనిషద్భూతమై యుండునే యర్థంబు ఏ యర్థ మాత్మకు హిత
తతమంబు । మహిని బద్ధనివిది మాట్లు తామెడఁదాకి యతిరాజులే యర్థ
మధికరించి । మాసోపవాసమై మణికుర కులనాథుఁడే యర్థమెఱఁగ య
తీంఁద్రువలన । నేయర్థమెఱిగి తానిల మొదలి యాండానుభవో బానిని
పనులఁజేసి । నట్టియర్థంబులెల్ల ను నన్బుదాది । తృప్తజనులకు మొదలుగా
దెలియఁజెప్పి । బ్రతుక దెలిసినవారలు బ్రతుకుండునుడు । గువలయంబున
లక్ష్యణ గురువరుండు॥

తా॥ వేదాంతములైన యుపనిషత్తులకు గుహ్యమై దాచిన యే యర్థ
ముగలదో యాయర్థ మాత్మకు హితమైన బుద్ధియనియు నెందరుమానాదు
లు పదునెనిమిది మాటు లేడదాకి యేయర్థ మధికరించిరియు మాసోప
వాసమై కూరత్తాభ్యారు లెందరుమానాదు వలననే యర్థము లభించిరి
యు మొదలి యాండానుభవోబానిని యర్థము కొఱకు బానిసపనులు చేసిరి
యు నట్టియర్థంబును గృహచేసి దాసుఁడు మొదలైన బద్ధులకు నానతిచ్చిరి
యు బ్రతుకఁ దెలిసినవారలెల్ల బ్రతుకుండునుడు లక్ష్యకార్యలాసకతచిహ్ని॥
(ఉపనిషత్తులకు రహస్యమైన యర్థము నానతిచ్చి పిరాట్టిఘటకత్వమునుఁజూడ
నానతిచ్చుచున్నారు॥)

సీ ॥ ఆత్మేశ్వరులభేద మడఁచి కూర్చెడి తల్లి ఘటకత్వ ముండెడి క్ర
మముఁ జెప్పి । యథల కర్మామృతాయాంతర వ్యాప్త్యై సిద్ధసాధన వృ
త్తిస్థితులుజెప్పి । సత్ప్రపన్నులనిత్య చర్యా ప్రకారంబు తద్దేశికానువర్త
నముఁ జెప్పి । హేత్వంతరంబులే దిశ్వరకృపకని వరగురు సాధ నత్వము
నుజెప్పి । వచనభూషణ కాస్త్ర నిర్వాహమిట్లు । చేసి లక్ష్యణ ముని మోక్ష
సిద్ధికొఱకు । శిష్యులకు నెల్ల యతిపతిఁ జేరుడనుచు । జెప్పెద దధీనుఁడా
సర్వ శేషి గనుక॥

తా॥ ఆత్మపరమాత్మల దుఃఖముల బోగొట్టి తండ్రిని గొమారుని గొ
ర్చెడి తల్లివతలనుండెడి క్రమమానతిచ్చిరినియు సమస్త కర్మములు మొదలైన
యూపాయాంతరముల నడత లానతిచ్చియు సిద్ధ సాధనమైన నడతలను
నానతిచ్చిరినియు బ్రపత్తిపద్యలైన ప్రపన్నుల నడతలను నట్టి వారిలా నా

కని సంబంధము గలుగ వలెననియు శ్రియఃపతి కృపకు హేచ్చ తక్కువలు లేవు ఎందువలన ననగా శ్రేష్ఠమయిన కల్యాణగుణములు గల యాచార్య పూరుషున్న వనియు శ్రీ వచనభూషణ శాస్త్ర నిర్వాహకం బిలాగునఁ దెలిసి లక్ష్మణార్కులు బయల్ప చేసిరనియు మోక్షప్రాప్తికొఱకుఁ దమశిష్యుల నెల్ల నెంచెరుమానారును శేరుండని యానతిచ్చి సర్వ శేషియైన శ్రియఃపతి యా యెంచెరుమానారుకు నధీనుఁడని లక్ష్మణార్కులొనఁగిరి॥ (భరుష కారోపాయ వైభవముల నానతిచ్చి శ్రియఃపతి యందఱి యందుండి వారి కోరికల నిచ్చునని మీఁద నానతిచ్చుచున్నారు॥)

సీ ॥ అగ్ని పురోగములైన దేవతలందుఁ వా నుండి విప్రీల తలఁపు లిచ్చు । నష్టాంగ యోగ క్రియా భ్యాసమున మనో వాసి నై తద్యోగ వాంఛ లిచ్చు । బ్రత్యక్షగోచర ప్రతిమాదు లందుండి యప్ర బుద్ధుల కిప్పి తార్థము చ్చు । సర్వత్ర తానుండి సంశయింపని బుద్ధుల కెందఁచె యుండి వారిష్ట మిచ్చు । విష్ణు గాయత్రి దర్శిత విష్ణువాసు । దేవ నారాయణాఖ్యుండు తెలివి కొలది । నందు సర్వాంత రాత్మైవ యతనిఁ దెలిసి । నతఁడె ఘనుఁడని

మా లక్ష్మణార్కులనిరి॥

2

తా॥ శ్రియఃపతి యగ్ని భగవానునియందుండి బ్రాహ్మణులు కోరిక లిచ్చుననియు నష్టాంగ యోగములు చేసెడు వారి చిత్తమందుండి వారి వాంఛ లిచ్చుననియుఁ బ్రత్యక్ష దేవతాంతరముల నుండి యప్ర బుద్ధులకు నీప్సితము లిచ్చుననియుఁ సకల వస్తువుల యందు నుండెడు నది సందేహము లేదనిన పెద్దలకు శ్రియఃపతి తా నందఁచె యుండి వారి యాష్టము లిచ్చుననియు విష్ణు గాయత్రిచేతఁ తానుబడిన విష్ణువాసు దేవ నారాయణాయ నెడు తిరునామము లుగల యతఁడె యితని తెలివి కొలంది యనియు నందులో సర్వాంతరాత్మ యయిన యతనిఁ దెలిసిన యతఁడె ఘనుఁడని లక్ష్మణార్కులొనఁగిరి॥ (శ్రి యఃపతి వారి వారిని రక్షించెడి విధమానతిచ్చి దేవతాంతరముల కన్నను శ్రియఃపతి దాగ్య మధికమని మీఁద నానతిచ్చుచున్నారు॥)

సీ ॥ ఇలదేవతల నెల్ల నజిగి కొల్చుట కన్న సర్వాంతరాత్మ పూజ నముమేలు । వత్సర గోచర స్వామి గొల్చుటకన్నఁ బ్రత్యక్షవైష్ణవ ప్రణామి మేలు । అఖల వైష్ణవజాల మవని గొల్చుట కన్న శ్రీభాష్య కారాంఘి సేవమేలు । ఆయతీంద్రుని ఘహిమ లరసి కొల్చుట కన్నఁ దద్భక్త కూరవా

ధాదిసుజన । సంఘ వరవరయోగింద్ర చరణయుగళ । సంతతధ్యాన పరిపూర్ణ శమదమాది । యుక్త మానస లక్ష్మణ యోగితిలకు । కరుణ గలిగిన వారి సంగతియే మేలు॥

తా॥ భూమిలో చేవతాంతరములను గొలుచుట కన్నను సర్వాంతరాల్పయోయున్న శ్రియఃపతి సేవమేలనియుఁ గన్నులకు గోచరించెడు సర్వాంతర విగ్రహముల సేవకన్నను బ్రత్యక్షమైన వైష్ణవుల సేవ మేలనియు నభిలషైష్ణవులకును దాను జేసెడు నుపచారముల కన్న సెంచెరుమానారు తెరువలేఁ ఘో నెఱింగి యుపచారములు సేయునది యధిక మయ్య నా యెంచెరుమానారు మహిమ లెఱింగి కొలుచుట కన్నను వారిదాసులైన కూరల్తాళవారులు మొదలైన యాచార్య సంబంధము మేలనియు వారి సంబంధ వైభవ మెఱింగిన పెరియజ్ఞీయురు తిరువడిగళిప్పమును మఱువక మనస్సులో నుంచుకొని శమదమాది గుణములు పూర్ణముగాఁగలిగిన యెంచెరుమానారు జీయరానతిచ్చిరనియు వారి కృపగల వారి సంగతి మేలని లక్ష్మణార్ద్రులొనఱిచ్చిరి॥ (శ్రియఃపతి కన్నను శ్రీవైష్ణవ మహిమలును స్వామి వైభవమును నానతిచ్చి శ్రియఃపతి కృపతోఁ గూడిన సర్వ శక్తిత్వములను మీఁద నానతిచ్చుచున్నారు॥)

సీ ॥ కార్పిచ్చు కైయాల కాపర్లు మొరవెట్ట నునికి పట్టున వారి నునిచి నట్లు । మధురలో వారు నెమ్మది నుండవలెనని చింతించ ద్వారకఁ జేర్చి నట్లు । సాకేత జంగమస్థావరంబులఁ దానుబోవుచు వెంటఁ గొనిపోయినట్లు । యిచ్చ వచ్చినచోటి కెంచెరుమానారుఁ బ్రియముతోఁ గొంపోయి పెట్టినట్లు । దివ్య చేశస్థితాచర త్యగగాది । జంతు జాలముఁ గొనిపోయి స్వామి గనుక । శ్రీని వాసుండు స్థిర నిజ సీమఁ జేర్చి । దిద్దుననిచెప్పె లక్ష్మణ దేశికుండ॥

తా॥ కార్పిచ్చురాఁగా గోపాలకులు తమ్ముఁ గావుమని కృష్ణుని గూర్చి మొరవెట్టఁగా నాకార్పిచ్చును జల్లార్చి యా గోపాలకుల నునికిపట్టున నునిచి నట్లును మధురలోనివారు నెమ్మదిగా నుండవలెనని చింతించఁగా నొకరాత్రి ద్వారక కావించి యాపట్టా మండందఱిని జేర్చిననియు నయోధ్యా పురి యందున్న స్థావర జంగమాదులు మొదలైన యాత్మలను శ్రీరఘునాయకుండు తాను బరమ పదమునకు వెంచేయుచు వెంటఁ దోకొనిపోయి నట్లనియు శ్రీ పురుషోత్తమమందున్న శ్రీజగన్నాయకుం డెంచెరుమానారును మనసు వచ్చిన దిక్కున కెత్తుకొనిపోయి పెట్టి నట్లనియు దివ్య దేశమందుండిన జంతు జాలములను గొనిపోయి స్వామి గనుక శ్రియఃపతి నిత్యమైన పరమపదమునఁ జేర్చి

కైంకర్యమునకు దిద్దు కొనునని లక్ష్మణార్జు లానతిచ్చిరి॥ (దివ్య దేశవాసు
లైన యాత్మలను శ్రియఃపతి కడతేర్చునని యానతిచ్చి ఫలసాధనముగా నుండ
రాదని మీద నానతిచ్చుచున్నారు॥)

సీ ॥ పురుషోత్త మత్వ సద్బుద్ధియుఁ దజ్జన్మ కర్మ దివ్యత్వ ప్రకార
బోధ । తత్పుణ్య నామకీర్తనమును దర్శివ్య దేశ వాసంబును చింతము నెడుట ।
దీపంబు వెట్టుట దీరుమాలె గట్టుట మొదలైనయివి మోక్షమునకుఁ దెరువు ।
అనుబుద్ధిగాక తానవిఫలంబుగఁజేసి కర్మ యోగాది సంగతులుమాని । పా
పకంబును చాగ్గొంబు భగవదంఘ్రి । యుగ్మమనినబ్బి ద్వయ మర్థయుక్త
ముగను । నానతిచ్చిన గురువరు నండనెవుడు । నుండవలనని లక్ష్మణ
యోగివరుఁడు॥ ౧౦

తా॥ పురుషోత్తమ విద్యయును జన్మకర్మములై దివ్యమైయున్న దమాము
లబోధయుచు నతని దీరురామ సంకీర్తనమును నతని దివ్యదేశవాసమును దీ
పంబు వెట్టుటయును దీరుమాలె గట్టుటయును నివిమొదలైనవి మోక్షమునకుఁ
దోవలని మనస్సుననుచిక తా నతనికే జేసెడు నది తనకు వృద్ధియని చేసి
కర్మయోగాది సంగతులు మానవలెననియుఁ బొందఁబడఁ జేయునదియుఁ బొం
దించెడునదియు శ్రియఃపతి తిరువడిఘటనమ్మి ద్వయముయొక్క యర్థముతోఁ
గూడియు నీయభిములానతిచ్చి రక్షించిన గురువరుండైన యాచార్యునియొద్ద
నుండవలెనని లక్ష్మణార్జులానతిచ్చిరి॥ (పాధనాంతరములఁగూడి ప్రపత్తిచే
యరాదనియానతిచ్చి గొమాగుండును భార్యయును దాసుండును శ్రియఃపతికి
నిట్టి సంబంధములు గలవని మీద నానతిచ్చుచున్నారు॥)

సీ ॥ డౌపాధికంబైన యాత్మజండును భార్య దాసుండు నిచట
నిధానికలరయ । వీరు సంపాదించు వివిధ ధనంబును వీరి నేలిన వారివిత్తమిది
యు । వైవచోనిరుపాధి కాశ్చేక్వరుని దాసులకలాశ్మలును దప్పదనియెఱిం
గి । యాత్మాస్పృహముఁ జేసి యాశ్చీరుములనిచ్చి యూరకుండిన యతండుత్త
ముండు । చెనుక యేలిక జెప్పిన వివిధదాస్య । కృత్యములఁజేసి తాఁగృత
కృత్యుఁడగుచు । నతని సంతోష పెట్టిన యతఁడె ధన్యుఁ । డనుచు లక్ష్మణ
మువరుం బానతిచ్చు॥ ౧౧

తా॥ శ్రియఃపతికి నీయాత్మ గొమాగుండును భార్యయును దాసుండును
నన్నియుండు గనుక వారుదరిదులినియు వీరాజింఁచెడి ద్రవ్యములును వీ
రిముగ్ధులికిని గతఁడైన వాఁడనియు నయినచోట నిరుపాధి కాశ్చేక్వరుండైన

క్రియఃపతి వాసులు సవస్తాశ్శులును దప్పదని యేజింగి యుండవలెననియు
దమ యాశ్శును సమర్థముచేసి యాశ్శుయములైన మనోబుద్ధులను సమ
ర్థించి యారకుండిన యతండు త్రముండనియు వెనుక యేలిక చెప్పిన విధము
దాగ్య కృత్యములు చేసి తాను గృతకృత్యుండై యతని సంతోష పెట్టి
యతండె ధన్యుడనుచు లక్ష్మణౌర్ములానతిచ్చిరి॥ (క్రియఃపతికి యాశ్శుల
వాసులు గనుక తామే కడలేరుమరని యానతిచ్చి దేవమనుష్యాది దేహంబులు
పంచ భూతాశ్శు యని మీద నానతిచ్చుచున్నారు॥)

సీ ॥ దేవ మనుష్యాది దేహంబు లంటిమా పంచ భూతైక్య సంభ
వములనియు । దేహభోగంబులఁ దృప్తి గదంటిమా పృథుతరంబై యాశ
పెరుగునదియు । దేహస్థిరత్వంబు తెలిసెడమంటిమా నీరుబుగ్గుకుఁగల నిలకడ
నియు । దేహంబులోపలఁ జెలిసెడమంటిమా చెప్పిన గుక్కల లాసించదని
యు । చెలిసియందాశమాని తద్దేహమైన । యాశ్శు సుఖరూప కైవల్య
ముల్పమనియు । చెలిసి యానంద మయ్యుండైన దేవుఁ జేర । మంచిదని చెప్ప
లక్ష్మణ మూనివరుండు॥

తా॥ దేవతర్యభునుష్య స్థావర జంగమాదులైన యాశ్శులకు శరీరములు
విచారించినఁ బంచభూతము లొకటిగాఁగూడి సంభవించెననియు నట్టిశరీరము
లనుగూడి భోగించవలెనను నాశకుఁడృప్తి గలదంటమా క్రొత్త క్రొత్తలుగా
నాశపెరుగుననియు దేహమునికి తెలిసెడ మంటిమా నీరుబుగ్గుకుఁగల నిలకడ
యనియు దేహములోపలఁ జెప్పెద మంటిమా చెప్పెడు నప్పుదామురికిని వినఁ
గుక్కలకుఁగూడ నాశ భుజ్జవనియు దేహము కట్టడ కని వినిన నందలి యాశ
మాని యాశ్శుకైవల్య సుఖముల్పమనియు చెలిసి యానంద మయ్యుండైన క్రియ
పతి చెలియ వలెనని లక్ష్మణౌర్ములానతిచ్చిరి॥ (దేహవికారము లానతిచ్చి
వివరమైన జ్ఞానము లేకుండెనేని హనియని మీద నానతిచ్చుచున్నారు॥)

సీ ॥ దేహాశ్శులకుచేటు తెలియ నేరని హని యాశ్శులకు దాజ్ఞాత
ననినహని । యతఁడన్యులకు శేవ మనితలంచినహని యద్యుత పరతంతు గ్రంథ
నినహని । పరతంతుండైవ్యాని పశులుసేయని హని యవిచేసి తా భోక్త
ననినహని । యుక్తదాన్యము తదీయులకుఁ జేయనిహని యాచార్యుండై దైవ
మనిన హని । యన్నిహనులు పోఁజేసి యనవరతము । తనన్మ నెప్పడు వామివక
తలఁచఁ జేసె । సౌమ జామాతృ యతిరాజ శత్రుజిదికే । మూర్తి గాఁబోల
లక్ష్మణ మునివరుండు॥

తా॥ దేహమును నాశ్శయమును వేలువేలుని దెలుగు నేరనిది హనియని
యు నాశ్శయ యన్యులకు శేషమని తలంచిన హనియనియు నాశ్శయ శ్రి
యఃపతికి బరతంత్రుడనక యుండిన హనియనియు బరతంత్రుడై మే
లినవాని పనులుచేయనిది హనియనియు వాపనులుచేసి తాను శేషుడగా నా
యె ననది తలంపు హనియనియు యోగ్యమైన దాన్యము శ్రీదైవ్యపులకుఁ జే
యనిది హని యనియు నాచార్యుడై దైవమనఁది హనియనియు నన్నిహనులు
పొంజేసి యనవరతమను దమ్ము నెప్పుడు మఱువక తలంచఁజేసిన యాచార్యుం
డు పెరియదేయ రెండెరుమానారు నమ్మాళ్వారులు శ్రియఃపతి వీరి లోకల
నా యాచార్యుం డొక మూర్తి కాంచోలునని లక్ష్మణార్జున లానతిచ్చిరి॥
(విశేష జ్ఞానము లేక యుండె నని హనియనియానతిచ్చి రఘునాథులు వానర
సేనకు గాపాడినట్లు శ్రియఃపతి యీ సకలాత్మలను గాపాడునని మీఁద
నానతిచ్చుచున్నారు) :

సీ॥ సుప్తవానర సేన చుట్టును దిరుగుడుఁ గాచు రాముని రీతిగా
చు శ్రికుం । దామాయచే నుత్తులైన బద్ధాత్మల నిరతంబు విసువక నిద్రలేక ।
శ్రీ గుహాప్సరుమాళ్ళు సేనయు లక్ష్మణానంతరులై సుప్తవాధుచుట్టు । దిరు
గుడుఁ గాచిన తిరున నిత్యులుముక్తులు లక్ష్మీకుభ క్తి నెల్లడు । నాకరినాకరిని
నమ్మకయు రఘుబరఘు ! లనుచు నెప్పుడుగాతు రట్లాటఁజేసి । స్వామి కెప్పుడు
మంగళాశాసనంబె । తెలిపి చేయించు లక్ష్మణ శేషికుండు॥ ౧౪

తా॥ వానర సేనలు నిద్రవోవఁగా విరోధముఁబడుకుండ రఘునాథుఁడు
గాచినట్లనియు శ్రియఃపతి తనమాయచేత సకలాత్మలను గాచుననియు నా
మాయచేత నిద్రవోయిన బద్ధాత్మలను దాను వేసట లేక నిద్రలేక శ్రియఃపతి
గాపాడుననియు శ్రీ గుహాప్సరుమాళ్ళు సేనలును లక్ష్మణ పెరుమాళ్ళు
లోను గాగలవారు పెరుమాళ్ళు సుఖ నిద్ర వోవఁగా జుట్టు దిరుగుచు గాచిన
రీతి నిత్యులుముక్తులును లక్ష్మీకుభ క్తులును శ్రియఃపతినెప్పుడును నాకరినాకరు నమ్మక
యు రఘుబరా మనుడుఁ గాతురట్లగుటఁజేసి స్వామి కెప్పుడును మంగళా
శాసనమే చేయుచుని లక్ష్మణార్జునలానతిచ్చిరి॥ (శ్రియఃపతి కెప్పుడును మంగళా
శాసనముఁ జేయుచుని యానతిచ్చి సర్వాధికుండైన శ్రియఃపతి దాసునివంటి
నీకుని రక్షించెను విధము మీఁద నానతిచ్చుచున్నారు)

సీ॥ పంచేగాఁ డొకచోట చాతిమాలిన గవ్వ నుద్దమధనమునకొడుఁ జే
యు గవ్వైనవాడుదాదాగాముకుడై దానినొక వేళ నిలిచి కూడుండఁ బా

డు । మండలేశుడుదాసు మన్నించి మేయశ్వ పడువైన రాజ్యధి పతిని జేయు । వాదవిద్యకాలివలచిన నినుమైన బంగారముగఁజేసి పనులగొనును । నట్లసర్వాధికుండైన యుద్యతుండె । నీచున్నట్లురక్షించుఁ బొచితావె । లక్ష్మణాచార్యుండై పుట్టెలక్షంగూడి । రాజుఁజేయుకు వను నివారకులులేరు॥ ౧౫

తా॥ పండములాడెడు బాదగాఁడు బాతిమాలిన గవ్వఁడెచ్చి యున్న మధనమునకొడ్డుజేయుననియుఁ గర్తయైన రాజొకఁడగు గాముకుండై తనచాసిని బిలిచి కూడియుండఁ బాచననయు రాజ్యమేలెడి మండలేశ్వరుఁడు మేయండువైశ్వపద్యుని దన రాజ్యమునకు రాజుగా జేయుననియుఁ రసవాదకాండుస్వర్పి వేదియను నావధము చేత నినుము బంగారముగఁజేసి పనులగొనుననియు నటువలె సర్వాధికుండైన శ్రియఃపతి నీచుఁడనైన దాసుని రక్షించఁబొచి తామే లక్ష్మణాచార్యులైచ్చి లక్షంగూడి తాత్పర్యము లానతిచ్చి నియు రాజుజేయఁబూనిన కార్యమును వలదను వారు లేరని లక్ష్మణాచార్యులొనరిచ్చిరి॥ (ఘనమైన వాఁడల్పునిఁ జేపట్టెనేని కడలేరునని యానతిచ్చి యీ యాస్థి శ్రియఃపతికి బట్టువడిన విధము మీఁద వానతిచ్చుచున్నారు॥)

సీ॥ తమ భక్తి మునులాస్కరించు గట్టఁ దలఁచిన నప్పుడెవ్వఁడు దాఁగునతండుధానె । యబలయొక్కతె దన్ను నాకత్రాటను గట్ట దామోదరుండనఁ దన రెనలేని । సృష్ట్యవతారాది చేష్టలకొడుగక శేర్పునకొనరుననేనె వెనుక । చలమున నాతఁ డాచార్యుండైనచి న భావంబు దెలియక పట్టువడితి । ననుటఁ ద్తరిదుస్వతంత్రా కృతులను । దలఁపు దలఁపులు దప్పించి తనకవశము । చేసుకొనికూర్పునిద్దరి శ్రీకుకరుణ । నతిశయించిననని లక్ష్మణాచార్యులనిరి॥ ౧౬

తా॥ అష్టాంగ యోగాభ్యాస పరులు తమలో నంతర్యామియైయున్న శ్రియఃపతి నొక నేమని శరీరములో వెదకనేని దాఁగడు వాఁడెవ్వఁడో యతంఁడెయనయు నట్టి వాఁడె యొకయఁడుది ధూడత్రాటంగట్టినఁ గట్టుపడెననియు నదిమొదలు దామోదరుండను తిరునామము గలిగిననియు నీసృష్టిలో నవతారాదులకు వాదుగక యాత్మలు చేడఁగా నాచార్యుండై వచ్చిన వారి హృదయ మెఱుంగక దాసుఁడు పట్టుపడితినియు నగుట నిద్దరి స్వతంత్రము లనుదలంచిన తలంపులును దప్పించితినియుఁశ్రియఃపతి కృపచేత నాచార్యుని శిష్యుని నతిశయించి కూర్చెనని లక్ష్మణాచార్య లానతిచ్చిరి॥ (శ్రియఃపతి యవతారములకుఁదగులని యాత్మలను నాచార్యుని శిష్యునిజేర్చి సర్వేశ్వరుని గూర్చిరని యానతిచ్చి యీయాత్మలఁ బట్టుటకుండ గరణ క శేటరముల నిచ్చె

నని మీద నానతిచ్చుచున్నారు॥)

సీ ॥ సర్వేశ్వరుండు సర్వశక్తి నాశ్శల బట్టి గరణ కళేబరములిచ్చి । సన్మానవర్తి గానచ్చాస్త్రమిచ్చియు బహుభంగిబట్టియు బట్టలేక । పదుగురాళ్ల వారుల బనివడఁబట్టి గు నందుకు వేదప్రసాదియుఁ జూచి । యింకఁ జూడుమాయని యెందెరుమా నారుఁబంపిన నతనికి బట్టుకడితి । నతఁడు ననుఁ బట్టెనుఁడు జన్మాంతరముల । దనకువరవరమునియైనదనకుండప్పి । దానికి పోవంగ వెనువెంటఁ దగిలితా నె కడనులక్ష్మణముని వరాకాకుం దగుచు॥ ౧౩

తా॥ సర్వేశ్వరుండైన శ్రియఃపతి సర్వ శక్తిదేత నీయాత్మలకుఁ గరణ కళేబరముల నిచ్చెననియు సన్మానమున నడిచితమ్ముఁజేరవలెనని కాస్త్రము లుచ్చిననవివదిని నకువలేక బెడిపోఁగాఁ దామె దశావతారము లెత్తి పట్టు బోఁగాఁ దగులకుండఁగాఁ బదుగురాళ్ల వారుల బుట్టించిన వారికిని దానుఁ డు చిక్క-కతప్పినది చూచి యింకఁ జూడుమాయని యెందెరుమా నారు పట్టు గా నతనికి బట్టువడతి ననియు నాయెందెరుమా నారు మూఁడు జన్మాంత రములను దానుని బట్టెననియు రెండవజన్మమునఁ బరియజేయనై రక్షింతు మనదానికిపోవగా వెనువెంటఁదగిలి తామె మఱియొక జన్మమందు లక్ష్మణ ముని యవతారమై రక్షించిరని లక్ష్మణార్యులొనరిచ్చిరి॥ (ఎందెరుమా నారీ యాత్మను మూఁడు జన్మాంతరములను వెనుదగిలి రక్షించిరని యానతిచ్చి పరమాత్మను నెఱుంగక యాయాత్మ బందెపసరమువలెఁ దిరుగఁగా శ్రియః పతి కాపాడిరక్షిండునని మీద నానతిచ్చుచున్నారు॥)

సీ ॥ పరమాత్మనే బందెపసరమునై భూమిఁ బరచి మేయఁగ నన్నుఁ బట్టవలఁచి । మెడనొక గుఱగట్టి మేయఁ దోలినరీతిఁ దరముగా నన్య సాధన ముఱాప । దానిచేనొచ్చి మేతయుఁ గానకుండఁగా లక్ష్మణార్యులతోడ లంక వెట్టి । బెడరకుండను దానబృందంబు చూరదోలి యతిరాజవృక్షభాసంగ తినిముఠి । పాయకుండంగదానె గోపాలఁడగుచు । మేతయును బెట్టి రక్షించిమేనునిమిది । ఫలమమీదాశ నున్నాడు పాయకతని । దానబృం దంబులో నెందుఁ దగిలి యుండు॥ ౧౪

తా॥ పరమాత్మయైన శ్రియఃపతిని నెఱుంగక దానుఁడు బందెపసరము నైనా నాదిక్కులఁ బరచిమేయఁగా నట్టియావునుబట్టి గుఱములు పట్టించి ఫల మనుభవించునని పరమాత్మయైన శ్రియఃపతి యాయావుమెడ నొక గుదియ గట్టి మేఁకుఁదోలినరీతిఁ దరుముగా నన్యసాధనముల మరగిననియు నందుచేతఁ

జాలనాచ్చి మేత మేతక వాప్పిచేత నుండఁగా నామెడ గుదియ విడిపించి
 లక్ష్మణార్కువైన సదాచార్యునితోడ లంక వెట్టెననియు బెదరకుండఁగ దాన
 బృందాలు నందఁ జొరఁదోలి కాపాడె ననియు నంతట సెలఁద్రుమానా
 రనియెడి వృషభముయొక్క సంగతి గలిగెననియు బాఁయకుండను దాన
 గోపాలుండై మేతయొక్కటి మేను దడిచి రక్షించెననియు నాయావీనఁ
 గదా ఫలమున్నట్టి యెప్పుడీ నునోయని వనస్సునఁ దలంచు కుండఁగా ఫలిం
 చెననియు నతని చాసులలోనే తగిలి యుండవలెనని లక్ష్మణార్కులానతిచ్చిరి॥
 (బంధపసరమైన దాసుని శ్రియఃపతి రక్షించెనని యానతిచ్చి శ్రియఃపతి
 తను వివాహ నిమిత్తము నేనను పిన్నపదుచును వివాహమాయె నని మీఁద
 నానతిచ్చుచున్నారు॥)

సీ ॥ వాసు కేవుఁడు తన వివాహార్థమై నేను బడుచునై యుండఁగ
 చాల్యమందు । నా మీఁదఁ గనువేసి నన్ను సమ్మతిపెట్టి యడిగించఁ దనవారి
 నంపి నపుడు । తల్లిదండ్రులకేముఁ దలఁపుండఁగాఁదేర నమమంత్ర పయ్యలు
 నన్నునీను । వద్దలి చెప్పఁగా వారి కెల్లనుబెద్ద మనను సమ్మతిపడ్డ మాత్ర
 మందే । తండ్రి లక్ష్మణమునియును దల్లియైన । విద్యయునుఁచ్చిరికక బదివే
 లుగూడి । మాన్పఁబాచిరఁ బోసెఁడు మాధవుఁడు । తానె కొనిపోయి భోగిం
 చఁ దలఁడుఁ గాని॥

తా॥ శ్రియఃపతి తన వివాహ నిమిత్తమై దాసుని చాల్యమందే పదుచు
 నైయుండఁగా నామీదఁగనువేసి నన్ను సమ్మతిపెట్టి తనవారైన పెద్దల నంపి
 నపుడు తల్లి దండ్రులకు వీరికె యిచ్చుటకుఁ దలంపు గలిగి యుండఁగాఁదేర
 కాండై న నడమఁ గూడిన యియ్యలు నన్ను జేరి నీవారని వివాహముకావ
 లదని చెప్పఁగా వారికెల్ల మనస్సు సమ్మతి పఱచిన మాత్రమందే తండ్రి లక్ష్మణ
 మునియును దల్లియైన విద్యయును నిచ్చిరి యింకఁ బదివేల జనముగూడి మా
 నినను నతండు పోసెఁడు తానెకొనిపోయి భోదింపఁ దలంచునని లక్ష్మణా
 ర్కులానతిచ్చిరి ॥ (తియ్యల్యను భర్తృభార్య సంబంధముచేత రక్షించవ
 లెనని శ్రియఃపతి వివాహమై కడతేర్చునని యానతిచ్చి సర్వేశ్వరుండుకృషి
 కర్తయాయెనమీఁద నానతిచ్చుచున్నారు॥)

సీ ॥ కవఁకుండైరమా కాంతుఁడు దలఁపను నాగేట బెనుపాడు
 నాడుచున్న । యశ్వశయ్యమునాటి యందులోఁ గలుపేరి చల్లఁగాజిజగుజ
 లముగట్టి । యుండఁ బాఁయకలక్ష్మణార్కువై కాపుండి తొడకులుచారకుం

డదొలగఁదోతి । పండినచోట దత్తరతతో నాడియుంచి స్థూలదేహపుటు
ముకతోడఁదాసి । యర్చరాదుల తలకెత్తి యాస్మనిలయ । వేద్యవైకుంఠ
సీమాంత విరజలోన । సూక్ష్మదేహపుత్రపుమాడ శోధజేసి, పక్షమనరించి
భుజియించెఁబక్క గూడి॥ ౨౦

తా॥ శ్రియఃపతి పంకకాష్ఠి పెనుపాడైన మీట్టును నాఁగేటబుట్టిలోఁ
తుగాదున్న పాదుపటచే ననియు నాత్మమనెడి సస్యముచాటినాఁడనియు
దుస్సంగతులనెదు కలుపుదీసి చల్లఁగాఁ దనగుణములనెడి జలముగట్టినమీఁద
నాత్మగుణములచేతఁ బైరుపెరిగి రాఁగా లక్ష్మ నౌద్యులు కావలియుండిరిని
యు దొంగపములుజచ్చి మేయకుం డదొలగఁ దోలిరనియు నీలాగునఁ గా
పాడుఁగానక్కడక్కడఁ బండిననియు బండినచో సస్యములను బ్రియముతో
డఁగోయించి నులిచి ధాన్యము కూడనవెనుక స్థూలదేహమనెడి పొట్టునుము
కఁబోఁగొట్టినవిద్యా భూయెననియు నాబియ్య వచ్చరాదులైన యాదివా
హకులనెఱుఁదికెత్తి తనకు స్థానమైన పరమపదగమీపమున విరజానదిలో
సూక్ష్మదేహపుత్రపుమాడ దీక్షమాడించిపెరియపెరాట్టి పక్షము సేయఁగా
శ్రియఃపతి యారగించిరిని లక్ష్మనౌద్యులనఁచిరి॥ (సర్వేశ్వరుండైనశ్రి
యఃపతికృషిక రుద్రయైవ పంటపెట్టి నిజస్థానమందుఁ జేర్చి శ్రీచేవినిగూడిభోగ
మనుభ విందునని యానఁచి యీయాత్మశ్రియఃపతి నాత్మకమనియెఱిఁ
గడివిధముమీఁద నానఁచుచున్నారు॥)

సీ॥ తిగరాత్మక క్రియాశీల చేతనులను సుఖదుఃఖ హేతు వస్తువులు
జగతి । హేతుంబులైయుపా దేయంబులైతోడు కమానుగుణదేశ కాల
ముఖకు । భావించియందున బ్రహ్మత్వకంటైన వస్తువులేదను వారికివియె । దృ
ఢభక్తిచే నుపాదేయమయ్యేతోడు భయహర బ్రహ్మ సంబంధముననె । నతని
కభిమతదివ్య నిత్యానవద్య । విగ్రహసక్తులై వారె వెరవులేక । యనుభవిం
తురు ముక్తులై నపుడు దీని । నాదరంబున నని లక్ష్మనౌద్యులనిరి॥ ౨౧

తా॥ సాత్విక రాజన తామసములైన మూడు గుణములునుగూడి యాగు
ణములకు నధీనులైయున్న చేతనులకు సుఖదుఃఖములనుభవింప హేతువులైన
వస్తువు లీలోకములో సుఖదుఃఖ రూపములై యుండునని తోడు కర్మమునకు
నేనుగుణముగా దేశములందును గాలములందునునుభవింపఁజేయుననియు నివి
చూచియందువలన బ్రహ్మత్వకఠైన వస్తువులేదని యెఱిఁగిన వారి కెప్పుడును
దృఢమైన భక్తిచేత సుఖమయ్యేతోడు ననియు శ్రియఃపతికి నీయాత్మలాత్మక

మనియెఱిగి యుండవలెననియు నిట్టివారికి నిష్టమైన వస్తువు దివ్యమై నిశ్శయమై యనవద్యమైయున్న విగ్రహమందాగక్తులై యుండు రనియు నతని యనుమతిచేత నాక ఫేర వీర ముక్తులై పోయి యావిగ్రహసానుభవ మాదరంబునఁ జేతు రనిలక్ష్యకార్యులానతిచ్చిరి॥ (శ్రి. యఃపతికి నీసర్వమైనయాత్మలునునాత్మకమని యెఱిగి యుండవలెనని యానతిచ్చి తోడుఁ జూడఁ గూడఁబాడఁగల వారుగ లిగిన మేలని మీఁద నానతిచ్చుచున్నాను॥)

సీ ॥ తోడుమేలని వచ్చి దుఃఖివర్తకా చార్యు నిచ్చటఁ బాపశక్తులైనఁ | జూడమేలనవచ్చు శుద్ధ స్వభావుడై యాత్మేశ్వరులఁగూర్చు నాత్మఁడైనఁ | గూడమేలనవచ్చుఁ గొడువ లన్నియునోర్చి శుద్ధుఁజేసితి పరఁజ్యోతియైనఁ | బాడమేలనవచ్చు బహుసుఖ ప్రదుఁడునై నిశ్శయమైయుండఁ జేర్చు నిపుణుడైనఁ | ననుచుఁ దోడైన వైష్ణవులరసీచూప | నార్తిదాఁజేరి యాచార్యులవ్రతఁజూచి | కోర్చుకొని పాడఁజేయుఁ మకుండుఁజేరి | యుండవలెననె లక్ష్యుని యోగివరుఁడు॥

౨౨

తా॥ సంసార దుఃఖమును బోఁగొట్టుబడిన యాచార్యుని తిక్కఁడఁబాప శక్తులుగల మహాత్ములను దోడు గూడునది మేలఁయు నాత్మను బరమాత్మనుగూర్చు నాత్మఁడై శుద్ధస్వభావమగల మహాత్ములను జూడమేలఁయు దాసుని కొదవలొర్చుకొని పరిశుద్ధుఁ జేసెడు పరఁజ్యోతి స్వరూపుండైన వానిని గూడమేలనవచ్చు ననియు బహుళమైన సుఖమును విచ్చేడి పరమపద మందు నిత్య ముక్తులఁ జేర్చు నేర్పరియైన వారిఁ బాడ మేలఁయు ననుచుఁ దనకుఁదోడైన వైష్ణవులఁగూడి యెఱిగిచూప నార్తిగలిగి తానుజేరి యాచార్యుని నిలుకడచూచి కూర్చుకొని పాడఁజేయు శ్రియఃపతిని జేరి యుండవలెనని మంచిదని లక్ష్యకార్యులానతిచ్చిరి॥

గద్య॥ ఇదియముఖ్యజరకల్పకంబను మహా ప్రబంధంబు నందుఁ బరగత స్వీకారంబు బయలుపడ నిహేతుకంబుగా నాచార్యు లంగీకరించిన ప్రకారంబును నాత్మేశ్వర సంబంధద్యోత పూర్వకంబుగా రహస్య త్రితయాంశతాత్పర్య వణానంబును శ్రీరచనభూషణాంశ తాత్పర్యంబును నుపదేశాంశ గౌరవ ప్రకారంబును సర్వాంతరాత్మయై సర్వేశ్వరుం డధికారానుగుణంబుగా ఫలంబు లిచ్చెను ప్రకారంబును జీవతాంతరీ పాపనాద్యుత్తరోత్తర సమీచీన ప్రకారంబును దివ్యదేశవాస స్థావర జంగమాద్ధరణ ప్రకారంబును బుధాస్వరూపేణ త్యాజ్యో పాయాంతర వ్యూహం

మును నాత్మార్థీయ సమర్పణ ప్రకారంబును దేహస్వరూపాది వణకనపు
తస్సరంబుగా నానందమయ ప్రాప్త్యుత్పత్తి సమీచిత ప్రకారంబును హరివ
రంపరల స్వాచార్యుండు పోజేసిన ప్రకారంబును రక్ష్యరక్షకత్వ స్వరూ
పాత్మేచ్ఛరులయొక్క రక్ష్య రక్షకభావ వినిమయ ప్రకారంబును భగవ
ద్గీర్వాణు కాంగీకారతై విధ్యంబును దదీయా కారంబుతోచిన జ్ఞానాది
కులకు చీలావిభూతి నుపాదేయం బనుటయును శ్రీ వైష్ణవా చార్యేశ్వర ప్ర
కారంబునన్నది సప్తమ ప్రకరణము॥

అచ్యుత శతకోప యతిరాజ వరవర నిజగురుభ్యోనమః.

శ్రీమతేరామానుజాయనమః.

ముముక్షుజనకల్పకము.

అష్టమ ప్రకరణము.

పరిశుద్ధాత్ములయిన మహాత్ముల కూటమి మంచినది యానతిచ్చి
శ్రియఃపతి దాసులైన శ్రీ వైష్ణవుల వైభవము మీద నానతిచ్చు
చున్నారు॥

సీ ॥ సకల దుష్కార ద్విరాశన పూర్వ కాస్మీయ సాధు పరిత్రాణ సా
ధనముగ । సంకల్ప తేచ్చాను సారి ఎవోవార జేపూలై సురనర తిర్యగా
ది । జాతులం దుదయించి జాత్యనురూపతద్ధణ వృత్తములయందుఁ గొదు
వలేరి । జేవాదిజేవ తదీ యావతారంబులందుల వైభవం బరసించుచి । తెలిసి
తర్గతగుణము సాదేయమైన । తద్గతంబైన దోషంబు దానియట్లు । తనకుపా
దేయమనుసిద్ధి ధార్మికలకు । మోక్షమనిచెప్పె లక్ష్మణ మునివరుండు॥ ౧

తా॥ పూర్వమందుఁ జేసిన మహాపాపములు నాశనముసేయను శ్రియః
పతి తమ కాత్తులై సాధువుల రక్షించను దమ సంకల్పము చేతఁ దమకిష్టమై
నట్టి తిరుమీను గలవాఁడొననియు నాయాతిరుమీనుల దేవతలును మనుష్యులు
ను దిర్యకులమును స్థావరములును జంగమాదులును నివిమొదలైన జాతులందు
శ్రియఃపతి యవతారము లాయెననియు నాయా యవతారములకు ననురూప
మైన గుణములను నదతలను గొదువలెంతక గువిపరమమైన వేదాంతములా

యెననియు దేవాదిదేవుడైన శ్రీయఃపతి వైభవ మిటువలెనుండగాఁ దదీయులైన శ్రీవైష్ణవుల యవతారాదులను వారి వైభవములను జక్కఁగాఁ జూచి తెలిసి శ్రీయఃపతి గుణములు సకలాత్మలకు నుద్దేశ్యమై కావలసియున్నట్టే యీశ్రీవైష్ణవ గుణములు సకలాత్మలకు నుద్దేశ్యమై కావలసి యుండుననియు నామహానుభావులగుణములే మాకు నుపాయమనియుండెడు పెద్దలకు మోక్షము గలదని లక్ష్మీకార్యులొనరిచ్చిరి॥ (శ్రీయఃపతి వైభవమువలననే శ్రీవైష్ణవ వైభవము లనుభవించెడు పెద్దలు ప్రాప్యమొందుదురని యానతిచ్చి దొడ్డజాతులయందవతారమైన శ్రీవైష్ణవ సంబంధముమీద నానతిచ్చుచున్నారు॥

సీ ॥ ఉత్కృష్ట జన్మ సముద్భవులై విష్ణు సంబంధులై విలక్షణులు నైన । వైష్ణవదాసాను వర్తనంబునఁ జెడు నపకృష్టజన్మ సంగాదిదోష । మనుచుఁ దదీయులై యమరుమహాజ్ఞుల కనురూపదాస్యమం దధికరించి । వియోగపడ నినుము వేదకస్పర్శచేస్వరమా రీతిని జాలిదోష । మాక్షణంబునఁ బోయి యచ్యుతానుగ్రహ పాతురౌదురు తత్ప్రభావమునను । నని వివేకించి శ్రీవైష్ణవాపచార । మాత్మకరణ త్రయంబున నంటకుండ । భయము భక్తియుఁగలిగినఁ బరమపదముఁ । గోరవలదనె లక్ష్మణ గురువరుడ॥ ౨

తా॥ దొడ్డజాతుల యందవతరించి విష్ణు సంబంధులై విలక్షణులై యుండడి శ్రీవైష్ణవుల చాస్యమందలి యనువర్తనచేతఁ గొంచెపు జాతిపుట్టిన జన్మసంగాది దోషములు జెడుననియు శ్రీ వైష్ణవులై యమరిన మహాత్ములకు ననురూపమైన దాస్యమందధికరించి పెద్దలకు యోగ్యమైన గుణములతోడఁ గూడిన శ్రీ వైష్ణవులు పావనులనియు స్పర్శవేదిచేత నినుము బంగారమైనట్టు జాతిదోషమాక్షణంబున పోయి శ్రీయఃపతి యను గ్రహమునకుఁ బాతురౌదురు వారిప్రభావము లట్టిరని వివేకించి శ్రీ వైష్ణవుల యపచారము మనస్సునపాడుకొనఁ గాయముననీమూటనునాత్మను నంటకుండను శ్రీవైష్ణవుల పుష్కలభావమును భక్తియుఁగలిగియుండెనేని పరమపదముఁ గోరవలదనె మా లక్ష్మీకార్యులొనరిచ్చిరి॥ (దొడ్డజాతుల యవతారమైన శ్రీవైష్ణవదాస్యమునకు నపకృష్టమైన కొంచెపు జాతుల దోషములు పోవునని యానతిచ్చి సఁసారమందజ్ఞానమునఁ బడియుండిన వారిని నాచార్యుండేర్చి శ్రీ వైష్ణవులు రక్షింతురని మీద నానతిచ్చుచున్నారు॥)

సీ ॥ అజ్ఞుడై సంసారమందుఁ చాను న్నష్ట చాచార్యుఁ కేర్చుచు హాత్ములనియు । నాచార్య సంబంధ వడియొక్కటియొక జూచి తమగార్య

కొనుచున్నాఁ దారులనియుఁ | దాపత్రయజ్ఞాని తమ నంటకుండఁ బరస్పర
బోధకారణములఁయుఁ | బ్రాప్యసూమికే బోయి పరుజేరు నప్పుడా పరు
నితోఁ గూడనే ప్రాప్త్యలనియు | నెఱిగి శ్రీవైష్ణవులు తమ ముంటివారు!
లుందు లెటువలె దమయింట నుడుదాను | దనవియునుబోయి తత్పరతం
తుండగుచు | నుండవలెనని లక్ష్యము యోగివరుండు|| ౩

తా|| లక్ష్యముచేత సంసార మందుండఁగా శ్రీవైష్ణవులు బద్ధుని నా
చార్యుని జేర్చిన మహాత్ములనియు నాచార్యుని సంబంధ మొక్కటే పట్టిత
న్నుఁ గూర్చుకొను మహాత్మా దారులనియు సంసార దుఃఖము లీయాత్మును
నంటకుండఁ బరస్పరముగా బోధచేసి రక్షించు కారణభూతులనియుఁ బ్రా
ప్యసూమియైన పరమ పదమందుఁ జేరినప్పుడా పరమపర రాజులకు ముందు
గా వీరెఱుదరించి పరవాసుడేవుల స్పృధినిం జేర్తురనియు నీతికున శ్రీ వైష్ణ
వుల నెఱిగి తనుముంటి వాలెటువలె నరమరలేక యుండురో యటు వలెనే
శ్రీవైష్ణవుల పట్ల నమరలేక యుండవలె ననియు దాను దనదియును నదిపోయి
వారి పట్లఁ బరతంత్రుండై యుండ వలెనని లక్ష్యసాధ్యులననిచ్చిరి|| (శ్రీ
వైష్ణవులయొక సర్వదేశ సర్వకాల సర్వావస్థలయందును నరమర లేక యుం
డవలెనని యానతిచ్చి శ్రీ వైష్ణవజాతులు పోయినప్పుడే పరికుడ్లు లొదురని
మీద నానతిచ్చుచున్నాను||)

సీ || త్రయరంబు చేరి గీటు భావమప్పుడె చిడి వరుగు తుమ్మెదగా
నుబాసంగు పెఱిగి | స్వర్గులుచేలోహ భావమప్పుడె చిడి యనుము బంగా
రమై యెసంగు పెఱిగి | యగ్నిచేస్వర్గ సక్తాళిల దోవంబలప్పుడే చిడి మేలి
మగుట యెఱిగి | క్షుద్రియత్వము తపస్సామర్థ్యమునఁ జెడి యతఁ డప్పుడే
విప్రుండౌట యెఱిగి | శ్వపచుండైనను విష్ణు సంశ్రయము వలన | నాక్షణం
బునఁ బరికుడ్లుండౌను నతఁడె | యధికుడనియును నదిలేని యతియు నధముఁ
డనియు లక్ష్యము మునివరుం దానతిచ్చు|| ౪

తా|| తుమ్మెద కీటకముయొక్క భావ మప్పుడె చిరిచి యా వరుగును
దుమ్మెదగాఁ జేసెననియు స్వర్గవేదిచేత నెనుము రూపము పోగొట్టి బంగా
రము చేసెననియు అగ్నిచేత బంగారములోఁగూడిన కల్పవములను పోగొట్టి
యప్పుడే మేలిమిగాఁ జేసెననియు రాజ జన్మము తపస్సామర్థ్యమునఁ జెడి
యప్పుడే గ్రాన్థిగణుదాయెననియు విశ్వపచుండైనను విష్ణు సంబంధము చేత
గ్రాన్థిగణమునఁ బరికుడ్లుండౌననియు నాతఁడె యధికుం డనియు నా విష్ణు

సంబంధము లేని యతీత్యయంచైన నధము తానని లక్ష్యపార్యలాసకచిహ్ని
(శ్రీ వైష్ణవజాతులు పోయి యాచార్య సంబంధముచేత నప్పుడే పరిశుద్ధులై
రని యానతిచ్చి పూర్వులు తమ బొడ్డు జాతుల పుట్టువులు కారాదని యవతార
విశేషములయందుఁ గూడి యాచీ యుండెడి కొండిపు జాతులైనను దమకు
లేకపోయెనని మీఁద నానతిచ్చుచున్నారు॥)

సీ ॥ కృష్ణావతార సత్కృత గోప గోపీ స్వభావాను కృతి విప్రభావ
మెఱిగి । దివ్య దేశోద్భూత తిర్యగాదీస్థితి గావలెనను రాజ కాంక్ష దేశి
వైష్ణవాలయ నిత్య వాస కీటాంశ్ఠ గౌరు సనాచార్య కోటైఁ బాచి ।
కాయాన్నరాజి యాగస్తల శుద్ధులుచేసిన తత్వజ్ఞ చేష్టలరసి । బుధరాకృత
నాభ్య పూర్తిగనిన । జ్ఞానులనహంక్రియా మూలజన్మకాంక్ష । నాశ్చనాథుని
కైంకర్య మాశ్రపమచు । నుందురనిచెప్పె లక్ష్యణ యోగివరుఁడు॥

తా॥ కృష్ణావతారమందు గోప స్త్రీలు గోప కుమారులు నడిచిన వృత్తిని
నా గుణములును నా జాతులును దమకుఁ గావలె ననయెడి పెరియోల్వా
రుల కోరిక యెఱుఁగ వలెననియు దివ్య దేశములయందుఁ బుట్టులు మృగ
ములు వృక్షములు శైలములు వీనియొక్క జన్మము లెత్తవలెనని కోరిన కల
తేభరాల్వారుల వైభవ మెఱుఁగ వలెననియు శ్రీ వైష్ణవులు నిత్య వాస
ముగా నున్న మందిరముల లోపలఁ గీట జన్మము కావలెనని కోరిన యాచా
ర్యుల నెఱుఁగ వలెననియుఁ గాయశుద్ధి యన్నశుద్ధి రాజయొక్క యాగస్తల
శుద్ధులం చేసిన పూర్వుల ప్రతిజ్ఞ లెఱుఁగ వలెననియుఁ బెద్దల యవతారమల
పూర్తి కంటె జ్ఞానాధికులనియు నట్టివా రహంకార మమకారములును జన్మ
కాంక్షలును బోగొట్టి శ్రీయఃపతి కైంకర్యమున నాశం బడుచు నుందురని
లక్ష్యపార్యలాసకచిహ్ని (శ్రీవైష్ణవ జన్మాదులు గనిన జ్ఞానాధికులని యెఱిగి
వారి కులపృథ్వాంతము లెంచరాదని యానతిచ్చి శ్రీవైష్ణవుల యందుఁ గొడువ
లెంచ వలదని మీఁద నానతిచ్చుచున్నారు॥)

సీ ॥ గతిదప్పి చనువారు గారు నా దాసులు చనిన మేలను విష్ణు సమ్మ
తెఱిగి । యపరాధ మెవ్వరికైన లేకున్నచా కానరాదను రమాకరుణఁ దెలి
సి । భగవత్ప్రేమన్నుల పనిమీకు లేదని యమాండు దూతలతోడ నాడుతెఱిగి ।
యోల్వారు లాచార్యులైన మహాత్ములు హరిదాసులే ఘమలనుట యెఱిగి ।
కొందఱయ్యెలు వారందె కొడువఁ గనుచు । నోర్వ లేకుండు రిది యేము
యోయతీంద్ర । యసురు లిందును నుందురో యనుచు మిగుల । నానిత్యురు

మా లక్ష్మకార్యు లెవుడు॥

తా॥ శ్రియఃపతి తమయొక్క దాసులైన పెద్దల గతి దప్పి పోయేడి నారు కారు పోయిన మంచిగతకే బోదురని యానతిచ్చిరనియు నపరాధము లెవ్వరిప్పు లేకయున్నవి గనుక యవి చూడరాదనియు నీతాచేవి హను మంతుతో నానతిచ్చె ననియు భగవత్ప్రసన్నులతోడి కూటమి మీకుఁ బని లేకుఁ యుండు తన దూతలకు బుద్ధి చెప్పెననియు నాళ్ల వారులును నాచార్యులును మఱియుఁ బెద్దలయిన వారలును శ్రీ వైష్ణవులే ఘనులు యానతిచ్చిరనియుఁ గొందఱుట్టి పెద్దలందుఁ గొనువలఁ జూచి యోర్వ లేకుండు రనియు నోయెఁ బెరుమానారే యిది యేమో రాక్షసు లిందుండు రనుచు మిగుల నానతిత్తురని లక్ష్మణార్యులొనరిచ్చి॥ (పెద్దలయిన శ్రీవైష్ణవ పరిభవము సేయ తానని యానతిచ్చి యా పరిభవ పరులను రాక్షసులని మీఁద నానతిచ్చుచున్నాడు॥).

సీ ॥ ధృఢ బౌద్ధకుండు వాసుదేవ చిన్మా మోచి విష్ణుండ నని చెడ్డ విధము విసరో । యప్పుతాధులై దేవతాకారులై చెడ్డ రాహు కేతు ప్రకారములు విసరో । నీతాపహరంబు సేయు రావణు డవుడు సన్యాసియై చెడ్డకాడ విసరో । భ్యాతిలాధార్చన ప్రీతివైష్ణవా కారులై వారిలోఁ గలసి మెలసి । వారికపచార పడిచెడి వసుధలోన । వేషధావలతోనుండి వెనుకదగ । పటుమై విష్ణు నిగ్రహపాత్రు లగుదురాసుగాకారులని లక్ష్మణార్యులనిరి॥ ౧

తా॥ పౌండ్రక వాసు దేవుండనెడు రాక్షసుండు విష్ణు చిన్మ మై వైర శంఖచక్రాది చిన్మలుగలిగి తానె విష్ణుండని చెడినవిధము విసరోయనియు నమృతము నిమిత్తమై రాహుకేతువులు దేవతాకారులై చెడిపోయిన విధము విసరో యనియు రావణుండు సన్యాసి వేషియై నీతాచేవి నెత్తుకొని పోయి వృత్రమిత కళత్రాముల తోడ మడిసి పోయిన జాడ విసరోయని యుభ్యాతిగానాకరు పొగడ వలెననియు నర్థకామాదులైన లాభములు కలవనియు వందఱిలోఁ బూజ గలదనియు శ్రీవైష్ణవాకారులై వారిలోఁగలసి మెలసి వారికపచార పడిచెడి యాధునియి వేషధారులైన వారి యాచుగలిగియు వారిధావలు గలిగియు శరీరాంత మందా యపచారమనెడు నన్నిచేత దగ్ధ పటుమగా మడత చీరకాలి నట్లాళ్లు నశించి శ్రియఃపతి యనుగ్రహమునకు యోగ్యకలేక నిగ్రహమైన వారిలోఁగూడిన రాక్షసా కారులని లక్ష్మణార్యు లొనరిచ్చి॥ (శ్రీ వైష్ణవులలో రాక్షసా కారులు గలిగి చెడుదురని

యానతిచ్చి భగవద్భాగవతాచార్యులయనచారములకు వెరచి హితవుగా నడువవలెనని మీఁద నానతిచ్చుచున్నారు॥)

సీ ॥ అవనిలో బంచ మహా పాతకంబులు ఘన మంతుర పాతకములకన్న । నారాయణుమాని నరుండన్య దైవము పరుండని సేవించు పాప మధిక । మంతకన్నను నెక్కుఁడాత్మ వివైష్ణవ జాత్యాది మూలాప చార మరయ । మఱియంత కెక్కుఁడు మంత్ర మంత్రార్థ దాచార్య తద్భక్తాప చారకరుణ । మనుచు శాస్త్రార్థ మెఱిగిన యతఁడె విష్ణు । వైష్ణవాచార్య తద్భక్త వైభవముల । దెలిసి యిష్టంబు సేయుచు ధృతిసన్న । మునుగవలెననె లక్షణ యోగివరుఁడు॥

తా॥ భూమిలో బంచ మహా పాతకంబులు ఘన మని చెప్పదుగా మహా పాపముల కన్నను ఘనమైన పాపము నారాయణుడైన శ్రియఃపతి మాని మనుష్యుడన్య దేవతను నిండె పరతత్వముని సేవించిన పాప మధికమనియు నంత కన్నను శ్రీవైష్ణవ జాతు లెంచెనేని యధికమైన పాప మనియు మఱి యంత కెక్కుఁడు మంత్రార్థము ప్రసాదించిన నాచార్యుని పట్లను శ్రీవైష్ణవుల పట్లను నపచారములనియు ననుచు శాస్త్రార్థ మెఱిగిన యతఁడె విష్ణు వైష్ణవాచార్య వైభవ మెఱిగి తెలిసి యిష్టమే చేయవలె ననియు ష్టమువకు శక్తిలేకుండనేని యా శ్రీవైష్ణవులకు నిష్ఠముగాని కార్యములు మాననేని యిష్టముచేసినట్లే యని లక్షణాచార్యు లానతిచ్చిరి॥ (భగవద్భాగవతాచార్యులపట్ల నపచార పడరాదని యానతిచ్చి యీ ముగ్ధురిలో శ్రీవైష్ణవు లధికులని మీఁద నానతిచ్చుచున్నారు॥)

సీ ॥ తెలియ కన్యము లెల్ల దీరఁ జేసుట కన్న భగవద నాదర ప్రభృతియించు । భగవద నాదర ప్రభుతి కెక్కుఁడులోక మాన్య భాగవతావ మానకరణ । మంతకన్నను సహ్యమాచార్య విషయ తద్భక్త విషయము లందుఁ బరిభవములు । అందరికధికులు నాచార్యశిష్యులు ననివైష్ణవుల బూజ నదియంచాప । మనుచుబూర్వులు చెప్పిరట్లాటఁజేసి । విష్ణువైష్ణవ దేశిక విషయమందు । భక్తివదలక నెప్పుడు భయముగలిగి యుండవలెననె లక్షణ యోగివరుఁడు॥

తా॥ చేయరాని కొడువలు చేయుట కన్నను శ్రియఃపతి యందు విశ్వాసములేక యుండునదిపాఠ్యైవ కొడువయనియు శ్రియఃపతి యవమానమున కన్నను లోక పూజ్యులైన శ్రీభాగవతావమానము పాఠ్యైవ కొడువ యని

యు నాచార్యులయందును శ్రీవైష్ణవులయందును బరిభవించునదియు వనస్సున నసహ్యముగాఁ దలంచెనేని యంత కన్నను గొడువ యెనియు నందఱికి సధికు లని నాచార్యులకు సరియని శ్రీవైష్ణవులను బూడకుండె నేని షహా కొడువయని యు ననుచుఁ బూర్వుల నతిచ్చిరి యట్లుగఁట జేసి శ్రీఃఃపతి యందును నాచార్యుల యందును శ్రీవైష్ణవుల యందును భక్తివదలక యెప్పుడును భయము గలిగి యుండువలెనని లక్ష్యకార్యుల నతిచ్చిరి॥ (శ్రీఃఃపతికన్నను నాచార్యులకన్నను శ్రీవైష్ణవులధికులని యానతిచ్చి భగవద్భాగవతాచార్యుల ముగ్గురిని నొకటిగాఁ గూర్చి మీఁద నానతిచ్చుచున్నారు॥)

సీ॥ ఆచార్య భాగవతాచార్య దాస్యంబు కరణ త్రయంబునఁ గలుగఁజేలు । ఇష్టంబుచేసి యిష్టంబు చేయక తలఁపులో మెలంగుట దాస్య సరణి । భగవదస్త్రా న్విష్టభావంబు లెఱుంగున దధ్యాత్మ విషయశాస్త్రాధి మరసి । యాచార్యభాగవతానిష్ట సమ్మతలే వరశాస్త్రమరసియు వారి నడిగి । తెలిసి ముగ్గురి యిష్టంబు దినముఁజేయ । వాత్సనత్తయు నజ్ఞేనా తిశయము । గలిగి యహమంచె మోక్షసౌఖ్యంబుగఁదు । రనుచు లక్ష్యము వివరుం దానతిచ్చు॥ ౧౦

తా॥ ఆచార్యులను భాగవతులును శ్రీఃఃపతిని నీముగ్గురి దాస్యము మనస్సున నాకుం-నఁ గాయకములఁ గలుగ నడిచెనేని మేలనియు వీరలకు నిష్టంబుచేసి యిష్టముగా నిదిహాని వారి హృదయ మెఱిగి దాస్యము చేయు నది మంచిదనియు శ్రీఃఃపతి యిష్టమును నాస్థ్యమును నధ్యాత్మ విషయమైన శాస్త్రముచే నెఱుంగ వలె ననియు నాచార్యులకును భాగవతలకును నిష్టముగాని కార్యములు రహస్యాదులు చదివిన వారిని నడిగి తెలుసుకొని ముగ్గురి యిష్టములు నిశ్చయముగాఁ జేయవలెననియు నీయాత్మ సద్గుతులకు నజ్ఞేనం బతిశయముగాఁ గలిగవనియు నీలోకమం దానంద సౌఖ్యములు గలుగునని లక్ష్యకార్యుల నతిచ్చిరి॥ (భగవద్భాగవతుల పూర్తి శ్రీవైష్ణవులయందు నిలిచి యుండునని యానతిచ్చి శ్రీఃఃపతికి నాస్థ్యముచేసిన వారిని శ్రీవైష్ణవులకు నాస్థ్యముచేసిన వారిని మీఁద నానతిచ్చుచున్నారు॥)

సీ॥ వీరికిష్టముఁజేయ వెరవుచాలక యున్న మఱచి యిష్టంబు మా నడిగును । భగవదనిష్టంబు బహుభంగిఁ జేసియుఁ జైద్యకాకాదులు స్వస్థులైరి । చేకొన్నంబు తిరఁజేసియు మహామూర్ఖులాలూరాను ముక్తుడయ్యె । భాగవతానిష్ట పరుఁ డెకొ-డను దొల్లి కడతేరని విని కనుటలేదు । అగుట

నిష్ఠాబుఁ జేయననహుకడైన మానసానిష్ఠ కృత్యంబు మానఁడగున । సామదా
సంబుతోనని స్వామి గనుక । తెలిపి చెప్పింపు లక్ష్యుగాఁ జేసికుందు॥ ౧౧

తా॥ భగవ. ద్భాగవతాచార్యులకు నిష్ఠము సేయ వేరవు చాలకుండె నని
యనిష్ఠము మఱపుననైన జే. గుక యుండవలె ననియు శ్రియఃపతికి ననిష్ఠములు
బహువిధములుగాఁ జేసిన శిశు పాలుండును గాకాసురుండును గృహకు
త్తైరితనియు నాచార్యునికి ననిష్ఠము చేసిన మహా మూర్ఖుడైన నాలూ
రాను ముక్తు డామెసియు భాగవతులకు ననిష్ఠము చేసిన వారెక్కడెక్కడ
ను గడతేరని విన్నది కన్నది లేదనియు గవుట యెన్నివిధములను శ్రీవైష్ణవులకు
నిష్ఠము సేయ నహుకండెగాని యష్టమునకు నహుకండుకాండనియు నెన్నివిధ
ములను మనస్సున ననిష్ఠము మారియుండివలెననియు నీయాత్మల నేలిన స్వామి
గనుక శ్రీవైష్ణవులకు నిష్ఠమైనకార్యము మానవలెనని లక్ష్యుకార్యులనెంచి
రి॥ (నేవిధమునవైష్ణవులకు నిష్ఠము మారియుండవలెనని యానతి
చ్చి సంసారుల కన్నను దనకన్ను శ్రియఃపతి కన్నను శ్రీవైష్ణవు లధికులని
మీఁద నానతిచ్చుచున్నారు॥)

శీ ॥ వైర దగ్ధులకన్న దనకన్న హరికన్న సధికులు వైష్ణవులనటం
బాచి । జర్మాయువాధిస జాతాప కృష్ణక బాడకాత్మగృహకునిఁబాచి
భగవదాత్మ పాబంధు భావముఁ బాచి నిజ జనరక్షణ నియతఁ బాచి ।
యాచార్యునములుగా నానతిచ్చుటఁబాచి స్వస్వకీయస్వామి సరణఁబాచి
తనకు బంధువులొప్పులు దారకులును । బోషకులుభోగ్య భూతులు పుణ్యము
లను । వైష్ణవులెగాని వేటి లేదు వసుధలోన । ననుచు లక్ష్యుగా మునిషరుం
డొనఁబడు॥ ౧౨

తా॥ జేవతులన సంసారులై శాపదగ్ధులై దెడివ బ్రహ్మ రుద్రాదీదేవతు
లకన్నను దనకన్నను శ్రీవైష్ణవులే యధికులనియుఁ గొంకెపు జాతులఁబట్టి
వారిని దూషణగా జూడక తనయొక్క సమర్పణమైన బుద్ధిచేత రక్షకులనియు
శ్రియఃపతికి నాస్థయును ద్రావయును బంధువులును వీర యనియు వారుర
క్షింకెడి విధమును నీతి బాడవలెనియు నాచార్యులకు సమపని యానతిచ్చు
టచూచి తనకుఁ గలదైనమనియుఁ దనకు స్వామిలనియు దనకు బంధువుల
నియు నాత్మలును వాగులును బోషకులును భోగ్యభూతులును బుణ్యములును
నినియన్నియు శ్రీవైష్ణవులెగాని వేటియేవ్వరులేదు భూమిలోనని లక్ష్యుకా
ర్యులనెంచి॥ (శ్రియఃపతికి శ్రీవైష్ణవులకును నయిక్యకం జెప్పి తమ భక్తు

లైనవారే తమకు బంధువులు మీద నానతిచ్చుచున్నారు॥)

సీ ॥ త్యక్తబంధుస్నేహ భక్తబంధువుసేను భక్తులేనా సర్వ బంధువులును । నాకు దనుప్రాణ నయనాత్మ తుల్యులు నాభక్తు తెప్పదు నాకుఁ బ్రియులు । కులవృత్తి విద్యాది గుణములచేతఁ గొప్పికొడువలుగలిగిన వదలవారి । సర్వాదిభోగ్య పదార్థాః నగుదునా దానజీహ్వాగ సంస్థానగుడు । ననుచు సర్వేశ్వరుండు దాని యానతీయ । వినుచు నుండియుఁ గొందలు వెఱ్ఱులగుడు । విష్ణుభక్తుల దూషించు విధమదేమొ । తెలియరాదచె లక్ష్మణ దేశికుండు॥

౧౩

తా॥ లేకుబంధువులు లేరనియుఁ దమకు స్నేహమయిన భక్తులకుఁ బంధుండేననియు నాభక్తులే సర్వ విభబంధువు లనియుఁ దమకుఁ దిరువేనును నాత్మయుఁ దిరు నమనములును నాత్మలును నివి యన్నియు భక్తులేయనియు వారు శ్రియఃపతికిఁ బ్రియమైన వారలనియు వారికులమును నడతలును విద్యయు నాత్మగుణములచేతఁ గొప్పికొడువలు కలిగినను వారల వదలననియు నన్నపానాది పదార్థములకొను తమ దాసుల జీహ్వాచంద్రుఁ దాముండి సర్వమైన దుఘటను నారగించుననియు ననుచు సర్వేశ్వరు డైన శ్రియఃపతి తామె యానతీయంగా వినుచుండి కొందలు వెఱ్ఱులైనవారు విష్ణుభక్తుల దూషించు విధమధియేమో తెలియరాదని లక్ష్మణాద్యులైన చెప్పిరి॥ (శ్రియఃపతి తమదాసులపట్లసర్వమైన భోగములను ననుభవించుచునుండనని యానతిచ్చి వారిపట్ల నపచారిపడి కేడినవారిని మీద నానతిచ్చుచున్నారు॥)

సీ ॥ అబరీషునకుఁ దా నపచారపడి తొల్లి దూర్వాసుండను ఋషి దూరం బోయె । సర్వుండయ్యును బరిచరవసువనురాజు పక్షపాతం బాడి భంగపడియె । నటుగాఁగ భాగవతాపచారకౌర్య విధివైనతేయ వృత్తాంతమండ । కానవచ్చును మఱి కథలందు వినబడు దొడ్డకొండెంబని తోసిపోదు । అవీబహువిధమై వీరియభిజనాదు । లర్థ కామాదులకు మూల మగుచు వచ్చు । సావధానంబుతో దాని జాడబోక । యుండవలె ననె లక్ష్మణ యోగివరుండు॥

౧౪

తా॥ భగవద్భక్తుడైన అబరీషునకు నపచారపడి దూర్వాసుండను ఋషి తూలనీయేననియును పరిచర వసువను రాజు దేవతలకును ఋషులకును వాదమై యా రాజునుగోరి యుభయవాదులను వ్యవహారమును జెలిపిన ఋషులక ర్యమును గలిపించి దేవతల కార్యమొడించెను గనుక యా రాజు

భంగపడి పోయెననియు, నటు గనుక భాగవతాప చారము కూరమైన
వైసలేయ వృత్తాంతమందే కానవచ్చుననియు వఱియుండకైన కథల
దుః గానవచ్చుననియు వినబడి యుండుననియు నదియెట్లులన దొడ్డకొండ
మని తోసిపోదనియు నభివహవిధములుగా భావసంబంధమును గోరికలను
నివి మొదలుగా నజ్ఞానము వచ్చుననియు సావధానంబు తోడ వానితో
వఱియొక యుండ వలెనని లక్ష్మణార్జున లానతిచ్చిరి॥ (భాగవ తాపచార
కూర మానతిచ్చి శ్రీ వైష్ణవుల తలంపు భేదములను ననస్తానములను మీద
నానతిచ్చుచున్నారు.)

సీ ॥ వడ్రోసోపేత భోజనము చేసిన విప్రుఁ డొకఁ డాయెఁ దానె
నవోపవాసి । తనభార్యనుగూడి దనయులఁగనిన యాచార్యుఁడుండే నదా
బ్రహ్మచారి । తనభర్తయుండంగఁ దా న్యనుంగంబు తెలిసి చేసినది పతివ్ర
తాయె । హింసగాడవిప్రుఁ డెఱింగియుఁగ్రతుపశు విశననంబునఁ దాఁ బ
విశ్రుండయ్యె । చాముచేసియుఁ దలంపు భేదముననట్లు కానివారైరి వారుత
త్కామముఁదెలిసి । ఘనులయందును దోషంబు గని గుణముగఁ । దెలియ
వలెననె లక్ష్మణ చేశుడు॥

౧౫

తా॥ వడ్రోసములఁగూడిన భోజనముచేసిన చార్యుఁడు నిత్యోపవా
సియనియుఁ దనభార్యనుగూడి కొమాళ్లఁగనిన యాచార్యుఁడు సదా
బ్రహ్మచారియనియుఁ దనపెనమిటినైన పురుషుండుండఁగఁ దెలిసి పతి
రుషునిగూడిన యాచార్యు పతివ్రతయాయెననియు హింససేయరాదని చార్య
ుఁడు హింసఁజేసి పవిత్రుండాయెననియుఁ దా మీలాగునఁ జేసి యుం
దలంపుభేదములవలనఁగానివారైరి వారాక్రమముఁదెలిసి ఘనులైన శ్రీవైష్ణవు
లపట్లదోషములు గలుగఁజూచినప్పటికిని నవి గుణముగా నేమిచి తెలియవలె
నని లక్ష్మణార్జునలానతిచ్చిరి॥ (శ్రీవైష్ణవుల తలంపులను నడతలను నానతిచ్చి
వారిపరాక్రమము మీద నానతిచ్చుచున్నారు॥)

సీ ॥ కాలకూటమునీల కంఠుండు తీనెనని తుండ్రదేవత దాఁ జూడఁ
గలదె । తన భణుంబుల భూమిఁ దాల్చె నేఁడుండని యన్యనాగము తల నా
నఁగలదె । యుభోధిపుడిసిట నడచితా)గ నగస్తుండఁపీన మని చేరవై
నఁగలదె । జారచోరత్వ ప్రశస్తుండాదును గృష్ణుండని యన్యలఁజేయవ
లనియగునె । యట్లు నర్హ్యశ్వరుని దాసులైన వారు । తలచి సాహస
కృత్యమల్ ధరిణి లోనఁ । జేసిరనియును దాసును జేయఁ గూడ । దనుచు

లక్ష్యము మనీషరుం దానతిచ్చు॥

౧౬

తా॥ కాలకూటవిషము రుద్రుండు గనుక శ్రమింపియ నుమతని బ్రహ్మ పడి జీవించు కొనెనని కొంచెపు దేవతలావిషము చూడంగలరా యనియు దనపతిగలచేత భూమి దలము కేపు దుగాన మోసెను నన్యమునైన పాములు తలనానంగలవానినియు సముద్రము భ్రదీసిట నడచి యగస్త్యుండు మహాబుషి గనుక త్రాగెను గొంచెపు బురుగులు సముద్రమునైనఁ జేరఁ గలరామునియు జారచారు డై కృష్ణుండు గనుక చెల్లించు కొనెను దగ్గ నవార లీరెండు పనులుచేసి చెల్లించు కొనలేనియు నట్లువలె సర్వేశ్వరుని దాసులైనవారు తమ మా సమలకు సరిపోయినట్లు సాహసకృత్యములులేక యత్యంత సాహసమైన కార్యములు భూమిలోఁ జేసి రనియు దాసును వారివలె జేయఁ గూడదని లక్ష్మణార్ద్ర లానతిచ్చిరి॥ (ఆ మహాభాగవతు లైన శ్రీవైష్ణవుల సాహసముల నానతిచ్చి తమయందుపడేశ బలముచేత నెవరు సేరురాని కార్యములు శ్రీవైష్ణవులు చేసి నిర్వహించురని మీఁద నానతిచ్చుచున్నారు॥)

సీ ॥ మాత్ర ప్రభావంబు విహి నెఱిగినవాఁడు కూర సర్పములెఁ గలఁబట్టు । నన్నింకంస్తాభన మందు నిరూఢుండై చిచ్చులో వెరువకఁ జొచ్చియుండు । నౌషధ సౌషధ్యవరసిన గోగియె చేయరాని యపథ్యశీలఁ ద్రాసు । సిద్ధసమకము విశ్వసించిన వరుఁడు డగ్గా తలఁచులఁ దలఁచు కుడు । భారముకొనవాండె నిర్భరుఁడునగుచు । ననుచుఁజెలిసిన వారుచు హాస్యులము । గొడువవలెదోచె నేనియు గుణముగానె తెలియవలెనె లక్ష్యుఁడేశకంఠ॥

౧౭

తా॥ విషదప్తమైన మంత్రము గలిగినను గూరసర్పమును లీలగాభయము లేక చేతఁబట్టవచ్చునాయు నన్నిసం స్తాభనముందు నిరూఢిగా నభ్యాసరండ యొనేసి చిచ్చునందు వెరువకచొచ్చి యుండుననియు నౌషధసౌషధ్యవరసిన గోగి చేయరాని యపథ్యములు చేసి శీలుండగుచు నుండుననియు సిద్ధసాధన మైన ధన్యును నెఱిగిన మహానుభావులు ధగ్గాంతరములను దలఁచకుండు దురయి భారము లేవాఁడు నిర్భరతగా భారిములేకయుండుననియు ననుచు జలిసిన వారికి మహాత్ములైన వారియందుఁ గొడువలేదోచెనేనియు గుణముగానె తెలియవలెనని లక్ష్మణార్ద్ర లానతిచ్చిరి॥ (శ్రీవైష్ణవ సాహసకృత్యములు న్నానతిచ్చి యవిగుణముగానె చూడవలె ననియు వారిపట్లజేసినయి

పచార మెందునునుదీరదన మింద నానతిచ్చుచున్నారు॥)

సీ ॥ భూమిపగిలిన రెండు బొదివి కూడఁగఁ బట్టి యనవున నదిగూర్చినై నవచ్చు. ॥ గొండ ప్రక్కలువాని కూలుడుండఁగఁ బట్టి యంటించి వినిల్పినై నవచ్చు ॥ నాకాశ మందటి నడ్డంచలైబడు నప్పుడరచేత నై నునానవచ్చు ॥ వెలయు నుల్లంఘించి నడ్డలునముద్రలు కట్టగానైనను గట్ట వచ్చు ॥ నట్లుకూడదు భాగవతాపరాధ ॥ మాత్స్యకరణ త్రయంబున నంటెనేని ॥ శాంతి బాంధింప నెవ్వరి శక్యమనుచు ॥ నానోత్తురు మా తత్సాక్షాత్కారపుడు.

తా॥ భూమిపగిలి రెండు ప్రక్కలయ్యెనేని రెండను బొదిగి కూర్చున్నచున్నయందు గొండరెండు పాములుగాఁ గూటిపోవు నప్పుడంటించియదిగల పవచ్చుననియు నాకాశ మందటి మందటిని నడుచుచలైబడునప్పుడు అరచితనైన నానవచ్చుననియు సముద్రము చెల్లెలికట్టదాంటి భూమి మించుచున్న మించరాకుండఁ గట్టకట్ట వచ్చుననియు నటువలెగూడదు భాగవతాపచార మాత్స్యకు మనసున వాక్కునఁ గాయకమున నంటెనేని శాంతిబాంధి పనెవ్వరికైనను శక్యముగాదనియు ననుచులక్ష్మీసార్వలూనతిచ్చిరి॥ (భాగవతాపచారము శాంతిబాంధింప నెవ్వరిచేతఁ దీరదని యానతిచ్చి యపచారము కువెరచి యుండవలెనని మీద నానతిచ్చుచున్నారు॥)

సీ ॥ సకలకమకములను జ్ఞానంబు దిగమింగున గిరిసిన దిమింగిలముభంగి ॥ జ్ఞానంబు భక్తిచేసెమనియుఁ దిమింగిలముచేఁ దత్తిమింగిలముభంగి ॥ భక్తిమింగున బ్రపత్తి తిమింగిలగిలమును మింగునెల్లలముభంగి ॥ నాప్రపత్తిని మింగుననఁగ భాగవతాపచార మగుస్తుగ్ధా జలధిమింగు భంగినని వాసుదేవ ప్రభావ మెఱింగి ॥ స్వామిలను బుద్ధితద్దాస జనలయందు ॥ ద్రివిధ కరకాప చారంబు తెలిసి వెరసి ॥ యుండ వలెననెలత్సూరి యోగివరుండు॥

తా॥ సకల కమకములను జ్ఞానము దిగ మింగుననియుఁ దిమింగునెడి మత్స్యమును దిమింగిలము మింగిన తీరున ననియు జ్ఞానము భక్తిచేతఁ దెడుననియుఁ దిమింగిలమును గిళమనెడి మత్స్యముమింగిన తీరుననియు నాభక్తి మింగున బ్రపత్తియనియు గిళమనెడి మత్స్యమును దద్గిళము మింగినిభంగి ననియు నాప్రపత్తిని మింగుభాగవతాపచార మనియు సగస్తుగ్ధాపబుషియూతీరున మత్స్యముల గద్దీకరించుకొని యుండెడి సముద్ర జలములు

తనచేలోనిచి త్రాగెనుయు నని వాసుదేవుండై శ్రీయఃపతి వైరవమె
టింగి మనకుస్వామియగు బుద్ధి శ్రీయఃపతి దాసుల యందుంచి యీమాండు
పిదములైన మనోవాక్యాలు కాదులయం దపచారము లంటకుడ వలెనని
లక్ష్మకౌమ్యు లానఁచిరి॥ (భాగవతాపచారము యొక్క బలవంత మానతి
చ్చిభ్యుశులకొఱకు వెనుకటి వాతనేక ప్రయాసలఁబడి శరీరాభి మానము లి
చ్చినవారిని మీద నానతిచ్చుచున్నారు॥)

సీ ॥ గాఢస్థ్యమును నడపఁ గాఁ గోరి ముందొక బ్రాహ్మణు
దభిధిభార్యునిచ్చి । సత్యంబునకు హరిశ్చంద్రుఁ డిడుమల బొంది చిక్కిచం
దాలున సేవఁజేసె । శరణు బొచ్చినవారి సుందరముఁజేయ నిధిక పోతా
దులుశిథిలుతైరి । యాచార్య గుణమున కైబలి యెఱిగియుఁ దన రాజ్యహాని
కింకలంకదామె । నాశ్చగుణసిద్ధి కొఱకు నిట్లైవచోట । నాశ్చ సుందరకార్య
మెట్లైననీయి । తనకువైష్ణవ పారతంత్ర్యంబు గలిమి తెలియవలెనని లక్ష్మణ
జేశికుండు॥

౨౦

తా॥ గృహస్థు ధర్మమతిథి పూజఃపితృము గమక యతిథులకుఁ దనభా
ర్యును మునుపును బ్రాహ్మణుం డిచ్చెననియు సత్యముజెల్లింబుకొఱకు హరిశ్చం
ద్రుండుచందాలు గొలిచెననియుఁ బ్రాభిధిచేతఁ దమ మరుగు బొచ్చినవా
రి పాఠము రక్షించునియ్యము నిబిదక్రవర్తియుఁ గపోత పక్షియుఁ దమ శరీ
రములను నిచ్చిననియు నాచార్య గుణముకొఱకు బిదవక్రవర్తి తనరాజ్యము
పోయేటప్పుడు వచ్చినకార్య మెఱింగియు నిచ్చెనని పెదలనాదెనది లేదందు
నామని రాజ్యహానికి వేరువక యిచ్చెననియు నాశ్చుకు శ్వాతిగుణములు త
మకుఁ గీర్తిగా భూమిలో నిలువవలెనని యీశ్వరునఁ జేసినచోట నీయాశ్చ
సుందరకార్యము శ్వాతి లాభాదులు విడిచి శేషత్వ పారతంత్ర్యాలు
తమకుఁ గలుగ నెన్నివిధముల పోకలుపోయినను విశేషమే యనియుఁ దనఁ
కుఁ గడలేతుటకు శ్రీవైష్ణవ పారతంత్ర్యాదులు కలిగినఁ గలిమి బలిమియు
యమిలాగున వివరముగాఁ జెలియవలెనని లక్ష్మణార్చ్యు లానతిచ్చిరి॥ (శేష
త్వపార తంత్ర్యాదులు శ్రీ వైష్ణవులకే చేయవలెనని యానతిచ్చి దాస్యలక్ష
ణములును దాస్యకర్తయు మీద నానతిచ్చుచున్నారు॥)

సీ ॥ ఏలినాతని చిత్త మెఱింగి చెప్పినరీతిఁ దాఁ జేసినప్పుడు దాసుఁ
డౌట । వృద్ధినిమలునుననిహరింపజూచినదా సమ్మతించినదాసుఁడౌట ।

యారగించిన శేష మవ్యవహారముగాఁగొని తాస్మీక రించిన దాసుఁడౌట । కట్టి
విడచిన చీరగట్టి సంతోషించి తా వెంటఁదిరిగిన దాసుఁడౌట । ముడిచిపూసి
నవ్వెను ముడిచిపూసి పేరు ముద్రలు ధరియించి ప్రియముభయము । తనకు
గలిగిన శ్రీ హరిదాసుఁడౌట । యనుచులక్ష్మణ మునివరుం డానతిచ్చు ॥ ౨౧

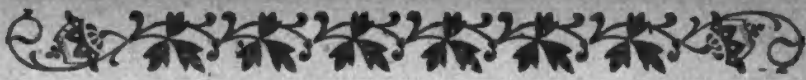
తా॥ ఏలినస్వామి హృదయ మెఱింగి నాగానతిచ్చిన రీతి నావరించిన
వాఁడు దాసుఁడనియు వృత్తయైన నడతచేత వారి యిచ్చవచ్చిన తీరున నడచి
నప్పటికిఁ దాను సమ్యక్ఠించిన దాసుఁడౌట యనియు నారగించిన ప్రసాదశే
షమవ్యవహారముగా నెంచి తాను బ్రసాపశేసే దాసుఁడౌటయనియు గట్టి నిడి
చిన వుట్టములు తాగట్టుకొని సంతోషించి తాను సేవశేయుదును వెంటవెం
టఁదిరిగిన దాసుఁడౌట యనియు వారు సుగంధాదులు మడిచినయు గంధ
కస్తూరిపరిమళ వస్తువులు వారు పూసినవియు దానుముడిచి పూసెనేని దా
సుఁడౌననియు చూర్వాదార్యుల పేరును భగవత్సంబంధము మొదలైన పం
చ సంస్కారము కలిగెనేని దాసుఁడౌననియు బ్రయము భయముకలిగినేని
శ్రియఃపతి దాసుఁడౌననియు లక్ష్మణావ్యలానతిచ్చిరి॥ (ఏలినవారానతిచ్చిన
క్రమమునఁ జేసెనేని దాసుఁడౌనని యానతిచ్చి శ్రీవైష్ణవుల గుణావళియు
ముల సెంచరావని మీఁద నానతిచ్చుచున్నారు॥)

సీ ॥ ఏవఁగా మైరను నేయాశ్రమమైన నేదేహమెత్తిన నెవఁడు ను
న్న । నెట్టికర్మలైన సోహవయవులైన వానివయసుల సంతవారలైన
గుత్తితతనులైన గుణహీనులైనను నొకటి చేయకయున్న నొదిగియున్న ప్రహ
రిదాసులను స్వాములనుబుద్ధి సేవించినము)లై తన్ని యవనంబుచేసి । యం
తరాత్మైవ సర్వేశుండాదరింప । నుండనేర్చిన వారికి నుద్విలాస । నొకరుసరి
లేదు నిత్యులందుండిరేని । తెలియవలెననె లక్ష్మణ దేశికుండు॥ ౨౨

తా॥ ఏహతి వారైనను నేయాశ్రమమున నుండినను నేదేహమెత్తినను నె
కరండ నుండినను నేనడతవారైనను నవయవముల కొదువలు గలవారైనను వ
యసునఁ గొంచమైనవారైనను గుత్తితదేహులైనను గుణహీనులైనను నొకవ
నిసేయని వారైనను మారముగా నొదిగియుండినను శ్రీవైష్ణవులు తన్నునేలిన
స్వాములని తనబుద్ధిని సేవించిహరికే దాసులైయుండునట్టివారి యజ్ఞమునఁ జే
సీ యంతర్యామియైన సర్వేశ్వరుం డాదరించిన వారలనియు నిలాగుననెం
డనేర్చినవారికి నీహూమియుదు నెవ్వరును సరిలేరు వాయుత్య సూర్యులందుం
దురని తెలియవలెననె లక్ష్మణావ్యలానతిచ్చిరి॥

గద్యం॥ ఇది ముముక్షు జనకల్పకంబను మహా ప్రబంధంబునందు భాగవత వైభవంబు చెప్పిచో భగవద్భాగవతాచార్యవతారంబులు లోక సంరక్షణార్థంబును సాధు పరిత్రాణార్థంబును సనియెఱిగినవారికి దద్దతగు లదోషంబులు రెండగు నుపాదేయ మనియు నుత్కృష్ట భాగవత సంబంధమున నపకృష్ట జన్మాది దోషంబును బోయి తత్సామ్యంబు గలుగుననియు నుపాసకా ముష్టికా లోకోపకారకులై తనకు సహవాస యోగ్యులైన శ్రీవైష్ణవులకు నహంకార మనుకారనివృత్తి పూర్వకముగాఁ బరతంత్రుడై యుండవలయు ననియు నాదిదేవ సమాశ్రయణంబున జాత్యాది దోషంబులుపోయి పరిశుద్ధు లౌదరసియు జ్ఞానాదికులా యహంకార రహిత జన్మంబు లాశపడి యనుష్ఠించిన ప్రకారంబును భాగవతులందు దోష దర్శనంబు చేయువా గనురులనియు దురభిమాన వైరంబులలోన నుండఁగా బహిర్దేవ భారులైనవారు చెడ్డ ప్రకారంబును సకృత్యకరణ భగవద్భాగవతాచార్య ద్యుపచారంబులకు నుత్తరోత్తర క్రొర్యంబును నిష్టంబుచేసి యిష్టంబుమానుటే కైంకర్య మనియును నిష్టంచేయ సమర్థుండైన ననిష్టంబు చేయఁ గూడదనియును శ్రీవైష్ణవులు సర్వాధి కారులనియు నాచార్యులు ల్యులనియును సర్వవిధ బంధువు లనియును సర్వేశ్వరుని కత్యంతాభిమతులనియును భాగ వతాపచార క్రొర్యంబు బహుప్రకారంబుల వణింపుటయు నాత్మగుణ రక్షణమునకై యనేక ప్రయాసంబులఁ బొందిన వెనుక యాత్మ రక్షణార్థంబుగాఁ బారతంత్ర్యాను సంధానంబు మంచిదని యును దాసలక్షణంబును శ్రీవైష్ణవుల వశాశ్రమాది నిరూపణంబులు సేయ రాదనియును నన్నది యష్టమ ప్రకరణము॥

శ్రీమదచ్యుత శతకోప యతిరాజ వరవరముని నిజగురుభ్యోనమః.

శ్రీమతేరామానుజాయనమః.

ము ము తు జ న క ల్ప క ము.

నవమ ప్రకరణము.

శ్రీవైష్ణవులజాతి వర్తనగూణ నిరూపణము చేయరాదని యానతి
చ్చి శేషత్వ పారతంత్య్ర సుఖమునకు సరిలేదని మీద నానతి
చ్చుచున్నారు॥

సీ ॥ పురుషోత్తముడు గావిభూతి ద్వయస్థిత ప్రత్య గాత్మల కెల్ల
భక్తభోక్త యల్లైన విషయ నుభాను భవంబులు సతియును బుంభావసతి
యుఁగూడి । యనుభవించినరీతి నానందరహితంబు శనదానె భోగించుత
రుణిసుఖము । కైవల్యసుఖమని కనిరోసి చక్కని భర్తతోఁగూడెను భార్య
భంగి । బరమపురుషుని శేషత్వ పారతంత్య్ర । లక్షణోచిత వృత్తిసుల
భతఁడెలిసి । కూడిభోగించ నేర్చినఁ గువలయుమున । ముక్తసములనె
లక్ష్మణ మునివగుండు॥

తా॥ పురుషోత్తముడైన శ్రియఃపతి నిత్యవిభూతి లీలావిభూతులలోనా
త్మలకెల్ల భక్తమై భోక్తమై యుండుననియు నిట్లైన చోట శ్రీవైష్ణవులలోఁ
గలసిమెలసి వారికైకర్మమే సుఖమనియు నాఁడుది పురుషుని రూపమైన యా
డుదానిని గూడి యనుభవించ నేర్చిన రీతిననియు నాఁడుది యాఁడుదానిని
గూడి భోగింప నానందము లేకయుండినట్లై యుండిన కైవల్యసుఖము మాని
యట్టి సుఖమును రోసి చక్కని పెనిమిటి తోడఁ గూడి భోగించి నెట్లనియు
శ్రియఃపతికి శేషత్వపారతంత్య్రములఁగూడిన నడత సులభమైన సుఖమనియు
నీలాగునఁడెలిసి కూడి భోగించ నేర్చిన వారు సంతోషముగా ముక్తులతోడ
సవామి కూడుదురని లక్ష్యపాఠ్యులైనతిచ్చిరి॥ (శేషత్వ పారతంత్ర్యాదుల
చేత శ్రియఃపతి కైంకర్యమనెడి సుఖమునకు సరిలేదని యానతిచ్చి పంచభూత
మయమైన దేహబోషకము మీద నానతిచ్చుచున్నారు॥)

సీ ॥ తన పంచభూత సంవర్జమైన శరీర బోషణకను బంచ భూత
మయము । రాయన్న పానాదులొగచా సాధనంబని గోడ మృత్తిక పలికి

నట్లు । బోషించి యాయాత్మ భోగించె ననునది ధనునివేక కార్య వట్టాటంజేసి । తనకంతరాత్మయై దారకాదులనైన నానందమయ్యని భోగాశం దగిలి । జ్ఞానమయ్యుడైన తా నన్య సంగమ డిగి । యతనితోఁ గూడి భోగించు నతఁడె ముక్తుః । డవనిలోనైన మఱి యెచ్చటైనఁ దప్ప । ధనుచు లత్కుణ మునివరుం దానతిచ్చు॥

తా॥ పంచభూతములతోఁ గూడిన శరీరమునకుఁ బోషకమలా పంచ భూతములతోఁ గూడిన యన్నపానాదులు సాధనము లనియు నందలి పోష కము లాపంచభూతములతోఁ గూడిన యన్నపానాదులు సాధనము లనియు నందలి పోషకములు మట్టిరోషకు మట్టి చేతఁ బాసి నట్లనియు నిట్టి శరీరములను బోషించి యాయాత్మ దానుభోగించవలెనను బుద్ధి యవివేక కార్యమనియు నట్లాటంజేసి తన కంతరాత్మయై తారక పోషక భోగ్యానులకుఁ గతఁడై యానంద మయ్యుడై శ్రీయఃపతియొక్క భోగముమీది యాశ లతిశయం చిరగిలి జ్ఞానమయ్యుడై తానన్య సంగమములు మానవలెననియు నతనితోఁ గూడి భోగించు నతఁడె ముక్తుఁడొననియు భూమిలోపలనైన మఱియెచ్చటనై నందప్పదనుచు లత్కుణాత్మ్య లానతిచ్చి॥ (శ్రీయఃపతితోడి భోగము మంచి దనియానతిచ్చి యప్రాప్యమైన యుపాయ సాధనములనువిడిచి యుండవలె నని మీఁద నానతిచ్చునున్నారు॥)

సీ ॥ సాపామ దుశ్శృక సాధ్య సాధన జాల మప్రాప్తమని యందు వాశవిడిచి । యపరాధముకల్గె నాలయంబగునన్న నగతనకించను నల్ప మతిని । బ్రకృతి సంగతిఁ బుణ్య పాపకర్మ జ్ఞానవాసనాదులనువానిఁబాపిపు రుషోత్తమోషేయ భూత లక్ష్మీనాథనితెసాధన మవైనిన్నుఁజేర్చు । మనుచుసం సార పంచకా సంతరమునఁ । జేతనుచేతననిపించి శ్రీధరునకు । నాత్మనిష్ఠిం చురాచార్య ననవరతము । మఱువవలదనె లత్కుణ మునివరుండు॥ 3

తా॥ అపాయములై దుస్త్రములై సాధించిన ఫలాదులు ప్రాప్తముగా నివనియందలి యాశవిడిచి యుండవలె ననియు సర్వాపరాధములకు నునికి పట్టెనదానుని గతలేనివాఁడనియు నకించనఁ దనియు నల్పమతి ననియుఁ బ్ర కృతసంగతియైన పుణ్య పాపకర్మ జ్ఞానవాసనాదులను విడిచి పురుషోత్త ముండె యుషేయభూతుండైన శ్రీయఃపతిమీరె సాధనమై మమ్మజేర్చుమ నియుఁ బంచసంసారము గలఁగఁజేసి యాజేతనుచేత శరణాగతుండనై

తిననిపించి శ్రీయోపతికి నీ యాత్మను సమర్పణముఁ జేయించిన యాచార్యుని ముఖవ వలదని లక్ష్మణాచార్యులనతిచ్చిరి॥ (ఈ చేతనునిచేత శరణాగతుడైన తినని యనిపించిన యాచార్యుని ముఖవ వలదని యానతిచ్చి యాత్మాపహర మున కన్నను సరియైన పాపము లేదని మీఁద నానతిచ్చుచున్నారు॥)

సీ ॥ ఆత్మాపహర తుల్యై పాపము లేదు ఆసాము కర్త సర్వార్థి కుండు । తద్దాసతుల్య సద్రవ్య పుణ్యములేదు స్వీకరించెడు వాఁడ శేష శేషి । యాయుర్థమెఱిగించి యేదేకుండు హరికాత్మసమర్పింప నానతిచ్చె॥ దత్తతత్త్వతకన్న దత్తతత్త్వత కన్న బుద్ధింబు పాపంబు పుష్కమిలేదు । అగుటఁ జేసియు నీ రహస్యార్థములను । నుపకరించిన యాచార్యోత్తములను । ముఖవకను వతఁనము చేయ మంచి దనుచు । నానతిత్తురు మా లక్ష్మణాచార్యు లెపుడు॥

౪.

తా॥ తనయాత్మను దానపహరించుటకన్నను సరియైన పాపములేదనియు నాత్మ యనేడి సామ్యుకుఁ గర్త సర్వార్థికుండు శ్రీయోపతి యనియు నతని దాస్యమునకు సరియైన పుణ్యము మఱియొకటి లేదనియుఁ గొన్నినవధరించెడు వాఁడు శ్రీయోపతి సర్వ శేషి యనియు నీయథాము లెఱిగించి వే యాచార్యుండు శ్రీయోపతి కీయాత్మను సమర్పించు వని యానతిచ్చె నో యాయాచార్యుండు చేసినమేలు తలంచునది పుణ్యమనియు నాచార్యుండు చేసినమేలు ముఖవకు కన్నను పాపము లేదనియు భూమిలో నీరెట్టికి సరియైన పుణ్య పాపములు లేవనియుఁ గాఁగా మఱియు నీ రహస్యార్థముల నుపశేషము చేసిన యాచార్యోత్తములను ముఖవక యను వర్తనముచేయునది మంచిదని లక్ష్మణాచార్యులనతిచ్చిరి॥ (ఆచార్యుండు చేసిన యుపకార మెప్పుడును దలంచ వలెనని యానతిచ్చి కమఁములు చేసినను శరణాగతునికే చాత్రుఁడౌ నని మీఁద నానతిచ్చుచున్నారు॥)

సీ ॥ కర్మాధి కారియై క్రమముతోఁ జేయఁగా స్వపర విజ్ఞానంబు సంభవించు॥ జ్ఞానంబుచేయొగ సాధనమొండై భావించఁగాఁ బరభక్తిప్రభు॥ భక్తిచేద దత్తరభావుండైన సిద్ధ భక్తుఁడౌతాన దయజనించు॥ నమిమాని శరణాగతా కృతితోనుడి విశ్వసించినవైచ విష్ణు కృపకు । చాత్రుఁడౌచుండు నా కెండుపాయములకు । శక్తిలేకున్నవాడైన స్వామియనుచు । భాష్యకారులఁ దలచినఁ బరమ పదము । హస్తగతమని మా లక్ష్మణాచార్యులనిరి॥

౫

తా॥ కర్మములఁ దప్పకుండఁ జేయఁగా జ్ఞానము సంభవించు ననియు

జ్ఞానముచేత యోగాభ్యాస పరుండై నిష్ఠతో నుండగా శ్రియఃపతి యందు భక్తి పుట్టుచును నానందచేత సిద్ధసాధనమైన బ్రహ్మత్రైపుననియు నా బ్రహ్మచేత నాచార్యోపదేశముచేతను శరణాగతుండాయెననియు విశ్వాసము కలిగిన శ్రియఃపతి కృష్ణకుః బాత్రుం డాయె ననియు బ్రహ్మత్రైపున శరణాగతికి శక్తిలేకయుండెనేని యెంబెరుమానారును నేలినయేలుకయని తలచినచ బరమ పదము కరతలామలకమై యుండునని మీద నానతిచ్చు చున్నారు॥ (శరణాగతికి శక్తి లేకయుండెనేని యెంబెరుమానారును దలంచినచ బరమ పదము హస్తగతమని యానతిచ్చి సంసార సముద్ర మాచార్యుండు దాటిం చెను నాడు కాండాయః మీద నానతిచ్చుచున్నారు॥)

సీ ॥ సంసారమనుమహా జలధిదాటెడు వాడు విష్ణుపోతాంత నోవ్వు శయ్య నడుచు సుస్థితికిచ్చి నావికుండై గరుడదర్శిజేర్చిన ననుచు నుండఁ ద నుత్తమున దాని దాటుటాచి సముద్రమీదెదనని పోయియుడుమఁ బాం దు । వానిచందంబునందానును జెడిపోవుతా నేడ నదియేడదాటుటేడ । నను చు దరుతోడనాయోడ కధిపుండై । భాష్యకారులె శ్రీనాథుపాదతీర । మా త్మవగళంబు జేర్చెడు నాక్రమందె । తెలిపి చెప్పను లక్ష్మణదేవికుండు॥ ౬

తా॥ సంసారమనెడు మహాసముద్రమును దాటెడు వాడు శ్రియఃపతి యనియెడు నోడలో నీయాళ్ళను సుఖముగా నునిజేననియు నాయోడనడు మ భద్రముగా నిలిపి యాయోడ నడిపెడు నావికుండాచార్యుండనియు నా చార్యుండే చేతనుని నావలిదరి జేర్తుననియుండంగా నాతలంపు విడిచి తన యత్నములచేత నాసముద్రము దాటఁబాచె ననియు సారకాయ బట్టల తెప్పలను జేతఁబట్టి యీది పోయెదనని యటుపోయి దురవస్థల బడనని యు నాలాగు తీరున జేసెనేని తానుజెడిపోవుచనియు దానెక్కడ సముద్రమె కరడవాటి పోవునదెక్కడ ననియు ననుచు గృహతోడ నాయోడకధిపతియె ననారు శ్రీభాష్యకారులే యనియు శ్రియఃపతి తిరువడి గళనెను నావలిదరిని నీయాత్మ వగళములను జేర్చెడి క్రమము దెలిపి చెప్పని లక్ష్మణార్యులన తిచ్చిరి ॥ (సంసార సముద్రము దాటించి యెంబెరుమానారావలిదరిజేర్చిరి యానతిచ్చి శ్రియఃపతి మహిమలతని తిరునామములే చెప్పుచున్నవని మియ నానతిచ్చుచున్నారు॥)

సీ ॥ నిరుపాధిక స్వామిఁగళిలాత్మలకు విష్ణు వాసు దేవాఖ్యుండె వానిదెలుపు । వేదాంత సూత్ర లేద్వివరణ కలక శ్రీభాష్యకారులె మన